muzaffer izgü

Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?

Yeni mizah dizisi

bilgi yayınevi

muzaffer izgü / Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?

BİLGİ YAYINLARI : 255
YENİ MİZAH DİZİSİ : 4

Birinci Basım

Eylül 1986

BİLGİ YAYINEVİ

Meşrutiyet Cad. 46/A
Telf 31 81 22 — 31 16 65
Yenişehir - Ankara

Babıâli Cad. 19/2
Telf : 5 22 52 01
Cağaloğlu İstanbul

MUZAFFER İZGÜ

Azrail Nasıl Rüşvet Yedi?

BİLGİ YAYINEVİ

kapak düzeni fahri karagözoğlu

olgaç basımevi — ankara

İÇİNDEKİLER

GÖZ ÖNÜNDEKİ UZUN HİDAYET

İşyeri açamayız, gerekli okullar açamayız, sosyal konutlar açamayız, yollar açamayız, ama bu ülkede nedense bol bol dosya açarız. Mahkemeye bir işin mi düştü, hemen dosyan açılıverir. Pasaport mu alacaksın, hele form dilekçenin yanına boş bir dosya ekleme, hemen oracıktaki ilgili bozuluverir, «Nerde dosyası?» diye. Maliyede dosya açılır, tapuda dosya açılır, okulda dosya açılır, sonunda öyle alışır ki insanoğlu, bu kez kendi evinde dosyalar açmaya başlar. Bu elektrik dosyası, bu su dosyası, bu hastalık dosyası, bu emeklilik dosyası... Bir makbuzu yitir, bir kâğıt parçasını yitir, yandın, «Ödemişsen makbuzunu göster kardeşim», «Ay bak üsteleyip durma, zaten az önce şefle atıştım, burnumdan soluyorum, bir de, seninle uğraşmayalım burada, göster kâğıdını, hı göstersene, hadi hadi göstersene!..» Tak eder kafan, «Uh, nerde o kâğıt, nerde o makbuz, bir dosyalamamışım, bak görüyor musun şimdi?» dersin, ama iş işten geçmiştir. Ne yapıp edeceksin, evin altını üstüne getireceksin ve o makbuzu, o kâğıdı bulacaksın.

Önemli mi canım bunlar, hiç de değil, mahke mede bir davada dosya açılıyorsa bundan bana ne, mahkemenin yazmanı uğraşsın, yargıcı uğraşsın. Maliyenin dosyasından bana ne, Hüsamettin Bey düşünsün, tapudaki dosyadan bana ne, Güler Hanım düşünsün...

Pekiyi ben neyi düşüneceğim, yurt dışına gitmek için başvurduğumda pasaport işlemi için istenen dosyayı mı, yok canım, gir bir kırtasiyeciye, istenilen boyda bir dosya al, götür...

Sen neyi mi düşüneceksin, ah ah dosyaların en kötüsü poliste açılan dosyadır. İşte böyle bir dosya

açıldı mıydı hakkında??? Okuldaki dosya ne ki, müdür yazar, öğretmen yazar, akıllıdır, çevresiyle iyi geçinir, müziğe karşı eğilimi vardır, büyüklerine saygılıdır, dır dır dır... Sonra nolur bu dosya, hiiç, ilkokul ortaokula aktarır, ortaokul liseye aktarır, lise de kapağını kaldırmadan Odacı Hıdır yardımıyla bodruma aktarır...

Ya polis dosyası? Benzer mi hiç pasaport dosyasına, içinde kimliğin olsun, mahalle muhtarından oturma belgesi olsun, altı tane fotoğrafın olsun...

Polis dosyası bu, polis!

Ne yazacak ki dava dosyana mahkeme yazmanı, yargıcın söylediklerini yazacak, davacı şunu dedi, davalı bunu dedi, tanıklar şunu dedi ve bitti.

Ya polis dosyası, ı ıh hiç bitmez, hiç bodrum katına gitmez, ömür biter, polis dosyası bitmez. Ola ki sen öldükten sonra kızın oğlun iş aradı, eh görev verildi, «Arayın hele şu kızın oğlanın inciğini cinciğini... Bulun bakalım şu soyadı, bulun gelin bakalım dosyayı...» «Hıııım, hııım da hım, yahu bu adam zamanında çok da hımmış hım, onun için hım, kızına oğluna da bulaşmıştır hım, bu bakımdan devlet kuruluşlarında çalışamaz hım... Kendisine iki satırla bildirin, hım...»

Belki çocuklar sövmezler babalarına, ama torunlar mutlaka ilerde söverler, «Yani benim babam var ya, salt dedemin yüzünden adam olamamış, neye elini atsa kurutmuş, çünkü benim dedem zamanında azılıymış ki, ne azılıymış, poliste dosyası varmış böyle kabarıkmış, dosyaya göre dedemin kökü dışardaymış... Lan dede, adam olup da onca yıl niye kökünü içeri alamadın da, bizim de başımızı yaktın!..»

Yıllar sonra torunlar böyle söverler sayarlar, ama o zaman sen ölüsün, yoksun, hiçbir şeyi duymaz, hiçbir şeyi görmezsin, üzülmezsin...

Ama sağken, bir de poliste dosyan varken...

Bu mahkeme dosyası değil ki, dosya Yargıtay'a gidince orada bitiversin. Bu polis dosyası. Her gelen üst, her gelen ast, bu dosyanın içine bir şeyler koy-

mazsa olur mu hiç, yeni bir müdür mü atanmış şubenin başına...

«Hıım, getirin bakalım bana şu azılıların dosyalarını...»

«Bu kim, haaa o muu, bilirim, bu kim şu mu, haaa bilirim... Ya bu, bunun niye dosyası böyle şey...»

«Beyefendi o şimdi biraz uslandı da...»

«Demek uslandı ha, demek uslandı ha, bunlar uslanmazlar arkadaş, işte şunlar şunlar şunlar, çok daha sıkı izlenmeye alınsın ve bana da haftada bir rapor verilsin.»

«Baş üstüne beyefendi...»

Bu demektir ki, yeni müdür, yeni şef, senin dosyanı beğenmemiştir, kim bilir şu anda sen neler neler yapıyorsun da, kimlerle türlü çeşitli ilişkiler kurarak, ülkenin kökünü kurutmak için çalışıyorsundur, hangi maskeyle ortalıkta dolaşarak polisi aldatmaya çalışıyorsundur. Kolay mı hiç polisi aldatmak?

Gerçekten öyledir, peşini bırakmışlardır, artık yolda belde yürürken şöyle ardına baktığında seni izleyen gevrekçi, dilenci, lahmacuncu, baloncu görmüyorsun, aslan gibi baloncular, babayiğit lahmacuncular, palabıyıklı dilenciler... «Oh, diyorsun, artık izlemekten vazgeçtiler galiba, sanırım bundan sonra eve de baskın yapmazlar, arama marama da yapmazlar.»

Yeni dostların oluyor, yeni arkadaşların oluyor, hatta bazı geceler evinizde birlikte toplanıp, şundan bundan... Ama çok geçmiyor, hop bir gece eve bir baskın, ondan sonra dosya şişiyor:

«Falan gün, falan gece evinize gelen uzun boylu adam kimdi? O adam niçin gece yarısı evinizi terk etti? Niçin perdelerinizi sıkı sıkı kapadınız o adam gelince? Kitaplarınızı, hazırladığınız bildirileri bu adam aracılığıyla mı bir yere sakladınız? Örgütü diriltmeye ne zaman başladınız?»

Ah ne zordur olmayan şeylere yanıt vermek? Ama olsun, yanıt vereceksiniz; vereceksiniz ki, dos-

yanız kabarsın, dosyanız kabardıkça müdür mutlu olacak, şef mutlu olacak. Dosyanızı kabartmak sizin elinizde. Hiç böyle hafifçecik dosyalarla azılı olamazsınız ki... Ne zaman dosyanız iyice su içmiş kurbağa gibi şişti, tamam artık ondan sonra bülbül gibi konuşmanızın zamanı gelmiştir.

Yeni dostlar, yeni konuklar bir zaman sonra öğreniverirler sizin kim olduğunuzu. Yine el ayak çekilir evinizden, kapıyı çalanınız olmaz, polisten başka?

Ne zaman kapı çalınsa, çocukların tümü birden bağrışırlar kapıya üşüşerek,

«Polistir yine» diyerekten. Gerçekten polistir, ya yine dosya gözden geçirilmiştir, veya yeni bir müdür, şef gelmiştir.

«Eee ne yapıyorsunuz bakalım?»

«Hiç geçinip gidiyoruz işte gördüğünüz gibi...»

«Demek geçinip gidiyorsunuz, gelin de bizimle merkeze kadar, nasıl geçinip gittiğinizi anlayalım!»

Alışkındır çocuklar, kalın paltoyu tutuştururlar, gözaltı soğuktur, kalın palto yataktır, yorgandır. Hanım bisküvi, mide ilaçlarını tutuşturur. Çocuklar hiç üzülmezler babanın merdivende ayak sesleri uzaklaşırken, oyunda nerde kalmıştık? Hanım da bulaşığının başına döner.

Kenti terk et!.. İyi bir fikir değil mi?

Dosya oradayken nereye gidiyorsun ki, en tehlikelisi bu, dosya orada duracak, sen kenti terk edeceksin, başka bir kente yerleşeceksin, sonra da kendi kendine, «Oh kurtuldum, artık bundan sonra gece yarıları polis evimi aramaya gelmeyecek, beni alıp götürmeyecek» diyeceksin, öyle mi?

Daha beteri olur ki, daha beteri...

Eğer bir damlacık usun varsa, ki vardır, kaç yılın eski tüfeğisin sen, ühü kaç gece sabahlamışsındır gözaltılarda, neler neler düşlemiş düşünmüşsündür bu yalnızlıklarında, işte o zaman polisin gözünün önünden hiç eksik olmayacaksın. Ayna gibi böyle, ayan beyan eski deyimle. Seni izleyenleri nasıl olsa sen çok iyi tanır, bilirsin, onun için

sen tutup onları izleyeceksin, yani şöyle ki, böyle, hani atlı karınca gibi, polis önde, sen arkada, sen önde polis arkada, dön baba dönelim hacılara gidelim.

Ah kafa ah, şimdi bunları burada böyle söylüyorum ama, kaç yılın deneyiminden sonra, aklım sıra tutup hep kaçmaya çalışırdım, sanki beni bulamayacaklarmış gibi, gözlerine görünmemeye çalışırdım, sanki yakalayamazlarmış gibi... Ama sonradan işin ayırdına vardım, kafam dank etti. Daha doğrusu ettirdiler, ne zaman birazcık gözden yitmişsem, harıl harıl beni arıyorlardı, buldukları zaman da, «Aha belki dosyaya yeni yeni şeyler girer» diyerekten sorguladıkça sorguluyorlardı.

Öyle yapmaya başladım ki, böyle yavaş yavaş, önce oturduğum mahallenin karakolunun önünden geçmeye başladım, bir, iki, üç, dört, beş... «Kiralık ev mi arıyorsun, karakoldan çıkacak birini mi bekliyorsun, niçin kaçtır buradan geçiyorsun?» Ah kapıdaki polisler beni tanımıyorlar ki, «Söyleyin komiserinize, Hidayet, Uzun Hidayet deyin bilir, hep buradan geçiyor deyin, bir şey söylemez...» Komiser çıktı kapıya, kaçıncı geçişimdi, halimi hatırımı sordu, «İyi iyi, çok iyi böyle göz önünde bulunmanız, bizim de işlerimizi kolaylaştırır» dedi.

Sonra işi daha öteye götürdüm. Bu kez şimdi mahalle karakolunun önünde beş altı tur attım değil mi, haydi otobüse atlıyor, emniyet müdürlüğünün olduğu yapının oraya gidiyordum. Dolanıyordum müdürlük yapısının yanını yöresini. Tabii ardımdan da beni izleyen siviller. İlkin birbirimizi tanıya tanıya, sanki tanımıyormuş gibi yapının yöresini fırıl fırıl döndük, benden kuşkulanıyorlar belli, acaba yapının bir yanına patlayıcı falan mı yerleştireceğim, baktılar öyle bir şey yok, sonunda tersten izlemeye başladılar beni, böyle böyle yapının köşe başına geliyor, orada iki siville karşılaşıyorduk. Bir gülümsememiz eksik, tanış gibi, dost gibi bakışıyoruz.

Ben işi daha ilerlettim, bu kez yapının içine girmeye başladım. Gerçi izlendiğim şubenin katına dek çıkamıyorum, ama olsun, alt katlar, örneğin pasaport katı, fuhuşla savaşım katı, buralarda istediğim gibi volta atıyordum. Yani pasaportun olduğu katta, fuhuşla savaşım katında polis yok mu, dolu, yığınla, biri oraya gidiyor, biri buraya gidiyor, bazen çarpışıyoruz bile, birbirimizden özürler diliyoruz. O beni izleyenler bir bakıyorlar ki, pasaporttayım, «Pasaportta işin mi var abi?» diyorlar, «Yooo, maksat göz önünde olayım da» diyorum. Bir seviniyorlar ki. Hele bir topluca olanı var sivilin, sırtımı bile tapıklıyor, «Ah be, hep izlediklerimiz senin gibi olsa» diyor.

Kızlar evlendi gittiler, oğlan yuvasını kurdu gitti, ben de emekliyim ya, işim gücüm ne, sabah çıkıyorum evden karakolun önünde başlıyorum turlamaya, hem yüreğime de iyi geliyor, spor oluyor, karakolun ardındaki sokaktan dönüyor, bazen on, bazen on iki kez karakolun önünden geçiyorum. Hava soğuk değilse, karakol komiseri kapıya çıkıyor, üç beş çift söz ediyoruz. Karakol önündeki turlarımı tamamladıktan sonra, haydi ver elini emniyet müdürlüğü diyorum. Spor oluyor, orada da yapının yöresini bazen dört, bazen beş kez dolanıyorum, ondan sonra yapının içine dalıyorum. Birinci katta pasaport, oh çaycısı da tanıyor beni, şöyle ayak üstü çayımı içiyorum, sırtımı pasaport duvarına dayayıp, sonra çıkıyorum fuhuşla savaşım katına... Orada bir kanepe var, çıkarıyorum gazetemi cebimden, başlıyorum okumaya. Tam o sıra gezgin sandviççi geliyor, bir peynirli alıyorum... Ağır ağır onu yerken bir ağırlıktır çöküyor üzerime, başlıyorum uyuklamaya... Kurulmuş makine gibi Allah sizi inandırsın, tastamam kırk beş dakika kestirdikten sonra, sanki birisi dürtmüş gibi uyanıyorum, ondan sonra evin yolunu tutuyorum.

Ben böyle davranayım da, siz bana, siz bana??? Evet evet, karakol turları tamam, müdürlük turları tamam, kat turları tamam, siz geçen gün yine gelin benim evi arayın iyi mi?

«Beyefendi beyefendi, daha ben ne yapayım, hep göz önünde olmak için aranızdan çıktığım yok» dedim... Yanıt verdi şef :

«Ya geceleri, geceleri gözümüzün önünde misin?»

Yoo, bu yaşımda geceleri de gelip aynı kanepenin üzerinde kestiremezdim, ama şans bana gülüverdi bu kez, karakolun tam karşısındaki ev boşalıverdi, ucuz pahalı demedim, hemen kiralayıverdim. Pencerem komiserin penceresine bakıyor ki, böyle karşı karşıya, ben onun masasını görüyorum, o benim yatağımı görüyor, ne pencerede tül var, ne de perde. Geceleri yatarken ister görsün, ister görmesin, komisere elimi sallıyor, «İyi geceler» diyorum. Karım da geliyor yanıma yatıyor. Işığı bile söndürmüyorum. Benim yüksek demir karyola nah burada, komiserin masası da nah şurada...

RAMBO CONAN KİM OLUYORMUŞ?

İnsan bir kitapla ünlü olabilir mi?

Olabilir.

Ama çok ünlü olabilir mi?

Niçin olmasın? Allah yürü ya kulum dedikten sonra niçin olmasın? İşte yılın en çok satan kitabının yazarıyla konuştum. O da aynını söyledi hemen :

«Allah bana yürü ya kulum, dedi. Ben de yürümeye başladım.»

«Efendim nasıl yürüdünüz?»

«Şimdi efendim bir söz vardır, tabak sevdiği deriyi yerden yere çalarmış, sanırım Allah da beni sevdiği için yerden yere çaldı, ama sonunda...»

Şöyle bir yöreme baktım, gerçekten oturduğum salon çok iyi döşenmişti. En pahalı koltuklar, sehpalar... Çok pahalı vazolar, duvarlarda resimler, yerlerde boydan boya çok değerli halılar. Zaten kolay olmamıştı yılın yazarının yanına yaklaşmam. Kapıyı çaldıktan sonra bir süre bekletilmiş, sonra bir genç tarafından ufacık bir odaya alınmıştım. Sonra oradan, sanıyorum yılın yazarının sekreteri olacak, güzel bir bayan tarafından salona getirilmiştim. Ancak salonda on beş dakika bekledikten sonra yılın yazarıyla karşılaşabilmiştim. Zamanından önce ağaran saçları, birazcık çökmüş omuzlarıyla altmış yaşında gibi gösteriyordu. Oysa biz biliyorduk ki, yılın yazarı kırk yaşındaydı. Hapishane alışkanlığından olacak oturduğu yerde oturamıyor, arada bir kalkıveriyor, hemen salonun o başından bu başına, bu başından o başına volta atıyordu. Elindeki sarı kesme kehribar tespihini de şıkır şıkır çekiyor, bazen şakır şakır öttürüyordu.

Genç bir bayan hizmetçi, içki sunuyordu.

«Efendim nasıl oldu?»

«Ne nasıl oldu?»

«Şey yani nasıl keşfedildiniz, şimdi sanırım geçen yıl bu zamanlar yazar değildiniz?»

«Değildim efendim. Zaten ben yazmadım da aslına bakarsınız.»

«Ne diyorsunuz, yani şimdi bu kocaman kitabı siz yazmadınız mı?»

«Yo ben anlattım efendim, ben anlattım, onlar yazdılar.»

«Hiçbir şey anlamıyorum efendim. Sayın yazar galiba şaka ediyorsunuz?»

«Yo şakayı hiç sevmem, gerçekten doğru söylüyorum. Şimdi ben anlattım, onlar yazdılar diyorsam, doğrudur. Zaten ben bunları yıllar önce anlatmıştım, bakayım, evet evet, on altı yıl önce.»

«Demek on altı yıl önceki çalışmanız, ancak şimdi kitap oldu?»

«Ben şimdi o zaman bu anlattıklarımın kitap olacağını bilmiyordum efendim, nereden bilebilirdim ki?»

«A elbette, kitabın tutulup tutulmayacağını, konuların sevilip sevilmeyeceğini?»

«Yo öyle değil, ben anlattıklarımı kitap olsun diye anlatmadım ki.»

Gülümsedim, gerçekten çok garip bir yazarın karşısındaydım. Söyledim:

«Sayın yazar, sizinle yapılan söyleşinin başlığını, sanırım 'Çok Garip Bir Yazar' koyacağım, gerçekten çok garipsiniz.»

«Hiç de değil,» dedi, içkisini içti, ayağa fırladı, iki volta attı, tespihini şakırdattı, geldi koltuğa oturdu.

«Başından anlatayım,» dedi. «Efendim beni gözaltına aldılar.»

«Anlamadım, ne zaman efendim?»

«Eh, on altı yıl, şöyle bir hesap, on altı yıl, üç ay önce... Evet evet, tastamam üç ay gözaltında kaldım. Böyle gözaltı.»

«Evet gözaltı efendim anlıyorum, alıp götürüyorlar, bir odaya koyuyorlar, odada her şey var, yatak, yorgan, tertemiz havlular, gazeteler kitaplar, sabah kahvaltısı, öğle yemeği, akşam yemeği, salt bir özgür olamadığınız şey, evinize gidemiyorsunuz, bir de yemeklerinizi kendiniz seçemiyorsunuz?»

«Evet sayın gazeteci bey, tamamen öyle. Bir de banyo konusu var, o da sizin isteğinize göre olmuyor, onlar istedikleri zaman banyo yapabiliyorsunuz. Siz örneğin ikindiüzeri banyo yapmak istiyorsunuz, bir bakıyorsunuz zamanını geçirmişler, ta akşamüzeri, 'Falanca bey buyrun banyoya' diyorlar. İşte ben de bunlardan şikâyetçiydim. Bir de gözaltındasınız ya, hep sizi gözlüyorlar. Bir kişi devamlı olarak sizi pencerenin deliğinden gözlüyor. Şimdi ortaya şu durum çıkıyor, o kişi sizi gözlediği için, siz de devamlı onu gözlüyorsunuz. Sonra şu düşünce gelip kafanıza yerleşiyor, acaba ben mi gözaltındayım, yoksa şu delikten beni gözetleyen adam mı diyorsunuz? İşte bundan sonra içiniz rahatlıyor, o adamı gözetlenen yerine koyup rahat ediyorsunuz. Ha bir de şu var, nasıl olsa şunun şurasında gözaltındayım, ne olacak yani, ya bir ay, ya iki ay, ondan sonra gelsin hapishane diyorsunuz, rahatlıyorsunuz.»

«Evet efendim gözaltındasınız? Anlıyorum, orada düşündünüz kitabınızın, pardon ünlü kitabınızın konusunu?»

«Yo hiçbir şey düşünmedim. Zaten daha ilk başından, niçin gözaltına alındığımı bile bilmiyordum.»

«Bilmiyordunuz, ama...»

«Evet evet, düşünüyordum ilk günler, böyle sabah kahvaltılarında rafadan yumurtaları, öğle yemeklerinde taskebaplarını yerken düşünüyordum, beni niçin gözaltına aldılar? Kendi kendime bir nedeni olmalı, diyordum, ama bilmiyordum. Usuma birçok şey geliyordu, şu mu, bu mu, ha öteki mi, aman canım sen de hiç bunlardan ötürü insanı gözaltına alıp da böyle beslerler mi, diyordum.»

«Demek sizi besliyorlardı?»

«Nasıl besleme efendim, hepimizi besliyorlardı. Sabahları bir doktor geliyor, iştahımız olup olmadığını, moralimizin bozuk olup olmadığını soruyordu.»

«Yoksa, bozuksa?»

«Yoksa iştah şurupları efendim... Buradan zayıflayıp çıkılmaz, prensipleri bu, kilo alınır çıkılır ama, zayıflanıp çıkılmaz. Şayet moralimiz bozuksa, hemen bir psikolog geliyor, moralinizin düzelmesine çalışıyordu.»

«Aman ne güzel!»

«Ne diyorsunuz sayın gazeteci bey, psikolog da moralinizi düzeltemezse bahçede geziyorsunuz, gerektiğinde gözaltında dışarı çıkarılıyorsunuz, eğlendiriliyorsunuz, boyuna sorguya çekiliyorsunuz, 'Moraliniz düzeldi mi, moraliniz düzeldi mi?' Sonunda moraliniz düzeliyor, bir geliyorsunuz oh, mis gibi banyo hazır, doktorun moral düzelten ilaçları hazır, içip yatıyorsunuz, sabahleyin turp gibi.»

«Demek sayın yazar, bu çok iyi koşullarda, bu değerli ve hacimli romanınızı yazdınız ve bitirdiniz? Şey acaba, şimdi efendim yazardan yazara değişiyor, gerçi çok klasik bir soru ama, hani bir yazar varmış, böyle tutar ayaklarını sıcak su dolu bir leğenin içerisine koyarmış, öyle yazarmış, bir yazar varmış, yanında içi tepeleme ateş dolu bir mangal olmadan dünyada yazamazmış. Yazarın biri de kâğıdını kalemini alır, ağacın başına kuş gibi tüner, öyle yazarmış, acaba siz nasıl yazardınız efendim, sizin de bu yazarlar gibi bir tuhaflığınız var mıydı, şey pardon yani tuhaflık değil de, şey, böyle...»

«Vardı vardı, çok tuhaf yazardım ben de, şimdi böyle gece yarısı olunca sırtım kaşınırdı...»

«Ah sayın yazarım, şimdi usuma geldi, ah dilimin ucunda, işte şey, şu ırmakları anlatan yazar, tüm olayları ırmakların üzerinde anlatan yazar, bu yazar masanın başına oturdu muydu, hizmetçisi devamlı sırtını kaşırmış. Siz de...»

«Ah benim canım şey istiyordu, sopa.»
Güldüm, anlamadım, evet evet, koskoca başlık yazının başına, «Sopayla Yazan Yazar»...
«Anlamadım sayın yazarım, sopa?»
«Evet, şimdi gece yarısı benim sırtım kaşınmaya başlıyordu.»
«Böyle esin gelince, ah şaşılacak şey, hiç duymamıştım...»
«Böyle sıkıntılar, sırtımda bir kaşınma bir kaşınma, canım bir cop istiyor, bir cop istiyor ki, yani o copları yemezsem duramayacağım.»
«Yani yazamayacaksınız?»
«Tamamen öyle efendim, şimdi elbette benim bu isteğime karşı duramıyorlar.»
«Çok nazikler?»
«Ne diyorsunuz efendim turşuluk hıyar gibi, böyle olur kibarlık, naziklik, alıp beni götürüyorlar, genel istek üzerine, şey yani benim isteğim üzerine döve döve bir ediyor, bir yandan da 'Konuş lan, konuş lan!' diyorlar.»
«Yani yaz? diyorlar.»
«Evet evet, öyle diyorlar. Şimdi ben bir yığın inen kalkan coptan sonra konuşmaya başlıyorum... Konuşuyorum, konuşuyorum, hemen durunca coplar yine kalkıp iniyor, yine 'Konuş lan konuş lan!' diye bağırıyorlar.»
«Genel istek üzerine, romana devam edesiniz diye?»
«Elbette, ben hemen ara vermeden romana devam ediyorum.»
«Çünkü konsantre olmuşsunuz.»
«Evet konsevre olmuşum... Başlıyordum yine bülbül gibi ötmeye... Anlıyorum, onlar beni coplamazlarken sigara içiyorlar, aralarında konuşuyorlar, 'Oh oh çok iyi gidiyor' diyorlar. Ha söylemeyi unuttum, insanın gözlerini bağlıyorlar, çok kibar adamlar, dedim ya, göz göre göre, hani böyle gözler birbirine baka baka insana cop vurmak istemiyorlar.»
«Demek böylece yazdınız ve romanı bitirdiniz?»

«Hayır efendim, kolay mı şu romanı yazmak?»

Yazar, yapıtını eline aldı, sayfalarını karıştırdıktan sonra,

«İçinden üç oyun, iki film çıkartılan bir roman öyle kolaycacık yazılır mı? Bazı günler canım hiç konuşmak istemiyordu,» dedi.

«Yani yazmak istemiyordu.»

«Evet... İşte o günler öyle bir şeyler oluyordu ki bende, canım elektrik istiyordu.»

«Anlamadım, elektrik ışığı mı sayın yazar?»

«Yo efendim, elektriğin kendisi... Şöyle içime elektrik girsin, böyle parmak uçlarımdan, kollarımdan, boynumdan dolansın, ah elektrik, ah elektrik...»

«Böyle istiyordunuz?»

«Evet istiyordum.»

«Ve kibar adamlar, veriyorlardı?»

«Veriyorlardı elbette... Ama öyle çok vermiyorlardı, birkaç saniye... Oh, o birkaç saniye bana yetiyordu, on on beş sayfa döktürüveriyordum... Hop yine akım veriyorlardı, on beş yirmi sayfa daha... Mutlu oluyorlardı, aralarında, 'Çok iyi gidiyor, çok iyi' diyorlardı. Şimdi elektrikten sonra çok hızlı yazdığım için bir süre ne onlar, ne ben romanı unutuyorduk, ama bazen de onların akıllarına geliyor, beni gıdıklayarak, okşayarak,

'Nasıl devam edelim mi?' diyorlardı.

Ben, canımın istemediğini söyleyince, bayağı üzülüyor, canları sıkılıyordu. Kim bilir, belki de böyle güzel bir romanın yarım bırakılmasını istemiyorlardı. Yanıma gelip,

'Beyefendi, acaba bacağınızda karnınızda sigara söndürsek, romana devam edebilir misiniz, acaba tırnaklarınızı çeksek biraz daha yazabilir misiniz?' diyorlardı. Ben, cık cık cık dedikçe, onlar da cık cıklıyorlar,

'Vah yazık olacak, güzelim roman yarım kalacak,' diyorlardı.»

«Ama sizin gönlünüz romanı yarım bırakmak istemiyordu değil mi?» diye sordum.

Yazar, kalktı, bir volta attıktan sonra geldi koltuğa oturdu:

«Romanı bana zorla yazdırmak istiyorlardı.»

«Kabalaşmışlar mıydı?» diye sordum.

«Ülkenin bu romana kavuşmasını istiyorlardı. 'Doğur ulan doğur!' diyorlardı. Kollarımı geriden kıvırmış, ikisi karnımın üzerine çıkmış, biri de ıkındırmış, saçlarımı çeken biri boyuna, 'Doğur ulan doğur' diye bağırıyordu. Doğuruyordum.»

«Romanınızı?»

«Evet romanımı... Ben doğurdukça onlar, 'Haa güzel, haa güzel, şu bölümü de, bu bölümü de' diyorlardı.»

«Ha şu romanınızdaki ana başlıklı bölümler, başlıkları siz mi koyuyordunuz, yoksa onlar mı?»

«Onlar başlıklarını koyuyorlardı, ben yazdırıyordum. Arada çok kalın bir ses duyuyordum, bu her zaman orada olmayan biri, belli ki romansever sanatsever kişi, 'Nasıl gidiyor, neler oluyor?' diye soruyordu. Yazdırdığım romanı sanırım bu kalın seslinin önüne sürüyorlardı bizim arkadaşlar, sonra kalın ses, 'Ooo çok iyi, ooo çok güzel, bravooo, çok iyi gidiyor' diyor; 'Devam edin harika!' diye ekliyordu.»

«Siz devam ediyordunuz?»

«Evet, doksan gün... Bazen canım yazdırmak istemiyordu, o zaman beni baş aşağı asıyorlardı, bazı zaman kafamı duvara çarpıyorlardı, bazıları falakaya yatırıyorlardı... Sonunda roman bitti.»

«Sonra efendim?»

«Roman bitince beni gözaltından alıp hapse attılar.»

«Yattınız ve çıktınız.»

«Evet çıktım efendim.»

«Pekiyi sayın yazar, yıllar sonra bu romanınızı yayımlamak nerden aklınıza geldi.»

«Efendim tamamen koşullardan, daha doğrusu rastlantılardan diyebilirim. Şimdi ben sinemalarda Rambo'ları, Conan'ları, Rocky'leri izledim, hani belki siz de izlemişsinizdir, bir insan, bir başına ne-

ler yapıyor, akıllar durur... İşte o zaman kafamda bir şimşek çaktı, yahu ben bunu yıllar önce yazmışım da haberim yok, hem Rambo'ların, Conan'ların yaptıkları ne ki, benim ifademde, şey yani romanımda öyle bölümler, öyle şeyler var ki, neleri yıkmıyorum ben neleri, bir başıma böyle Sylvester Stallone halt etmiş benim yanımda. Yakıyorum, yıkıyorum, patlatıyorum, kırıyorum, yok ediyorum... Sonucu görüyorsunuz...»

«Evet, onlardan daha çok beğenilmiş olmalı ki, yılın en çok satan kitabı oldu, bir Amerikalı, bir Avrupalı şirket yeni Conan'lar, Rocky'ler yapmak için kitaptan film yapma hakkını satın aldılar.»

Yazara sordum:

«Galiba bir de mahkemeniz var sayın yazar?»

Yazar kalktı, odada bir volta atıp, tespihini havada üç kez şakırdattıktan sonra yanıma oturdu:

«Evet», dedi, «şu işkencecilerden biri, şey yani arkadaşlardan biri, işte o romanı okumuş, romanın çok para getirdiğini de öğrenince, 'Bu romanın yarısını ben yazdım,' diye beni mahkemeye vermiş. Tanık olarak da öteki arkadaşları göstermiş, öteki işkenceci şey pardon yani öteki arkadaşlar da kitabı okuyup, 'A vallahi şu bölümü ben yazmıştım, bu bölümü ben yazmıştım' diye topu birden beni mahkemeye vermişler. Sonradan devreye kalın sesli de girmiş, benim de emeğim var demiş, kazanırsanız, ben yüzde onumu alırım, demiş. Bu kalın sesli sonradan kuruluşlarda yüzde onla çalışmaya alıştığı için, hep yüzde on istermiş.»

BİRİNCİ GELEN ÖCÜ

Uluslararası yarışmada birinciliği ben aldım... Seçici kurul başkanı adımı soyadımı söylediğinde hiç mi hiç şaşmadım, hiç mi hiç heyecanlanmadım, ne adımlarım karıştı birbirine, ne dilim dolaştı, ne de kafam karıştı, gittim tıpış tıpış, seçici kurul başkanının elinden ödülümü aldım...

Şu Danimarkalının anlattığına bak, çıkmış sahneye bize hayalet öyküleri anlatıyor. Kocaman ak ak çarşaflara sarınırlarmış da, sonra başlarına puşuya benzer şeyler örterlermiş de, böyle kollarını kaldıra indire bir çıkıverirlermiş korkutacakları kişinin önüne, kişi bu hayaleti görünce ödü bilmem neyine karışırmış... Ama öyle hayaletle insanları korkutma deyip geçmemeliymiş, bu konuda ülkelerinde iki kitap yazılmış, «Hayaletler Var mıdır Yok mudur?» ikinci kitap da «Hayalet Görenler.» Bu ikinci kitap çok ilginçmiş, içinde yüzden fazla kişinin anıları varmış, bu kişiler gördükleri hayaletleri, yeriyle zamanıyla anlatıyorlarmış, bazıları da tanık gösteriyorlarmış, «Falanca da yanımdaydı», «Karım da yanımdaydı» diyerekten. Bu bakımdan Danimarkalılar hayalet öykülerine bayıldıkları için birbirlerini hayaletle korkuturlarmış. Uyumayan çocuklara, «Bak şimdi seni hayalete veririm» derlermiş, o zaman çocuk şıp diye uyurmuş.

Sahnedeki Danimarka sözcüsü, ülkesindeki son hayaletle korkutma olayını anlattı, işin içine elektronik de girmiş artık, öyle yalnızca çarşaflara bürünme devri kapanmış, sözcünün dediğine göre, çarşafa bürünmek babasının zamanındaymış, oysaki şimdi bir hayalet hazırlamak için çok önceden çalışmaya başlamak gerekiyormuş. Sesidir, devinim-

leridir, çıkardığı ışıklardır, insanın bir yığın zamanını alıyormuş, ama kim böyle elektronikle donatılmış bir hayalet görürse, mutlaka altına kaçırıyormuş.

Sahneden bir inişi var Danimarkalının, utku işaretini şimdiden veriyor taraftarlarına... Taraftarları da, salondakilerin sararmış yüzünden güç alarak bir alkışlıyorlar ki yarışmacılarını, «Sen salondakileri bile korkuttuktan sonra, birincilik ödülü senindir» diye bağıran bir Danimarkalı inek bile vardı.

Varsın bağırsın, ödül benimdir, bir sıra gelsin hele bana...

Şu Fransızın anlattığına bak, yok anlatmasına gerek yok zaten, kendisi hortlak gibi... Belki de onun için katılmış bu yarışmaya. Adam hortlağa benziyor, salondakileri hortlakla korkutmaya çalışıyor. Yani korkutmaya çalışmıyor da, ülkesindeki korkuyu anlatıyor. Kim kimi korkutmak istese, hemen usuna hortlakla korkutmak gelirmiş Fransa'da. Ne de olsa teknolojisi gelişmiş ülke, onlarda da Danimarka gibi gelişmiş bir hortlakçılık varmış. Işıkta yanan sönen fosforlu boyalardan tutun da, mezarlık efektine dek hepsinden yararlanılırmış. Mezarlık efekti deyip geçmemeliymişiz, böyle kürek sesleri, çam hışırtısı, papazın sesi, arada bir baykuşun sesi puuuu diye girdi miydi efektin içine, işte hortlağı gören o anda edermiş şeyinin içine. Hele bir de hortlak birden böyle donuk donuk tabutun içinden doğrulup kalkmaya başlarsa, o zaman bunu gören kişinin ödü hopuna karışırmış... «Şimdi gözlerinizin önüne getiriniz sayın dinleyiciler, önünüzde bir tabut, yolun ortasında, böyle birdenbire önünüze çıkıveriyor ve sonra yavaş yavaş tabutun kapağı aralanıyor, içinden bir hortlak yavaş yavaş doğruluyor, sonra alev alev yanan gözlerini size dikiyor, düşünün ne olursunuz...»

Şu Fransıza bak, ne olacak, hortlağın ardına bir tekme takır tukur, yüklen tabutu kimse görmeden dosdoğru eve, al tahrayı eline, kır parçala, oh mis gibi sobalık, soba tutuşturmalık ki, bu hıyarın

o tutuşturmalığın kilosunun benim ülkemde kaça olduğundan haberi yok.

Bilmem dinleyicileri ama, ben hiç korkmadım Fransızın anlattıklarından. Ama o da taraftarlarının alkışlarıyla çok böbürlendi, çok umutlandı, hatta sahneden inerken oradakilere önerdi, «Siz de birini korkutmak istiyorsanız, mutlaka hortlakla korkutun.»

Olur beyim, emredersin...

Şu Maltalının anlattıklarına bak, çuvalla korkuturlarmış birbirlerini, kim kimi korkutmak istiyorsa, girermiş çuvalın içine, olurmuş bir eciş bücüş, yalnız çuval kara olacakmış, kara olunca şeytanı andırırmış, zaten korkunun adı «Şeytan Korkusu»ymuş. Böyle kara çuvallıyı görenin dili tutulur, çok sonra açıldığında «Önüme şeytan çıktı» dermiş, ama ancak kimi üç günde, kimi bir haftada bunu diyebilirmiş, çünkü gecenin karanlığında kara çuvallıyı görmek çok korkunç olurmuş, hele adamının elinde. Örneğin çuvalın içine giren balet, balerin yeteneğindeyse, eh artık korkutulan kişinin hapı yutması işten bile değilmiş... Kara çuval yerlerde eğiliyor, bükülüyor, kıvrılıyor, kısalıyor, uzuyor... Görenin kanı donar, yüz derecelik kaynamış suyu başından aşağı dökseniz kanı çözülmez, yılan görmüş eşekler gibi zınk diye durur, ne bir adım ileri, ne bir adım geri gidebilirmiş. Ola ki, korkutan insafa gele de, yumak yumak oradan uzaklaşa... Adamın tansiyonunu da, yürek atışını da yükseltirmiş bu korkutma... İşteymiş... Hemen ışıklar söndü, bir gösterici perdede kara şeytanı göstermeye başladı, aman ha korkmayaymışız, izleyicilerin içinde hamile kadın var mıymış, yok muymuş, bu kara şeytan aslında şeytan değil, kara çuvala girmiş, ülkenin en ünlü balerini Susan'mış mış mış...

Şu denli korktuysam; besbelli çuval, içinde de kıvrak mı kıvrak, civelek mi civelek bir kadın var, nerden anladım, çuvalın kıvrımlarından... Ah önüme böyle bir kara çuval çıkıverse şu gurbet elde tuttuğum gibi atsam omzuma, «Ah anam şeytan daha önceleri neredeydin?» desem ve...

Maltalı alkışlar arasında indi. Taraftarları alkışa boğdu Maltalıyı. Maltalı öyle şımardı ki, yerine otururken, az önceki çuvallı gibi devindi, tombalaklar attı, hopladı zıpladı. Son sözü de, «Kara Şeytanla korkutur siz de insanları» oldu.

Hintli çıktı, «Yalancı Yılanlar»dan söz etti. Öyleki, orada da teknoloji hayli gelişmiş, öyle yılanlar yapılıyormuş ki korkutmak için, bir sokması eksik, çıngırağı, hışırtısı, ıslığı, kıvrılması, açılması, yaylar çize çize kaçması, hatta soğukluğu bile... Kim kimi korkutmak istiyorsa, şöyle geçerken uzaktan boynuna yalancı yılanı atıverdi miydi, artık o kişi tamam, böyle yüreği selanik, beyni şok ve panik, hemen dili damağı kurur, olduğu yerde kıvranmaya başlarmış, yılan ha soktu ha sokacak... Öyleki, teknoloji ilerleyince şimdi bu yılanların uzaktan kumandalıları bile yapılıyormuş... Salıveriyormuşsun kapının altından, yeterki sen korkutmak istediğin kişinin ev yapısını bil, uzaktan kumandalı yılan merdivenleri çıkıyormuş, kapılarda bekliyormuş, zamanı gelince yatak odasına dalıp hanımın veya beyin koynuna giriyormuş... Eh o zamanı şöyle bir gözümüzün önüne getirmeliymişiz, karı koca mışıl mışıl uyuyorlar, yılan yavaş yavaş karyolaya tırmanıyor, kadının sıcacık ayaklarına bumbuz gövdesiyle yapışıyor, sarılıyor, sıkmaya başlıyor...

«İmdaaat!» Önümdeki bir kadın bağırdı, yahu yoksa birinciliği bu Hintli hınzır mı alacak, yılan anlatmıyor, yatak odasında, zifaf gecesi anlatıyor, bir de ballandırıyor ki, bir de meddah yetenekli ki... Bir de alkış aldı ki, bir de taraftarları adamı omuzlarına aldılar ki...

Yoksa bizim birincilik gitti mi?

Yok canım, daha sen anlatmadın ki... Ama hak ver oğlum, bu Hintli gibi anlatamazsın, çünkü ondaki yetenek sende yok.

İkinci anlattığı «Yeni Evliler ve Yılan» sahnesi çok etkiledi dinleyicileri ve seçici kurulu...

Ama hayır, birinciliği ben alacağım, belki ikinciliği bu Hintli alır, birincilik benim. Ah biraz da

taraftar olsa, şöyle sahneden inerken beni alkışlasalar, bir kişi bile yok ki, oracıkta, bir başıma ülkemi temsil ediyorum. Ama evelallah birinciliği hiç kimseye kaptırmayacağım, ülkemin alnına leke sürdürmeyeceğim... Ulan hangi pehlivan demişti, «Ben her güreşimde ardımda milletimi düşünürüm» diye? Neyse boş ver, pehlivanın biri demişti işte...

İngiliz çıktı, uuu bumbuz... Anlattıklarından bizim altı yaşındakiler bile korkmazlar; adam kendi anlatırken kendi korkuyor, dudakları titriyordu... Yo, adamın anlattıklarını bile baştan anlatmaya değmez.

İtalyan çıktı, öh hööö... Havada uçan kazıkmış da, bu kazık uçarmış da, bu kazık çok korkunç bir kazıkmış da, kazıkların elektronikleri varmış da, yok beyim yok, biz korkmayız ondan bundan...

İşte artık sıra bana geliyor; bir kişi kaldı önümde, vızvız mı vızvız, vezvez mi vezvez, ah be bitir be, yeter be, yeter sıra bana gelsin be!.. Adam uzattıkça uzatıyor, yo yo uzatsın, iyi, onun ardından benim, şöyle birkaç cümle ile anlatmam, iyi iyi... Aman anlat dayı anlat, hay senin o kır saçlarını seveyim, anlat neşemizi bulalım...

Çıt çıt, pıt pıt... Böyle adama, böyle anlatıma, böyle korkuya, böyle alkış işte, havada iki sinek çarpışmış gibi, çok bile...

Sıra bende... Mikrofona yapıştım, adamlar selama saygıya öyle doymuşlar ki benden öncekiler selamlamışlar da selamlamışlar, hemen söze girdim:

«Baylar bayanlar, bizim ülkemizde kim kimi korkutmak isterse, sabaha karşı, ama özellikle daha gün ağarmamışken kapısının ziline basar. Kimin kapısının o saatte ziline basılmışsa, o evdeki yaşlı kalp krizi geçirir, ilkokuldaki kızın dili tutulur, annenin nabzı iki yüzü bulur, baba beyin şoku geçirir, evde genç varsa, beşinci kattan kendini sokağa atar.»

Salonda homurtular ki, salon değil aslan kafesi, ham hum hom... «Nasıl olur yahu, niye yahu, kapının ziline basmakla yahu, zil fobisi mi var ya-

hu, zehirli zil mi yahu, elektromanyetik dalgalarla insanları etkileyen yeni buluş mu yahu?»

Yahu yahu yahu, yaaa!... Patlamayın, söyleyeceğiz nedenini, niye gün doğmadan olduğunu, niye karanlıkta olduğunu...

«Baylar bayanlar, çünkü o saatte ülkemde ancak polisler kapı çalar.»

Aauuuu, yaaaayuuuu, buuuu buuuu!...

Noldu, yani polis istediği saatte insanın kapısını çalamaz mı, çalar...

«O saatte ülkemde kimse kimseye konukluğa gitmez, o saatte zil butonuna dokunan el, ancak polis eli olabilir...»

Vaaa yaaaa şaaaa baaaa!...

Şaştınız değil mi, hiç korkunç değil, değil mi, yo yo korkunç değil ya, niye korkunç olsun ki, o saatta polis kapınızın zilini çalmışsa, size herkesten önce günaydın demek içindir... Bayılır bizim polislerimiz herkesten önce birisine günaydın demeye...

«Söylüyorum baylar bayanlar, bizde polisin gözaltı süresi bellisizdir, sizi alıp götürdü müydü, ne zaman bırakacağı belli olmaz, bilinmez... Dayak atabilir, elektriğe tutturabilir, başınızı suyun içine sokabilir, sizi baş aşağı ipe asıp sallandırabilir, tuzlu suyun üzerinde parçalanmış ayakla yürütebilir...»

Aaa aaaa aaaa aaaa!

Tarzan mı kesildiniz, yaa işte, öyle yılan mılan, hortlak mortlak, hayalet mayalet, çuval muval ne ki?

«Onun için baylar bayanlar, bizim ülkemizde kim kimi korkutmak istiyorsa, sabaha karşı gider onun kapısının ziline üç kez sert sert basar. Hele kapının önünde ayakkabısının topuklarını da takur tukur ettirdi miydi üç beş kez, anasının karnındaki çocuk bile korkar, oradan şap diye düşer, çıkar...»

İlkin bir iki alkış, ardından aman ne alkış, ne alkış, selam üzerine selam çakıyorum, alkışlar durmuyor ki, başımı sallıyorum alkış, kolumu kaldırıyorum alkış...

Birinciyim... Ah, bir de taraftarlarım olsaydı ya, birincilik ödülünü aldım, amma boynum bükük, hiç olmazsa bir tane taraftar... Amanın, bir el, omzuma dolandı, aha dilimden konuştu, aha kara kaş kara göz, benim gibi, amma niye kutlamıyor beni, niye kaşları çatık öyle, ben ülkemin yüzünü ağarttım, birinci oldum... Aboov, adamın kaşları çatıldıkça çatılıyor, adam oluyor ekşi koruk, sıkmış ki kolumu, mengene, homurdanıyor, «Seninle ülkeye geldiğinde görüşürüz!» diyor böyle homur homur.

SORUŞTURMA

Böyle uzun boylu değilmiş de orta boyluymuş, orta boyluymuş amma, öyle pek de orta değilmiş, uzuna yakınmış, ama asla uzun değilmiş. Gözleri böyle yeşil, amma öyle çağla yeşili, çimen yeşili değil, zehir yeşiliymiş... Zaten gözleri de zehir gibi bakıyormuş. Hani birine böyle bakar da keskin keskin, sonra baktığı adamın gözlerini deler geçer, onun ardını görür, böyle işte, fıldır fıldır... Bir de durup durup «Hıııım... Hıııım» etmesi varmış ki, nasıl hımlama, hani yani hımlamıyor da, «Sen anlatma boşuna, biz malımızı biliriz» der gibi tıslıyormuş. Yo, anlatılanları dinliyormuş, ama kulağıyla mı dinliyor, burnuyla mı dinliyor, hiç belli değilmiş. Belli ki, kafasının içindeki binbir sorunun yumağıyla salt baş sallıyor, «Hıııım... Hıııım» diyormuş.

Hem nasıl o öyle, gölge gibi gelmiş, gölge gibi girmiş, gölge gibi dikilmiş Bakkal Musa'nın önüne. Bakkal Musa, Bakkal Musa olalı daha hiç öylc birdenbire, bir düş gibi birinin karşısına dikiliverdiğini görmemiş. Zaten adamı görür görmez çekinmiş, içinden yemin billah, «Bu adam polis ama, dur bakalım» demiş. Gerçi kendisi, çiğ yememiş karnı ağrısınmış, ama belli olmazmış, tuttuğu gibi alır götürürmüş, ondan sonra dükkânda ekmekler bayatlasın, yoğurtlar bayatlasın, polisin umurunda mıymış?

«Buyrun efendi» demiş. Demiş ama pişman olmuş, niçin «Beyefendi» demediğine kızmış kendi kendine. «Kim bilir belki de kendisinden hiç çekinmediğimi belli etmek için öyle birden efendi deyiverdim zehir yeşili gözlüye, amma sonradan adamın

kaşlarının birinin kalktığını, birinin indiğini, soruları art arda sıraladığını görünce korkmadım desem yalan olur. Amma sorulanların hiçbiri de benimle ilgili değildi, sizinle ilgiliydi Zihni Bey.»

«Amanın», dedi Zihni Bey, «benimle ilgiliydi ha, yahu ben!...»

Zihni Bey akşamüzeri dairede işini bitirdikten sonra, yine hiçbir yere uğramadan, önüne baka baka evinin yolunu tutmuştu. Zaten Zihni Bey ne meyhane bilirdi, ne birahane, yudum içki içmezdi. Çok çok bazen yol üzerindeki kahveye takılır, o da ayda yılda bir, iki üç tanıdığıyla birkaç el kâğıt oynar, sonra çok önemli bir toplantıya geç kalmış gibi, hızla paltosunu giyer, kahveden çıkar, ivedi adımlarla evinin yolunu tutardı. Kim bilir o kahveye uğramayalı kaç gün oluyordu, şu sıra havalar da bir soğuktu ki, daireden çıkar çıkmaz, tıklım tıklım da olsa, bir ayak koyacak denli yer de olsa, Zihni Bey ilk otobüse atlıyor, evinin yolunu tutuyordu. Gerçi soba hep fısfıs, kemiklerini ısıtmıyordu ama, dizlerine o yarım battaniyeyi koyup eline de adaçayını alınca, birden içi ısınıveriyor, yarım bıraktığı gazetesinin sayfalarını karıştırmaya başlıyordu. Bakkal Musa'dan bir paket sigara alacaktı. Hınzır Musa, oraya yazmıştı, «Tekel maddeleri deftere yazılmaz.» Zihni Bey bunun kolayını bulmuş, Bakkal Musa'ya on beş günlük sigara parasını peşin veriyordu, hiç almadan; sonraki on beş günü de deftere yazdırıyordu. İşte deftere yazılacak sigaralardan bir paket almak için girmişti ki Bakkal Musa'nın dükkânına, o zaman işitti; yok canım, Bakkal Musa ne zamanın Bakkal Musasıydı, insanlarla düşe kalka, her şeyin yolunu yordamını öğrenmişti. Öyle Zihni Beye birdenbire,

«Hop babalık, seni polis aradı, hem de sivil polis» demedi... Böyle alıştıra alıştıra, bir tümce ötekinden daha korkunç gele gele...

«Böyle yeşil gözlü bir tanıdığınız var mı sizin Zihni Bey, yeşil gözlü, kırk yaşlarında falan, tıknazca?»

Hıh, sanki tanıdık öyle biri olsa, niçin gitsin Bakkal Musa'yı bulsundu? Sorar belki bakkala, öğrenir evini, gider kapısını çalardı. Ama Musa bunları alıştırmak için soruyordu.

«Hakkında bir soruşturma falan var mı Zihni Bey?»

Hoppala, adama bak, bir denetmen bir müdür gibi soruyordu. Ama o dakika anlamıştı Zihni Bey ardından kötü bir şeylerin geleceğini, çünkü Bakkal Musa'yı hiç böyle ciddi görmemişti, ciddi ve üzgün... Bir şeyler olmuş amma, belli ki Bakkal Musa ağzında geveleyip duruyor... Ama öyle üstüne alınır gibi de birdenbire üzerine gitmek olmazdı, önemsizmiş gibi,

«Eee, söylesene Musa, bir şey mi var?» diye sordu Zihni Bey.

Zihni Beyin aklı yitmiş gitmişti zaten Bakkal Musa'nın «Hakkınızda bir soruşturma var mı?» sorusundan sonra. Soruşturma yok olmasına yok amma... Hiç... Bu zamanda... Ah kör şeytan...

«Bir polis» dedi Bakkal Musa...

Bakkal Musa «Bir polis» dedikten sonra Zihni Beyin gözünün önüne karakollar geldi, ıslak gözetim yerleri geldi, mahkemeler, savcılar, yargıçlar, hapishane, tıraşlı başı...

«Vay başım» dedi içinden. Hele Bakkal Musa' nın «Gelen sivildi» demesinden sonra Zihni Bey iki eliyle başını yakaladı, bir süre öyle durdu, hiçbir şey düşünemedi; ancak Bakkal Musa'nın kendisine uzattığı sigarayla kendine gelebildi, «Ah, dedi içinden, nedir bu durumum, şimdi Bakkal Musa ne diyecek, suçlu ki böyle başını elleri arasına aldı, kara kara düşünmeye başladı» diyecek.

Sigarasını yaktı, umursamaz bir tavırla,

«Canım benim neyim var ki polis beni arasın, hem ararsa arasın, ne olacakmış yani?» dedi. Bir şey olduğu yoktu, şimdiden Zihni Beyin elleri titriyor, dudağı titriyor, içi kayıp gidiyor, ayakları yerden kesiliyordu. Sandalyeye oturuverdi. O sıra bir çocuk yoğurt almaya geldi. Allahım, yarım kilo

yoğurdun tas darası, kendi, parasının alınması, üstünün verilmesi, yıl geldi Zihni Beye.

«Evet?» diye gözlerinin içine baktı Bakkal Musa'nın.

«Seni sordu, kimlerle görüşür, kimler evine gider gelir, nasıl bir insandır. Yo ben anlattım, iyidir dedim, kimseye zararı olmaz dedim, ama evine geleni gideni bilmem dedim, şimdi gündüz gelmez amma, gece gelebilir, dedim, hem kim gelir, kim gider bilmem, dedim.»

Zihni Bey oracıkta yemin üstüne yemin ediverdi.

«Vallahi billahi tallahi benim evime geceleri kimse gelmez, niye böyle demedin Musa Efendi?»

Bakkal Musa kendini çok haklı olaraktan savundu :

«Zihni Bey», dedi, «bu araştırma soruşturma polis araştırması soruşturması, hiç şakaya gelir mi, ben nerden bileyim, şimdi değil mi ya, sizin apartmanın kapıcısı değilim bir, kapınızın nöbetçisi değilim iki, kaldı ki kapıcı bile bilmez. Gerçi sizin apartmanın kapıcısı da yok ya... Şimdi hak ver bana, ya polis bir şeyler saptamış da benim ağzımı arıyorsa, sonra polisi şaşırtmaktan, haydi, hem de bu zamanda...»

Zihni Bey, Bakkal Musa her şeyi bir çırpıda anlatsın istiyordu ama, ah o araya girenler, «İki yüz elli gram zeytin» «İki yüz gram helva» «Bir cokocik Musa amca», diyenler...

«Kapıcınız olsaymış ona soracakmış, apartman yöneticisini sordu, ben de bilmiyorum dedim, doğru dedim, gerçekten bilmiyorum, sizin apartmanın kavgası hiç bitmiyor ki, herkes birbiriyle kavgalı.»

«Ben değilim» dedi Zihni Bey.

«Kapıdan çıkarken, evet evet, bakacağız, evet evet, bakacağız evet, dedi hep. Ne sigaramı aldı, ne de şuradan bir şeker, böyle eliyle itti, görevdeyim alamam der gibi.»

Birden dükkân doldu, Zihni Beyin de içi doldu, sanki dükkân Zihni Beyin içinde, konserve ku-

tuları, ekmekler, tekerlek peynirler, bir çuval pirinç, yarım çuval şeker, bir sele kara zeytin... Beyni dağılmış gitmiş, yerine sanki kakaolu tahin helvası gelmişti. Yıkılmaya hazır patates çuvalı gibi bir süre ayakta durdu, Bakkal Musa'ya selam verdi mi, vermedi mi, yo vermedi, evinin yolunu tuttu. Yol, Zihni Beyi tanıyordu, aldı onu evine dek götürdü, kapı da tanıdı, merdivenler de tanıdı, salt karısı tanıyamadı, **Zihni Beyi.**

«Zihniii, noldu sana böyle?» dedi.

İçerden kızı koştu geldi,

«Babaa!» dedi.

Oğlu koştu geldi,

«Baba!» dedi.

İşte o sıra kendine geliverdi Zihni Bey, neydi bu panik, ortada fol yoktu, yumurta yoktu, bir sivil polis aramışsa aramıştı kendisini, ne olmuştu yani, idama mahkûm edip, mahkemedeki iyi halinden ötürü cezasını sürekli hapse çevirmemişlerdi ya!

«Yok bir şey» dedi, ama sesinde bir şeyler vardı. Kızı sordu, oğlu sordu, karısı Nuriyanım sordu...

«Şefle mi yine, vatandaşla mı, odacıyla mı, otobüs sürücüsüyle mi?»

Cık cık cıkladı Zihni Bey.

«Tansiyonum yahu, körolasıca tansiyonum» dedi.

Tansiyon ilacını içti hiç yoktan, iki ıhlamur içti hiç yoktan, karısının pişirdiği mantıyı yiyemedi tansiyonu çıkar diye hiç yoktan. Ama içi içini, yedi bitirdi. Her rengi zehir yeşili görmeye başlamıştı, koyu, kapkara, kuzgun bir yeşil... Bir ara Nuriyanımın gözlerini bile zehir yeşili gibi gördü.

Ya uyku... Yeşiller içinde albastı Zihni Beyi, teri bile yeşil yeşil aktı. Tastamam iki kez yataktan fırladı kalktı, bir kez de niye bilinmez Nuriyanımın kafasını tutup içini karıştırır gibi salladı. Bir uyku hapı, bir tansiyon hapı daha yutturdu Nuriyanım, ondan sonra uyuyabildi Zihni Bey, yo uyumadı da daldı. Sabahın er saatinde gece içkiliyken suç işlemiş de, kendine gelince işin ayırdına varmış gibi o

denli suçlu duyumsadı ki kendisini, şayet yorgan betondan olsa, biri de üzerine örtüverse, altından hiç çıkmayacak, oracıkta kalacaktı. Ama karısı Nuriyanım, ona acıyarak bakıyor,

«Ah ah hiç uyumadın gece, kafamı iki kez tuz kabağı gibi salladın,» diyordu, «tansiyonun verdiği sıkıntıdan mutlaka. Bana kalırsa sen yine doktora git.»

Hiç konuşmadı Zihni Bey... Demek sivil çıkarken bakkalın kapısından «Evet evet, bakacağız, evet evet, bakacağız» dedi öyle mi? Neye bakacak bu adam, elbette «Çaresine bakacağız» demezdi ki, demek şimdilik kanıtları topluyor... İyi ama neyin kanıtını?

Sokağa çıktı, apartmanın bir bu yanına baktı, bir öteki yanına, mutlaka ardına bir polisin takılacağını biliyordu; belki de o zehir yeşili gözlü takılacaktı... Sol yanına baktı, sokak bomboş, sağ yanına baktı, işte orada biri, eğilmiş ayakkabısının iplerini bağlıyor, «Tamam işte o, bana numara yapıyor, demek ne zamandan beri beni bekliyor, yoksa yeşil gözlü mü, yürü Zihni, hızlı yürü.»

Adam da yürüyor, Zihni Bey yürüyor... İyice hızlandı Zihni bey, sonra birden «Neden?» diye duruverdi, zınk... Adam yanından geçti gitti. Yeşil gözlü değildi. «Elbette», dedi Zihni Bey, «yeşil gözlüsü şef, hiç şef izler mi, bunlara izletecek.»

Ama adam çekti gitti, ilk otobüse bindi hem de...

Demek o değilmiş... Ama saptamışlardır canım benim bu duraktan otobüse bindiğimi, hiç zehir yeşili göz bilmez mi benim nereden otobüse bindiğimi? Mutlaka buralarda bir yerdedir... Yoksa şu kalabalığın arasında mı? Şu simitçinin yanındaki, değil, yeşil gözlü değil... Şu karşıdan koşa koşa gelen mi, hiç koşar mı canım? Yok... Belki de bindiğim saati biliyor, otobüsün içinde gelecek... İşte geldi otobüs, acaba içinde mi, binmemi mi bekliyor? Binmiyorum işte... Binmiyorum...

Binmedi Zihni Bey. Ondan sonra gelen otobüse bindi, biner binmez daha biletini yeni atmıştı ki,

sürücünün yanında dinelmekte olan adam, kırk yaşlarında, tıknazca, gözleri de, yeşil yeşil, evet yeşil... O işte... Adama dikti gözlerini, yeşilin yeşilini arıyordu, bakalım zehir yeşili mi, ne menem yeşildi ki o öyle zehir yeşili, ömründe görmemişti.

Adam, Zihni Beyin bakışlarından rahatsız oldu, başını çevirdi, ama Zihni Bey dönüverdi o yana, yine dikti adama gözlerini... Adam yüz seksen dereceden üç yüz altmışa geçti, o daracık yerde Zihni Bey de fırt diye dönüverdi, adamla burun buruna geldi.

«Bir yerden tanışıyoruz galiba arkadaş?»

«Yo, dedi Zihni Bey, tanışmıyoruz, ben şey...»

Kendine geldi Zihni Bey, başını çeviriverdi. Evet, bu gözler zehir yeşili değildi, hayır Zihni Bey zehir yeşilini bilmiyordu ama, hangi gözde görse o yeşili, şıp diye tanıyacağına inanıyordu.

Hem çağla yeşili gözlü adam, Zihni Beyin indiği durakta inmemişti, çekip gitmişti, özellikle durmuş dinelmiş bakmıştı Zihni Bey. Yo, adam yine orada sürücünün yanında, dimdik duruyordu.

O zaman bu sivil beni mutlaka buralarda bir yerlerde bekliyordur...

İyi de niye bekliyordur, öyle ya, niye bekliyor olsun, ben bir şey yapmadım ki... Dur bakalım, yoksa o gün kahvede kâğıt oynarken ağzından bir şeyler... Bir şeyler kaçırdın mı Zihni? O papazı eline alınca ne dersin hep, düşün düşün, de dersin? Dersin öyle değil mi, sen de espri yaptığını sanırsın, al işte başını kıçından ağır getirsinler de gör... Sonra o son oyun oynadığın dördüncü sakallı kimdi? Biliyor musun kimdi? Ya aranan biriyse?

Adamı boşuna soruşturmazlar Zihni. Niye Hüsam Beyi soruşturmuyor polis, niçin Niyazi Beyi soruşturmuyor da seni soruşturuyor?

Acaba bugün gözaltına alırlar mı?

Daireden mi alırlar, yoksa evden mi alır götürürler?

Zihni Bey paniğe kapıldı, daireye girsin mi, girmesin mi, şu anda zehir yeşili, müdürün odasın-

da mı, değil mi? Zırt bir zil, çağırın bana Zihni Beyi... Müdür odasında zehir yeşili, haydi Zihni Beyin kolundan, arkadaşlarının arasından tereyağından kıl çeker gibi böyle...

«İyi de ben ne yaptım yahu?»

Bundan sonra kahve yok, konuşmak yok, hiç konuşmak yok, gazete almak da yok. Arkadaşlar bir şey sorarlarsa, «Büyüklerimiz bilir»den başka bir şey yok.

İyi ama Zihni sen insan değil misin, bu ülkenin vatandaşı değil misin? Fikrin yok mu?

Yok yok yok...

Yok gibi çıktı dairenin merdivenlerini, kim bilir, kendisine «Günaydın» diyenler oldu mutlaka, o duymadı, yeşil düşlerin içinde masasına gitti oturdu. Bir süre az ötedeki masadaki Nurten Hanımın açık yeşil gözlerine baktı durdu. Kırk beşlik dul Nurten, önce sırıttı Zihni Beye, sonra o donuk bakışlar karşısında korktu, başını başka yana çevirdi, ama biliyordu Zihni Beyin bakışlarının üzerinde olduğunu, kaçamak baktı. Zihni Bey ok gibi bakıyor, baktı, bakıyor. Masayı çevirmek istedi, gücü yetmedi, kalktı, tuvalete gitti, ama Zihni Beyin masasının çok uzağından geçerek.

Az sonra başka kadın gözleri Zihni Beye dikildi. Birkaç da erkek arkadaşının... Hangi yana baksa, hop kendisine bakan başlar başka yana çevriliyordu. Demek hepsinin haberi vardı, zehir yeşili demek şu anda müdürün odasındaydı. Ne zaman odacı ona doğru böyle seğirtip gelirse, işte o zaman... Hatta bir kezinde Odacı Yusuf kendine doğru hızla gelince, «Ne o, ne bee» diye ayağa fırladı. Odacı, «Yok bir şey ağabey, Nurten Hanım masasına mürekkep dökmüş de ona koşuyom» dedi.

Zihni Bey o günü önüne evrak uzatanların bile polis olduğundan kuşkulandı. Akşama doğru yine gözlerini Nurten Hanıma dikti, Nurten Hanım müdürden nasıl izin aldı, ne söyledi bilinmez, paydostan bir saat önce çıktı gitti.

Tersine, sıkıntısından hiç sigara içmemişti Zihni Bey o günü dairede. Yarım paketten daha çok vardı cebinde, ama Bakkal Musa'ya uğradı, bir paket sigara istedi, ardından «Ne haber?» diye sordu.

«İyilik» dedi Bakkal Musa.

«Başka bir şey yok mu?»

«Yok».

Demek polis şimdilik pusuda. Zamanını bekliyor... Zamanı gelince... O birkaç adımda, birkaç merdivende, işinden atıldığını, hapislerde çürüdüğünü, karısının çocuklarının perişanlığını gördü. Böylece kapıdan girer girmez, yirmi dört yıllık evli Zihni Bey yeni evli gibi karısının boynuna dolanıverdi. Kadın, «Hiş, yavaş çocuklar görecekler» dedi Ama Zihni Bey, karısını bıraktı, kızının, oğlunun boynuna sarıldı, ağlamaya başladı. Nuriyanım da,

«Amanin yoksa kanser mi Zihni?» diye bu kez kendisi kocasının boynuna dolandı.

Yok, kanser falan değilmiş, amma bu tansiyon iyi de değilmiş, çok dikkat etmesi gerekliymiş, yoksa bir gece uyur, tamam o uyuyuş olurmuş.

Oysaki Zihni Bey ne doktora gitmişti, ne de bir şey. Zaten yarın Bakkal Musa'yı uyaracaktı, bu zehir yeşili gözlüden hiç karısına söz etmesindi.

Bakkal Musa,

«Hiç eder miyiz canım?» dedi.

Ama Zihni Bey, bir başına her gece zehir yeşiliyle uğraşıyordu. Düşünde onu görüyordu, tuvalete giderken onu görüyordu, tuvalette onu görüyordu. Zehir yeşili gözlü, boyuna yazılar yazıyor, yazdıklarını telli dosyada bir bir biriktiriyordu. Zihni Bey her gece tuvalete çıktığında dosyasının bir gün önceden daha fazla kabarmış olduğunu görüyordu. Sonunda dosyası tuvalet denli oldu. O günden sonra zehir yeşili gözlüyü görmedi.

Bir de tatlı tatlı konuşmuştu ki Nurten Hanım,

«Ay vallahi şimdi çok iyisiniz Zihni Bey, diyordu, neydi o haliniz? Vallahi bakışlarınızdan korkmuştum, niye öyle bakıyordunuz, aaa...»

Zihni Bey kem küm etmişti, «Yeşil, zehir yeşili, o yeşil» falan demişti, ama söylediklerinden hiçbir şey anlaşılmamıştı.

Zihni Bey olayı unutur gibi olmuştu. Ama ah, Nurten Hanım onu bir öğle paydosunda öyle bir sarsış sarstı ki.

«Zihni Bey», dedi fısıldar gibi, «sizi biri aradı!»

«Hıı», dedi Zihni Bey, dizlerinin bağı çözülür gibi oldu, midesi bulandı, başı döndü, elini göğsüne attı, hırıldar gibi konuştu, Nurten Hanım anlamadı.

Oysaki Zihni Bey yeşili anlatıyordu, «Böyle zehir yeşili mi?» diye soruyordu. «Kuzguni yeşil?»

Nurten başını sallıyordu, sanki baş sallaması da sözsüz oyun gibi.

Nurten Hanım fısıltıyla soruyordu

«Ev sahibi mi?»

Zihni Bey hayır anlamında başını sallıyordu

«Bir alacaklı mı?»

«I-ıh...»

«Mafia mı yoksa?»

Zihni Bey,

«Yok», dedi, «polis...»

«Aaaa, polis mi? Benzetmiştim, ben de polise benzetmiştim, aay hiiiş! Niye arıyor ki sizi?»

Öyle bir bakış baktı ki Zihni Bey Nurten Hanıma, sanki bir hücrenin başı, bir hırsız çetesinin reisi, kentin babalarının babası... Artık Nurten Hanım ne anladıysa... Ama onun ardından başı öyle bir öne düştü ki Zihni Beyin, onun yerine Nurten Hanım «Ahh» dedi.

Sormadı bile Nurten Hanıma zehir yeşili gözlünün neler sorduğunu, o da hiçbir şey söylemedi, polis olduğunu öğrendikten sonra.

O günü yine Zihni Bey daireden çıkınca her ardına düşeni polis belledi. Nerden gördü otobüs sürücüsünün gözlerini, dikiz aynasında dikti gözlerini adama, ama sürücü onun ayırdında değildi.

Bakkaldan sigarasını aldı, «Söyleyeyim» diye geçirdi içinden Musa'ya, ama caydı. Bakkaldan çık-

tı, şöyle bir apartmanlarına baktı, evine baktı. Demek günü yavaş yavaş doluyordu. Dosyası kabarıyordu. Birkaç gün sonra, kim bilir belki de yarın evine gidemeyecekti, o kapısının dindon öten zilini çalamayacaktı, bir soğuk, bir ıslak gözetim yerinde, taşın üzerinde...

Maaşını da keserler miydi? Elbette, hiç maaş kalır mı? Ah Nuriyanım, ah çocuklarım... Gözleri yaşlı girdi kapıdan, yine dolanıverdi karısının boynuna.

«Ah Nuriyeee!»

«Doktora mı gittin yine?»

Ne desindi Zihni?... Bereket çocuklar evde yoklardı.

«Zayıflıyorsun Zihni, iştahın yok, yoksa başka hastalık mı?»

«Bilmiyorum, doktor da bilemedi.»

Daha yeni yeni iştahı açılmıştı kaç gündür. Yine iştahı kapandı Zihni Beyin... Durup durup, «Ah bir suçumu bilsem» diyordu.

Bilmediği suçlarını yine zehir yeşili gözlü geceleri tuvalete kalktığında, yatağında, soluna yatarken, sağına dönerken, doldurup duruyordu. Kocaman kocaman telli dosyalar... Tuvalet doluncaya dek Zihni Beyin uykusu çakal uykusu oldu...

Aradan on beş gün geçti, on altı gün geçti...

«Galiba hiçbir şey bulamadılar... Ama ya o şey?»

«Ne???»

Merdivenleri rahat çıkıyordu Zihni Bey. Az sonra yarım battaniyesine kavuşacak, elinde adaçayı, sırtını yastığa dayamış...

Karşı dairenin Hasan Beyini duvara dayanmış buldu.

«Komşu, dedi, sizi pencereden gördüm, söyleyeyim dedim, bugün biri bizim kapıya geldi, sizi...»

Zihni Beyin yüreği hırp etti, midesi ağzına geldi, sesi uçtu gitti, sinek vızıltısı oldu,

«Zehir yeşili gözlü müydü?» diye sordu.

«Evet», dedi Hasan Bey, «ama ben tanımadı-

ğım, bilmediğim adamlarla konuşmam, izninizle, dedim ve kapıyı kapattım.»

Zihni Beyin dudaklarından döküldü

«Polisti...»

«Hıı?»

Hasan Bey çat diye kapıyı kapattı. Daire kapısından daire kapısına gelinceye dek Zihni Bey kendini yine idama mahkûm ettirdi, ama mahkemede iyi hali görüldüğünden yaşam boyu hapse çeviriverdi cezasını. Nuriyanım perişan, üniversitedeki oğlu perişan, kızı perişan...

Sarıldı yine kapıda karısına.

«Yok,» dedi, «artık dayanamayacağım!»

Dayandı Zihni Bey, hiçbir şey söylemedi karısına. Ama neye baktıysa hep zehir yeşili gördü ve uykusu bitti Zihni Beyin. İki uyku hapı alıyor, ancak gecede iki saat zor uyuyabiliyordu, ondan sonra gözleri açık böyle, dikmiş gözlerini zehir yeşili gözlerle, sabahı ediyordu. Öyleki, bu zehir yeşili gözler, bu tıknaz gövde Nuriyanımla arasına giriyor, sabaha dek horul horul uyuyor, ama Zihni Beyi, «Bak ben buradayım ha» dercesine uyutmuyordu.

Bir haftada on saat ya uyumuştu Zihni Bey, ya uyumamıştı, «Bir kavuşsam yarım battaniyeme» diyordu. Karısı onu kapıda karşıladı,

«Zihni,» dedi, «öğlen haber verdiler, koş biraz kuru pasta al gel, akşam kıza görücü gelecekmiş.»

İçinde ak kuşlar uçtu Zihni Beyin, yüreği bir hafifledi, hiç olmazsa kızı kurtuluyordu, belki damat çok iyi bir insan olur, yarın bir gün tutuklandığında, annesine, sonra oğlan kardeşine...

Kuru pastanın en iyisinden aldı. Bir coşkulu, bir mutlu oldu ki, hepsini unuttu o akşam, evde bayramdan kalma zehir yeşili nane liköründen iki kadeh üstüste içti.

Gece dokuza doğru kapı çalındı. Nuriyanım bir yanda, Zihni Bey bir yanda kapıyı açtılar. Bir kadın girdi ellilik, hoş yüzlü; bir adam girdi elli beşlik, tatlı bakışlı... Tıknaz biri girdi kırklık, zehir

yeşili gözlü... Bir zehir, bir yeşil, bir tıknaz, bir bakış... Bu o... Her gün her gece birlikte yattıkları adam, Zihni Beyle tuvalete giden adam, dosyalar dolusu yazılar yazan adam... O, bu o!... Zihni Beyin bir anda her yanı titredi, her yanı kaşındı, kendini yitirdi, adamın yakasına yapıştı :

«Şu», dedi, «Bakkal Musa'ya, sonra Nurten Hanıma, karşı komşuya??? Hı lan??»

Zehir yeşili gözlü adamın yüzü kıpkırmızı olmuş, bir yandan başını sallıyor, bir yandan boğuk boğuk,

«Ben Fuat'ın dayısıyım, ben Fuat'ın dayısıyım, hakkınızda soruşturma??.»

Gerisini söyleyemedi damat adayı Fuat'ın dayısı... Zor kaptılar elinden dayıyı, bir yandan damat adayı, bir yandan damat adayının babası çekiştiriyorlardı Zihni Beyi. Nuriyanım, Zihni Beyin kızı, damadın annesi ünleri yettiğince bağırıyorlardı.

Dayı, boynunu ovuşturuyor, Zihni Bey kapıyı açmış, hiç ağıza alınmayacak sözlerle, kız istemeye gelenleri kapı dışarı ediyordu.

«Ulan sülalesini, ulan sinsilesini...»

Zihni Bey taze kurabiyeleri çatur çutur yerken, oğlu annesinin kulağına,

«Babamı mutlaka bir ruh doktoruna götürelim» diyordu.

Zihni Bey şişede kalan zehir yeşili likörü başına dikiyordu, lıkır lıkır...

Azrail o günü yine günlük işlerini yapıyor, can alıyor idi. Çok değişik yörelerden canlar aldığı için, durmadan koşuyor, ter burnundan akıyor idi. Ama görev, görev idi. Bu görev kendisine verilmiş idi.

Birçok evlere girip çıkıyor idi. Girerken evde hiçbir ses duymuyor, ama çıkarken ardında bir yığın ağıt figan bırakıyor idi. Çocuk demiyor, genç demiyor, yeni evli demiyor, durmadan can alıyor idi.

«Ah ah, yeni evlisiniz çok güzel, çok iyi, amma velakin yıkanmak için banyoya yanmamış kömürü alınanın ne anlamı var, hay cahiller, ben şimdi sizin ikinizin de canlarınızı almak zorundayım» diyor istemeye istemeye yaşamının baharındaki iki gülün canını alıyor idi.

«Ah hiç olur mu, evde beş çocuk bir de kadın beklerken, sen evine bir an önce yetişeceğim diye birden kaldır kendini arabaların altına at, eh ben işte senin canını alırım» diyor ve o beş çocuklu aileyi babasız bırakıyor idi.

«Dalgınlık istemem, ev sahibine kirayı veremedinse, o benim işim değil, dalgın olup trenin altında kalma, işte o zaman ben senin canını alırım, ne karını, ne çocuklarını düşünürüm» diyor idi.

Hastaneye koşuyor, doğum yapan annenin canını alıyor, öteki çocukları öksüz bırakıyor idi.

Zaman zaman Azrail bu işten yorulduğunu düşünüyor idi.

«Bıraksam şu işi, biraz da başkaları can alsa» diyor idi. Ama böyle düşünür düşünmez bile, düşüncesinin iyi bir şey olmadığını usuna getiriyor, «Haydi Azrail, göreve devam» diyor idi.

O, ağıdın her türünü, feryadın figanın binbir

türlüsünü biliyor idi. Yaşlıda nasıl ağlanır, gençte nasıl çırpınılır, çocukta nasıl dövünülür, hepsini görmüş ve de yakından duymuş idi.

Bir gecekondu idi, gecekonduda ceylan gibi bir kız idi, üç gün sonra düğünü olacak idi. Fabrikadan izin almış, düğün hazırlıklarını yapıyor idi. İşte bunun canını alacak idi, ah nasıl alsın idi, kız dal, bakışlar ahu, boy fidan idi. Ama bir neden gerekli idi, bugün olmazsa, yarın, daha yarın olabilir idi, bu güzel kız azıcık daha yaşasın idi, ama olanağı yok, Azrail canını alacak idi. «Ecel gelmiş cihana, baş ağrısı bahane», bunu biliyor idi. İğneyi kızın eline batırdı, tam da yastık yüzünün son iğnesini kumaştan çekerken. Kan da akmamış idi, hatta kız parmağının delindiğinin ayırdına varmamış idi, ama tetenos mikrobu derler, humma yapar, onun mikrobu kandan içeri girmiş idi. Üç gün sonra Azrail uğrayacak, kızın canını alacak idi.

Aldı... Amma çok üzülmüş idi, öyle denk gelmiş idi, tam düğün günü, genç kız ölmüş idi.

Nişanlısına bahçeden gül koparan aslan gibi bir delikanlının da bu nedenle canını almış idi, onun da parmağına gül dikenini batırmış, oradan mikrobu içeri yollamış, birkaç gün sonra gelmiş canını almış idi. Bu olaya da çok üzülmüş idi, hatta bir ara, «Ah bu görevin çekilecek yanı yok» demiş idi.

Düğün günü canını aldığı genç kız için de günlerce üzülmüş idi. Üzüntüsünden o ara birçok yaşlının canını almış idi. Yaşlılar hiç önemli değil idi. Şunun nedeni prostat idi, zaten çişini falan tutamıyor, evde çoluğa çocuğa çok eziyet ediyor, karısını o yaştan sonra pek çok kıskanmaya başlamış, komşuya bile salmıyor idi. Bu yaşlının canını aldığında evde bir feryat figan olmuş, kadın «Kocacığım, benim sevgili kocacığım» diye bağırmış, çocuklar «Babacığım» diye yaşlar dökmüşlerdi ama, Azrail çok iyi biliyordu ki, ardından kendine dua etmişlerdi, «Aman oh öldü de kurtulduk» demişler idi.

Ya şu çenesi düşük kocakarı, onca malın mül-

kün üzerine oturmuş, kimseye zırnık koklatmıyordu. Eh bu kadının böbreğinin çalışmaması, üresinin yükselmesi gerekliydi. Üre yükseldikten sonra Azrail görevini bilir idi.

Şu moruğa enfarktüs uygun idi.

Bunun kanseriyse, eh yeter artık, beş yıl izin verdik, tamam bunun da yüreğinin durması gerekli idi.

Ama şu gençlerin canını almak yok mu, Azraili çok üzüyor idi.

Ama...

Azrailin katı olması gerek değil mi idi? Öyle idi... Azrail bir ara böyle düşünüyor, o günü tırpanını savuruyor, önüne ne gelirse, yanardağı püskürtüyor, zelzeleler oluyor, uçaklar bombalar atıyor, yığınla insanın canını alıyor idi.

Ama yumuşamaya başlayınca, tırpanını çalıştırmak istemiyor idi. Doğrusu Azrail bu işten bıkmış idi.

Belki de o günkü karşılaştığı kişi olmasa idi...

Bir konağa gitmiş idi can almaya. İşte ne olmuş ise o konakta, o adamla kendi arasında olmuş idi. Zaman ilerlemiş, fen gelişmiş idi. Canını alacağı adam grip olmuş, amma Azrail konağa can almaya gelmiş idi. Velakin Azrailin konağa girdiğinden elektronik beyinler haberdar olmuş idi, evde bir düdüktür, bir sinyaldir ötmüş idi. Breh, Azrail fenin çok ilerlediğini biliyor, ama izinin saptanabileceğini hiç usuna getirmiyor idi. Birtakım görevli adamlar, birbirlerine bağırıyorlar,

«Konağa Azrail girdi, konağa Azrail girdi» diyorlar idi. Ellerinde birtakım telsizler, üzerinde antenlerin döndüğü makinelerle, konağın ve dahi avlusunda ve dahi koridorlarında, oraya buraya koşuşuyorlar idi.

«Dikkat dikkat, yedi numaralı kapı sinyal sizin oradan alınmaktadır, betayı çalıştırın, kızıl ötesi ışınları devreye sokun, kırmızı alarmı verin» diyerekten ellerindeki makinelere bağırıyorlar idi.

Ortada gezen birisi elindeki yuvarlak makineye, «Alo merkez, alo merkez sıkıştırma operasyo-

nuna hazırlan, sıkıştırma operasyonuna hazırlan» diye sesleniyor idi.

Başka birisi, elindeki makineyle döne döne geliyor, «Şimdi beyefendinin kapısında, dokuz numaralı kapı, dokuz numaralı kapı» diyor idi.

Ve dahi Azrail baktığında gerçekten dokuz numaralı kapının önünde olduğunu görmüş idi. Azrail yürüdükte, ardından önünden birileri geliyor, makineleri boyuna işletiyor, «Yaklaşıyoruz yaklaşıyoruz» diye konuşuyorlar idi.

Azrail sonunda canını alacağı konağın beyefendisinin kapısına gelmiş idi. İşte tam bu sırada birisi, «Kızılötesi, beta, gama» diye bağırıyor idi ve Azrail bir cisim gibi ortaya çıkmış idi, beyefendinin sekreteri elini Azraile uzatıyor,

«Hoş geldiniz, buyurun, yalnız beyefendi biraz rahatsızlar, sanıyorum randevusuz geldiniz, adınızı defterde görmedim» diyor idi, Azrail bu kızın konuştuklarından hiçbir şey anlamamış idi. Boyuna «Randevusuz giremezsiniz» diye bağırıyor idi. Oysaki sekreter hanım her şeyden habersiz idi, merkez gelenin Azrail olduğunu çoktan anlamış, beyefendiye telefonla,

«Siz Azraili oyalayadurun, pazarlık müdürümüz yola çıktı beyefendi» diye söylemiş idi. Ama beyefendi gripli yatağında korkudan sapsarı olmuş idi. Azraile korktuğunu hiç belli etmemesi gerekli idi. Ne zamanın işadamı olduğundan bu konuları çok iyi biliyor idi. Canını Azrail iflas masasına oturtmuş, bu iflastan mutlaka kurtulmak gerekli idi ve onun için önce cesaret gerekli idi.

Azrail kapıdan girerken, beyefendinin telefonu çalıyor, heyecanlı bir ses, «Pazarlık müdürüyle birlikte, rüşvet müdürümüz ve inandırma müdürümüz de yola çıktılar beyefendi, siz beş dakika zaman kazanabilirseniz... Ama soğukkanlı olun beyefendi, çok doğal karşılayın» demiş idi.

Azrail içeriye girdiğinde beyefendi ayağa kalkmış,

«Buyurun efendim, ben de sizi bekliyordum» demiş idi.

Azrail böylelerini çok iyi bilir idi, bunlar hazır idi, bir neden gerekli idi, güçlü bir öksürük, güçlü bir tıksırık, işte o anda Azrail canını alır giderdi. Azrail, «Acaba öksürükle mi, yoksa tıksırıkla mı bunun canını alsam?» diye düşünüyor idi. Ki birden beyefendinin boynuna sarılmış, kendisini şapur şupur öpüyor görmüş idi. Noluyor idi? Beyefendi bağırıyor, «Biz sizin hayranınızız. İş âlemi size hayrandır, yo olmaz buraya oturun, yo orası olmaz şuraya buyurun» diyor idi. Bu ne idi? Azrail hiç böyle karşılanmaya alışık değil idi, hele bu adamların aygıtlarıyla ayan beyan görünmek, Azrailin hiç hoşuna gitmiyor idi. Şimdi göz göre göre bu adamın boğazına el atıp, onun canını almak nasıl olacak idi? Adam sarılmış kendisini öpüyor, kucaklıyor, durmadan, «Biz size hayranız, iş âlemi size hayran» diyor idi.

«Duygusallığın yeri yok, adam sarılsın seni öpsün, senin görevin onun canını almaktır.» Azrail kendi kendine böyle diyor idi.

Öyleki beyefendi, Azrailin boynuna doladığı kollarını hiç çözmüyor, Azrailin kollarının açılmasına böylece izin vermemiş oluyor idi.

Ama bir yandan Azrailin boğazı iyice sıkılıyor idi. Ve Azrail, «Breh, yoksa beyefendi bizim defterimizi mi dürmeye çalışıyor, amma boşuna çalışır» diyor idi.

Beyefendi, Azrail'in boynundan pazarlık müdürü, rüşvet müdürü, inandırma müdürü gelinceye dek kollarını hiç çözmemiş idi, öpmüş durmuş ve dahi, «Biz sizin hayranınızız, iş âlemi size hayrandır,» demiş idi.

Ve dahi adamlarını kapıda gördükte, içinden derin bir oh çekmiş, Azrailin boğazını bırakmış idi. Gözleri adamlarına sert sert bakıyor, sanki «Nerede kaldınız?» diyor, ayrıca bakışlarından şimşekler çıkararak, «Haydi bakalım, ben sizleri böyle ölüm kalım günleri için besliyorum, gösterin hünerinizi» diyor idi.

İnandırma müdürü, işe otelden başlamış idi. Azrailin kalacağı otelin beş yıldızlı olduğunu anla-

tıyor, her türlü eğlencenin isterse odasına bile getirilebileceğini söylüyor idi.

Rüşvet müdürü, ödemenin burada mı, yoksa otelde mi yapılacağını Azraile soruyor idi.

Pazarlık müdürü, Azraile elini uzatıyor, pazarlığa hazır olduklarını, beyefendinin canına karşılık istenen fidyenin, şey pardon, paranın ne denli olduğunu bir an önce öğrenmek istediklerini söylüyor idi.

İnandırma müdürü sözü alıyor, ülkede altı yıldızlı otelin olmadığını, ama isterlerse bir deniz kıyısında, en iyi tatil kasabalarının birinde... diyor idi.

Rüşvet müdürü, ödemenin sahil kasabalarından birinde de yapılabileceğini, bunun kendileri için hiç önemli olmadığını söylüyor idi.

Pazarlık müdürü duruyor, rakamlar söylüyor, Azrailin ağzının açılmasını bekliyor idi. Beyefendinin canına karşılık milyarlar ve milyarlar ve milyarlar... diyor idi.

İnandırma müdürü, milyarlar milyarlar milyarlar, diyor, ekliyor idi, «Elinizde tırpanınızdan başka neyiniz var, ama düşünün bankada milyarlarınız olacak, en iyi otellerde, en büyük villalarda, konaklarda, yanınızda yörenizde size hizmet etmek için çırpınan binlerce insan...»

Rüşvet müdürü, «İsterseniz nakit olarak tıkır tıkır öderiz, isterseniz kara paraya çevirir hesabı öyle açarız, isterseniz döviz hesabı, isterseniz altın olarak öderiz. İstenirse adınıza banka açarız, banka kurarız, siz yeter ki beyefendinin canını...» diyor idi.

Sözü pazarlık müdürü alıyor idi:

«Milyarlar yetmedi mi, size beyefendinin oradaki fabrikasını veririz... Bakın, bir fabrika daha veririz...»

İnandırma müdürü,

«Fabrikalarınız, diyor idi, sanki fabrikalar kendisinin olmuş gibi, çok sevinçli çok heyecanlı, insanın iki fabrikası olduktan sonra sırtı hiçbir zaman yere gelmez, çünkü sırtınızda devlet olacaktır, eh

sırtında devlet olan batmaz. Bir yanda bankanız olacak, bir yanda fabrikalarınız, Azrail Bey daha ne duruyorsunuz verin elinizi hadi hadi hadi» diyor Azrailin elini tutmuş ha babam sallıyor idi.

Rüşvet müdürü söz almış,

«Beyefendinin fabrikalardaki hisseleri yüzde doksan ikidir, doksan iki üzerinden fabrikaların kaydını üzerinize geçiririz. İsterseniz siz milyarlarınızla yüzde sekizlik bölümü de alabilirsiniz. Fabrikaların mülkiyeti sizin olunca, kurulduğu saha da sizin olacaktır» diyor idi.

Pazarlık müdürü,

«Bir yalı... İki yalı... Bir apartman... İki apartman... Bir işhanı, iki işhanı» diyor idi.

İnandırma müdürü,

«Allah, mala bak mala, yüz artık, paranın içinde yüz» diyor idi.

Rüşvet müdürü,

«Bizim muhasebeci anasının gözüdür, devir teslim işlerinde bir kuruş vergi verdirtmez size» diyor idi.

Üç el birden Azraile uzanmış idi. Üçü birden, «Hı hı hı» diye bağırıyorlar idi.

Azrail,

«İyi, amma işadamı olursam benim adımı sevmezler» diye konuşmuş idi.

Ötekiler,

«Amanın, demişler idi, bundan kolay ne var, adınızı Erzail Bey yaparız?»

Azrail tekrar konuşmuş idi:

«İyi amma, ben can almadan duramam ki, alışmışım bir kez?»

Ve dahi buna pazarlık müdürü ve dahi inandırma müdürü ve dahi rüşvet müdürü kahkahalarla gülmüşler,

«Bundan kolay ne vardır Erzail Beyefendi, fabrikalarınızda grev yaptırmazsınız, toplu sözleşme yaptırmazsınız, ücret artırmazsınız, olur biter...» demişler idi.

PİPO SEVER DOSTUMUZ

Birden ayırdına vardım, sol yanımda yürüyor, adımımla adımları, kol sallayışım aynı, böyle yürürken sanki atağa kalkacakmış gibi sol bacağını birden öne doğru atması da aynı...

Aynı aynı aynı... Beni gözden yitirmemek için benimle aynı yürümesi gerekli, benden geri kalırsa, izleyemez beni.

Ama ben, şöyle bir atak, biraz daha adımlarımı sıklaştırırsam...

Olmadı. O da adımlarını açtı, yanımda, yan yanayız, benim bacaklarımın ucu sanki onunkine bitişik, birlikte yürüyoruz.

Ama neyi bekliyor ki, niçin koluma girmiyor ki, birden sol koluma girip sıkıca yakaladıktan sonra, «Yürü, haydi bakalım» demiyor ki?

Duracağım, inadına duracağım, bakalım o da duracak mı?

Zınk diye durdum, zınk diye durdu.

A oyun gibi, bir adım attım, o da attı, iki adım attım, o da attı, durdum, o da durdu.

Şöyle bir üzerine yürüsem, yo yo yürümesem, atılsam, atılıp yakasından yapışsam, «Benden ne istiyorsun, niçin beni izliyorsun?» desem. Hatta bağırsam:

«Evden beri beni izliyorsun, evet evet kapıdan çıktığımdan beri beni izliyorsun, beni nerede bekledin, köşe başında mı, yoksa bakkalın orada mı? Nerede beklersen bekle, kimi beklersen bekle, kimi izlersen izle, ama beni niçin izliyorsun?»

«Benim izlenecek bir şeyim mi var?»

Var mı?

O günü çok mu hızlı gittim içkievinde, anımsıyorum, dört kişiydik, birbirimizi bildik, yo yanılıyorsun, beş kişiydiniz, beşinci sonradan geldi, dört kişi birbirinizi bildik ama, beşincisi bildik değil. Tam senin karşındakinin yanına oturuverdi, onlar tanışıyorlar ama, o da soğuk davrandı ona, o beşinci kişiye. Ama beşinci kişi yüzsüz mü yüzsüz, oturuverdi oraya, servis de aldı, başladı o da sizinle içmeye. Karşındakinin çocukluk arkadaşıymış, hiç konuşmadı, hiç söze karışmadı, boyuna dinledi.

Ama canım siz o gece bir şey konuşmadınız ki, estetizm konuştunuz, biraz da hukuktan ve kadın haklarından... Sen ne konuştun, elbette anımsayamazsın, üç dubleden sonra konuşmaman gerektiğini, kendine kaç kez aynanın önünde söz verdin ve ne dedin, «Bir daha üç dubleden sonra içkievinde konuşursam bu yüzüm senin önünde kızarsın» dedin ama konuştun... Kadın hakları üzerine mi konuştun, yoksa estetizm üzerine mi? Ya hukuk, hukuk konusu açılınca bülbül kesilirsin... Kesil bakalım işte bülbül, şimdi böyle yanın sıra, sen gidersin o gider...

O beşinci kişi mutlaka polisti... Karşısındakinin çocukluk arkadaşı olabilir, ama polis olmaması için hiçbir neden yok ki!

Sen hukuk konusu açılınca konuşmuşsundur mutlaka, evet evet, çünkü sen o gece dört duble içtin, çok iyi biliyorsun dört duble içtiğini, çünkü eve gelip karınla tartıştığında, sana «Yine dut olmuşsun» dedi. Belki beş duble içmişsindir. Balık güzeldi, piyaz güzeldi, peynir nefis, midye enfesti... İyi de o beşinci adam kimdi?

Ne kavgaydı karınla o geceki kavga, yo öyle fazla bağırıp çağırmadınız canım, beş dakika ya sürmüştür, ya sürmemiştir, apartman «Hop kim» deyinceye dek sizin kavga bitti.

Bir daha da ne telefonla görüştün arkadaşlarınla, ne de yüz yüze?

Telefon etsem şuracıkta, evet şu kulübeden,

yanımda oturana, o bir ara benim polis sandığım kişiyle konuştu, yanımda jeton, var...

Girdim kulübeye, jetonu attım, arkadaşımın ilk numarasını çevirdim, şöyle bir yanıma yöreme baktım, yok gitmiş beni izleyen.

Kurtuldum mu?

Şimdi ne soracağım arkadaşıma, bir, o gece yanımıza oturan beşinci adam kimdi, iki, o gece ben hangi konuda konuştum, kadın hakları mı, yoksa egosantrizm mi, kaç duble içtim, sonra o gece dağılırken o adam hangimizle birlikte gitti, veya nasıl ayrıldı bizim yanımızdan?

Son numarayı çevirdim, arkadaşımın zili çalıyor.

Tık diye kapattım telefonu, jetonum düştü, hem de ikisi birden, hem telefon jetonum, hem kafa jetonum, ah ben ne aptalım, ne ahmağım, sen sanıyorsun, yalnız seni izliyorlar ha! Aptal, arkadaşlarını da izliyorlardır. Ve izlendiğinize göre telefonlarınız da mutlaka dinleniyordur. O seni izleyen nereye gitti, şu karşıdaki tatlıcıdan telefon etmeye, «Dikkat merkez, bir yere telefon ediyor» demeye. Veya telsizini çıkarmaya, köşenin ardına, önünde çıkaracak değil ya... Senin yanında caaas caaas, evet tamam, adam telefon ediyor tamam, caaas caaas tamam, diyecek değil ya...

İyi ki son anda usuma geldi...

Çıktım telefon kulübesinden, hop bitiverdi yanımda, nasıl oldu, nereden çıktı, yahut nereye gizlenmişti, bitiverdi, bitki gibi, şıp... Çok yaman bunlar, evet evet, teknik çok gelişmiş, hayır hayır ışınlayamazlar kendi kendilerini onu demek istemiyorum, ama bu adamı da izleyen biri olmalı, bir ekip olmalı, örneğin bir araba, o arabanın içine girip beklemiştir.

Öyle ya, araba olmalı, beni kolumdan yakaladığı anda alıp öyle götürecek değil, tam yakaladığında yanında bir araba zınk diye duracak, hop beni içine atacaklar... Ah o sürücü, öyle işinin ustası ki, nereye götüreceğini bilir, arabadaki hiç kim-

se, «Şuraya çek, buraya sür» demez, o görevini bilir...

Yanımda, burnumun dibinde, kaldırımda birlikteyiz... Çat çat çat...

Geri dönsem, bugün işe gitmesem, evden telefon ederim, «Çok rahatsızım» derim. Sonra bir umarına bakarım, ne bileyim, bir yerlere telefon, hanımın bir akrabası var, hangi zaman söylemişti, yoksa karım mı demişti, okkalı biriymiş, demiş ki, «Başınız sıkışırsa bana telefon edin» demiş.

Ama hangi anlamda söylemiş, para bakımından mı, okkalı bir adam, zengin, «Başınız sıkışırsa»... Şimdi bu olay baş sıkışması değil mi? Ardımda polis, yo yo ardımda değil, eve doğru döndüm, bu kez sağıma geçti, sağ yanımdan yürüyor, niçin sağ yanımdan yürüyor, belli değil mi, kaçmamamı sağlamak için, yola doğru kaçmaya çalışırsam hemen yakalayacak...

Yo, ondan olmayabilir, belki sol kolu daha güçlüdür, solaktır, sağımda yürüdüğüne göre, beni yakalamaya karar verdiğinde sol kolunu kerpeten gibi bileğime yapıştıracak, «Yürü bakalım» diyecek.

Hayır, bu da değil, yakalamaları an meselesi, çünkü bu yanıma geçtiğine göre, araba yaklaşmakta, araba yanımıza yaklaşacak, hop sağ bileğimden yakalayacak hemen arabanın içine, arkaya, iki kişinin arasına...

Bir dakika sonra mı?

İki dakika sonra mı?

Çok iyi bilirim dakikalık zamanları, ama şu andaki dakikalar ne uzun!..

Bileğime o el yapıştı yapışacak...

Hanımın o «Başınız şıkışırsa» dediği akrabasının bürosu neredeydi? Şimdi o yana doğru dönsem, bir koşu... Ama arabaları var, hem beni izleyen aynı benim boyda, benim yapımda, benim gibi bacakları uzun uzun, yakalayıverir beni.

Ama hiçbir şey yokmuş gibi, yavaşçacık o yana dönersem, yo yo kurtarır beni, beni değil canım

karımı, karımın babasının dostuymuş, hem de yakın dostu, yolda mı karşılaşmışlar bizim hanımla, nerde, bildim, bizim hanımı arabasına almış, eve dek bırakmış yol üzeri olduğu için, işte o zaman söylemiş, «Sıkılma gel bana, telefon et» demiş.

İyi ki karım bürosunun olduğu yeri söylemiş bana, oraya yöneldim, ardımda, evet evet bu kez sağımdan ardıma geçti. Dibimde...

Çok fena... Ardıma geçmekle amacı ne olabilir ki?..

Ah, kafam karmakarışık!..

Karıştırma o denli kafanı, içme bir daha iki dubleden fazla...

Ne balıktı o balık, ya piyaz... Piyaza ne demeli?

Canım hiçbir şey istemiyor şu anda, içki de istemiyor, şu ardımdakinden kurtulmak istiyorum.

Bin bir arabaya, özel tut istersen, yo özel tutma, halkın bindiği olsun, daha iyi, orada seni yakalayamaz, sıkış tepiş, nasıl yakalayacak otobüsün içinde? Yakalar, inince yakalar, ama aracı özel tutarsan, hem bir anda o karımın akrabasının bürosuna varırsın, hem de tuttuğun özel arabaya binemeyeceği için, belki de bir anda gözden yiter, uçarsın...

En iyisi özel araç tutmam...

Taksi!..

Oh!.. Nasıl da... Evet nasıl da... Ah, daha önce nasıl usuma gelmemiş, eve dönecekmişim, sanki kapıdan girince ardın sıra gelip yakalayamazlaı mı?

Oh, ne güzel izlenmeden, böyle... Aracın içindeki müzik ne güzel değil mi? Yo, sen sevmezsin böyle araba müziklerini ama, şimdi kulağına o denli hoş geliyor ki, yok canım bu müziğin de kendine göre güzel yanları varmış, gerçi adam ağlıyor gibi söylüyor ama, uf bana nesi, evet evet sana nesi, gülümse bakalım sürücüye, gülümse, çünkü geriye baktın, hiç kuşkulu bir araba yok, çok uzakta iki minibüs var, bir de hantal otobüs, minibüsler

birbirleriyle yarışıyorlar, istersen sen de katıl müziğe bilir bilmez, zaten bu şarkıları bilmeye gerek yok, mırıldanırsın, olur biter...

Bak nasıl gülümsüyor sürücü sana, saf temiz bir Anadolu çocuğu, sor istersen işler nasıl diye... Sor sor...

Berbatmış...

«Bu aslında bir düzen sorunu olup... hık»

Tamam, o gece konuşmuşsundur sen, mutlaka, bir dilin çözülür ki ikinci dubleden sonra. Birinci dublede rakının tadına varırsın, ikinci duble neşelendirir seni, üçe dek dinlersin, üçüncüde başlarsın konuşmaya, dördüncüde kimse seni susturamaz...

Yoo, o ak saçlı usta, balık tavayı çok güzel yapıyor, unla kızartıyor, piyazının üzerine yok, mutlaka fasulyesi değişik.

İki yıldır elinde taşıdığın çantanın bu denli güzel tatlı bir rengi olduğunu da hiç görmemişsin, ne güzel bir tonu var kahverenginin...

Bu akşam eve giderken balık almalı, hanıma sürpriz yapmalı, o daha işten gelmeden ayıklamalı hamsileri, sonra buğulama... Biraz da erik almalı, iri yeşil eriklerden, rakıyla çok güzel gider, içmeli bu akşam hanımla... Pikaba da sırasıyla Bach'ın sol minör sonatını koymalı, sonra 4 Prelüd, Schostakowitsch'nin... Sol majör sonat, op 96 Beethoven... Beethoven'den şaşma...

Yakın mı buraya bizim hanımın okkalı akrabasının bürosu?

Hayır, gerek kalmadı, seni izleyen falan yok, tamam, sürücüye sağa çekmesini söyle ve bir daha da ağzından çıkanı kulağın duysun, tamam mı, iki dubleden fazla yok...

İnebilir miyim?

İnersin elbette, para senin gönül senin, oh ne güzel yaşam, bu gönül sözcüğü de ne tatlı? Bu akşam karımın gönlünü almalıyım, balığı ben buğulamalı......

İşte, yanında, taksi uzaklaştı gitti, izleyen karşına dikildi...

İki duble...

Gönül alma...

Hamsi buğulaması...

Beethoven...

Adam peşinde yine, yo peşinde değil, solunda, adımı adımına uygun, asker gibi rap rap rap.

Sen konuştun o gece, çok konuştun, anımsıyorsun evet evet, pipo bulutunun ardından bir şeyler görür gibisin, birisinin «Yeter haydi artık gidelim» dediğini anımsıyorsun, sana dediğini anımsıyorsun, çok konuştun ki, uyarıldın, çok konuştun ki, «Haydi yeter artık» denildi...

Uf uf, sıkıntı...

Canın pipo içmek mi istedi, niçin taksinin içindeyken düşünmedin, şimdi yolda durup çantayı açtığında, senin çantanın içinden bir şey çıkaracağını sanır da birden böyle boğazına atılarak...

Ah biraz daha taksiyle gitseydin, sersem kafa, şimdi çoktan hanımının okkalı akrabasının bürosunun olduğu hanın önünde olurdun.

Ama yürü, hızlı yürü biraz. O da hızlı yürüyor, yürüsün...

Yürü!..

Olduğu gibi her şeyi anlatırsın bu okkalı hanım akrabasına... Canım nereden de çıktı bu akraba sözcüğü, akraba değil adam, hanımının baba dostu... Hazırlanıyorsun, seni izleyen koluna yapışır yapışmaz, «Bak, diyeceksin, falanca okkalı var ya, bizim akrabamızdır.» Ondan doladın bu akraba sözcüğünü diline...

Adı neydi?

Evet Şey Bey... Dersin ki ona, «Şey Bey, saygılarımı sunarım, şimdi bakın aslında ben şeye de imzamı atmadım, hayır ötekine de imzamı atmadım, çok ısrar ettiler, ama atmadım, yo hayır o bildiriye de imzamı atmadım, ama şimdi ben iki dubleden fazla içince...

Şey Bey...

Şimdi siz demişsiniz ki Şey Bey, 'Başınız sıkışırsa' demişsiniz... Ben karımı çok seviyorum Şey

Bey, aslında bu akşam eve giderken bir kilo hamsi almayı, buğulama yapmayı düşünüyordum, bizzat yapıp, böyle karımın önüne... Arkama düşülünce, şimdi ben buraya Şey Bey...»

Şey Beyin bürosunun olduğu han karşıda...

Bir karşıya geçebilsem...

Adam yanımda, hay Allah kahretsin bunca aracı, hiç bunca araç olur mu? Yol versenize be, yol versenize be... Yol vermiyorsunuz ha, ben de canımı dişime takar karşıya geçerim, sizin dat datlarınız, vat vatlarınız bana vız gelir, çünkü izleniyorum, bir an önce Şey Beyin bürosuna varmalıyım, asansöre kendimi atmalıyım.

Fırladım, o da fırladı, frenler, kornalar, o da benimle birlikte kendini karşı kaldırıma attı... Koştum, koştu, hana girdim, yok oldu...

Şey Beye bir güzel anlattım, ne severmiş meğer benim kayınbabamı...

«Dikkatli olun, dedi, gerekeni yapacağım» dedi...

Yaptı ki, hemen... Çıktım asansörden, yöreme bakındım, sokağa çıktım, bir yağmur...

Yok, beni izleyen yok... Ohh!..

Bir kilo hamsi, buğulama, rakı, pikapta Beethoven... Yağmur ıslatmıyor beni, karımı çok seviyorum...

Öykü burada bitti. Pipo ve sakalsever dostumuzu aslında hiç kimse izlemiyordu, dostumuz gölgesinden korkuyordu...

APOLLON'UN ŞEYİ

Komiser Zihni'nin emekli olmasına şuracıkta iki yılı kalmıştı. Şans onu, mesleğinin bu son yıllarında bir sahil kasabasına göndermiş, olaysız, cinayetsiz, gününü gün ediyordu oracıkta. Kalabalık kentlerde geçen çileli ömründe, bir tek bu şirin kasabada dinlenme olanağı bulmuştu. Kendisiyle birlikte dört polis üç bekçiden oluşuyordu örgütü. Arkadaşları da sağ olsunlar, onun bir dediğini iki etmezler, hatta amirliğinden çok yaşına saygı gösterirlerdi.

Ama aldığı bir telefon, onun bu huzurunu, bu rahatını bir gün içerisinde bozuverdi. Hele vali telefonu açıp da,

«Sayın bakan emir verdiler, ben onu bunu bilmem, iki gün içinde Apollon'un şeyi bulunacak,» dedikten sonra Komiser Zihni'nin rahatı iyice kaçtı. Telefonda,

«Baş üstüne vali beyim,» dedikten sonra önündeki yazıyı okumaya başladı yine :

«İlçeniz Yukarı Mahallesi, Gül Sokak, 26 nolu evde oturur Ramazan Kaytan eski eser kaçakçısı olup, burada yakalanmıştır. Otelde yapılan araştırmada bir adet Apollon heykeli bulunmuştur. Heykel müzeler müdürlüğü tarafından incelendiğinde çok değerli olduğu anlaşılmıştır. Yalnız, heykelin erkeklik organının koparılmış olduğu teknik uzmanların raporlarıyla saptanmıştır. Adı geçen kişinin evinde bu organın aranması, orada bulunmadığı takdirde, bu paha biçilmez eserin gerçek değerine kavuşabilmesi için tüm olanakların kullanılarak soruşturmanın derinleştirilmesini, organın mutlaka ve ivedi olarak bulunmasının teminini...... Not: Organın on santimetre olduğu sanılmaktadır.»

Komiser Zihni, pofladı, kâğıdı bir kez daha okudu, bir sigara yaktıktan sonra,

«Al başına sırmalı heybeyi,» dedi. «Koskoca kasabada Apollon'un on santimlik şeyini ara, tabi bulabilirsen...»

Arkadaşlarını çağırdı, onlara da durumu anlattı, yazıyı okudu. Gülmek mi gerek, ağlamak mı gerek, bilemediler. Gerçek olan bir şey varsa, kasaba taranacak ve ne yapıp edilecek Apollon'un şeyi bulunacaktı. Hele hele vali bile telefonu açıp da bu işle ilgilendikten sonra... Ya bakana ne demeli???

Komiser Zihni, yargıçtan aldığı arama izniyle Ramazan Kaytan'ın Yukarı Mahalledeki evinin kapısına dayandı. Kapıyı genç bir kız açtı.

«Ne istiyorsunuz?» diye sordu.

«Arama yapacağız,» dedi Komiser Zihni.

«Neyi arayacaksınız?»

Hey Allahım, şimdi nasıl söylesindi Komiser Zihni bu genç kıza, neyi arayacağını? Onun için,

«Babanı çağır kızım,» dedi.

«Babam evde yok, annem var.»

«Öyleyse anneni çağır.»

Yaşlı bir kadın kapıya yaklaşırken, Komiser Zihni çoktan içeriye dalmıştı, kadın,

«Hayrola polis bey,» dedi, «ne arıyorsunuz evimde?»

Komiser Zihni sordu :

«Sizin Ramazan adında bir oğlunuz var mı?»

«Var...»

«Pekiyi, buraya hiç Apollon'un şeyini bıraktı mı?»

«Neyini?»

Gel de söyle şimdi? Komiser Zihni başını öbür yana çevirerek,

«Sizin oğlunuz kaçak olarak topraktan çıkardığı heykelin şeyini buraya saklamış.»

Kadın saf saf sordu :

«Neyini?»

«Hani şeyi işte, bamyasını, yani senin anlayacağın sünnet edilen şeyini.»

«Tövbe,» dedi kadın, «bu da mı gelecekti başımıza?»

Genç kız sordu :

«Neyi arayacaklarmış anne, neyi?»

«Sen sus kız! diye yaşlı kadın payladı onu. Vallahi polis bey, Ramazan evi terk edeli tam bir yıl oluyor, bu bir yıl içinde adımını atmadı buraya.»

Komiser Zihni, arkadaşlarıyla evin orasını burasını iyice aradıktan sonra,

«Kusura bakma hemşire, ne yaparsınız, görev...» dedi.

O günün akşamı vali yine açtı telefonu,

«Nasıl, buldunuz mu Apollon'un şeyini?» diye sordu.

«Arıyoruz efendim,» dedi Komiser Zihni.

Vali köpürdü :

«Bana bakın, böyle önem verilen bir şey masa başında oturarak aranmaz, kıpırdayın biraz... Tüm örgütünü görevlendir, bu Apollon'un şeyini, anladın mı?»

Ne desindi Komiser Zihni,

«Baş üstüne vali beyim, bulacağız vali beyim,» dedi.

Telefon kapandı, ama komiser uzun süre telefonun almacını öylece elinde tuttu.

«Ah ulan, ne güzel yaşayıp gidiyorduk şurada, nerden çıktı bu Apollon'un şeyi, diye mırıldandı. Cinayet değil ki çözesin, hırsız değil ki yakalayasın, uğursuz değil ki karakolda sabahlatasın, Apollon'un şeyi, hem de on santimlik şey, pof...»

Bekçilere varıncaya dek görevlendirdi. Hepsi dört koldan kasabayı tarayacaklar, Ramazan'ın konuştuğu kişileri sorguya çekeceklerdi.

Sorguya çekilenlerden biri

«Vallaha ben Ramazan'ın arkadaşı Bahri'nin elinde ona benzer bir şey görmüştüm, ama Apollon'un şeyi midir, başka birinin bişeyi midir, bilemem,» deyince, komiser, Bekçi Hıdır'ı hemen Bahri'nin evine saldı.

Bekçi Hıdır, kapıyı açan yaşlı kadına,

«Bahri evde mi ki, hı?» diye sordu.

«Yok, dedi yaşlı kadın, ne yapacaktın?»

«Komiserim çağırıyordu da.»

«Ne yapacakmış komiser benim oğlumu?»

«Apullon'un kamışı sizin evdeymiş de.»

«Hangi Apullon'un?»

«Ne bileyim deyzeciğim, komiserim öyle dediydi de, her yeri aradık, kamış sizin evdeymiş.»

«Bizim evde kamış çook,» dedi yaşlı kadın, geri dönerek, «dur istersen sana bir kucak getireyim.»

Bekçi Hıdır,

«Cık,» dedi, «bu kamış başka kamış, Apullon'un şeyi olur ya hani şeyi, canım olur ya erkeklerin...»

Bekçi Hıdır işaret eder etmez, yaşlı kadının tepesi atıverdi,

«Bana bak bekçibaşı,» dedi, «sen burayı kötü evlerden biri mi sandın ha, Allahın gâvurunun şeyi benim evimde ne arıyormuş bakalım hı, git de sen onu turistik otellerden ara.»

«Amanın ne kızıyorsun deyzeciğim, görev verildi, görev olduğu için soruyorum, hem sen yanlış anladın, bu kamış taştan kamışmış.»

Yaşlı kadın güler gibi oldu,

«Hadi hadi,» dedi, «hiç taştan kamış olur muymuş?»

Bekçi pofladı

«Ben de bilmiyorum ki deyze,» dedi, «ne halt bir şeydir, komiserim taştan diyor, koparmışlar diyor, heykelin o yanı eksik kalmış, diyor.»

«Tepem atmadan git,» dedi yaşlı kadın, «git burada öyle bir şey yok.»

«Kızma deyzem, bu taş öyle kıymetli ki, valisi Ankarası telefon açıp duruyorlar.»

Bekçi Hıdır uzaklaştı, yaşlı kadın kapıyı çarparak kapattı.

Bahri, yarım saat sonra kahvenin birinde oyun oynarken yakalandı, karakola getirildi. Üzerinden Eskişehir taşıyla yapılmış kocaman bir ağızlık çıktı. Durum böylece anlaşıldı, Bahri serbest bırakıldı.

O gece Komiser Zihni karabasanlar içerisinde uyudu. Düşünde hep kamışlar gördü, böyle taştan, binlerce Apollon kamışı... Gece yarısı uyandı, bir daha gözüne uyku girmedi.

Karısı, ofa pofa,

«Hayrola Zihni?» dedi.

«Sorma hanım, dert büyük,» dedi Komiser. «Apollon'un şeyini bulamadık.»

«Hangi Apollon'un şeyini?»

«Heykel heykel, işte onun bamyasını bulamadık.»

Kadın kıkırdar gibi güldü

«Ay Zihni, hiç heykel bamyası için uyku kaçırılır mı?»

«Kaçırılır ya, vali bugün üç kez telefon etti, noldu, buldunuz mu diye...»

«Pekiyi, kim çekmiş koparmış Apollon'un şeyini?»

«Uf,» dedi Komiser Zihni.

Öyle olur olmadık şeyleri anlatmazdı karısına. Ancak çok sıkıldığı zamanlar, bir işi çözemediği zamanlar, sıkıntısına ortak arardı.

«Bakan bile bu işin üzerindeymiş.»

«Bakan ha!» dedi kadın.

«Bulamazsam, hop başka birine buldururlar.»

«Anlamadım,» dedi kadın, korkulu.

«Bizi buradan alır başka yere verirler, anlamıyor musun, belki de çok uzak bir ilçeye, tuh yahu şurada emekliliğime ne kalmıştı ki, bir Apollon'un şeyi yüzünden...»

O dakikadan sonra kadının da gözüne uyku girmedi.

Sabahleyin yine sorgular başladı, yine kaçak kazının yapıldığı yer arandı, Ramazan'ın ilişki kurduğu kişiler bir bir sorguya çekildi, hatta eskiden antikacılık yapan birinin evi de arandı...

Yok... yok... yok...

Ne gören vardı, ne de bilen. Apollon'un şeyi yer yarılmış içine girmişti. Zaten Komiser Zihni, durup durup,

«Hay yere giresice,» diyordu.

Öğleden sonra vali yine kıza köpüre arayınca, Komiser Zihni'nin etekleri iyice tutuştu.

«Aman arkadaşlar siz bilirsiniz,» dedi polislerine.

«Vallahi amirim aramadık yer bırakmadık,» dedi polisler.

Komiser Zihni o gece eve sendeleyerek gitti. Karısı,

«Noldu, bulamadınız mı?» diye sordu.

«Yok,» diye inledi komiser.

Karı koca yemek bile yemediler. Uyku zamanı çoktan gelmişti, ama kadın da komiser de derin derin düşünüyorlardı. Bir ara kadının gözleri çakmak çakmak oldu, iri iri açıldı

«Buldum Zihni, buldum,» dedi.

«Neyi?» diye sordu kocası.

«Umarını... Biz yapacağız.»

«Hadi,» dedi komiser, «kim yapacak kim?»

«Ben... Sen taşını bul gel, gerisine karışma.»

Komiser Zihni ivedi giyinip karanlık yollara düştü. Örenin bulunduğu yerden küçük bir mermer parçası aldı geldi. O gelinceye dek, becerikli Huriye, çekici, törpüyü, keskiyi hazırlamıştı.

Kadın,

«Şimdi geç karşıma, model ol bakalım» dedi kocasına.

«Tuh tuh!» dedi Komiser Zihni, «ulan bu yaştan sonra bu da mı gelecekti başımıza?»

Kadın, elindeki kurşun kalemle mermeri işaretledi, sonra başladı keskiyle oymaya, törpüyle yontmaya... Komiser Zihni, karısının elindeki taşa bakıp,

«Şurayı biraz yuvarla, şurayı biraz törpüle» deyince, kadın kızıyor,

«Karışma benim işime, aynısının tıpkısını yapmazsam, bana da Taşçı Mehmet'in kızı demesinler...» diyordu.

Gün ağarırken Apollon'un şeyi, «Zihni Marka» olarak hazırlanmıştı. Kadın, mutlu,

«Al gönder şimdi,» dedi, «alasından Apollon'un şeyi oldu ki ne şey...»

Komiser Zihni eski antikacıdan öğrendiği şekilde mermeri toza, çamura boyayıp, toprak altında uzun yıllar kalmış görünümü verdirdi.

Açtı valiye telefonu,

«Beyim bulduk,» dedi.

«Yaa,» dedi vali, «elbette bulacaksınız, kutlarım sizi.»

«Ah asıl kutlanacak Huriye ama» diye içinden geçirdi komiser.

«Hemen gönderin,» dedi vali.

«Baş üstüne sayın vali beyim.»

Paket yapıldı, bir yazı yazıldı

«Apollon'un şeyi, kaçak kazının yapıldığı yerden yüz elli metre doğudaki bir çınar ağacının dibinde, tepesi yukarı gelmiş durumda bulunmuştur. Saygıyla sunulur.»

Bu paketin gönderilmesinden bir hafta sonra, Komiser Zihni gazetelerde şu yazıyı okudu :

«Yeni bulunan Apollon heykelinin sünnetli oluşu, arkeologları derin derin düşündürmektedir.»

VATANDAŞLIK ONAYI

Yalınayaktı, başıkabaktı... Üstelik midesi de bomboştu, bir gün önce yemiş olduğu bulgur aşının son taneleri de, «Yeter artık bu denli Osman'ın midesinde beklediğimiz» diyerekten, onlar da, ilkin ince barsaklara, sonra kalın barsaklara inmiş, yitip gitmişlerdi. Üşümezdi Osman, alışkındı onun ayakları, gövdesi, kışa, soğuğa, anası öyle büyütmüştü Osman'ı... Nerde, ne zaman hamile kaldığını da bilmezdi ki anacığı, amma vakti zamanı geldiğinde şöyle derinden derine bir sancısı tutar, şansı varsa yatakta, şansı yoksa, tarla yolunda, ekin kovanda kunnayıverirdi yavrusunu, vatana bir evlat daha hediyee... İki taş ebesi, yarım teneke su banyosu olurdu Durdu Bacının: Osman da öyle büyüdü, tarlada, harmanda ve de çulun altında...

İşte Osman'ı o zamanlar bir sevinç kapladı, hani şu çok partili yaşama geçildiği zamanlar... Köyde öyle nutuklar çekiliyor ki, Osman ahacık ufacık, yenicecik evlicik... Borumu bu, kendisine vatandaş deniliyor,

«Vatandaş, sen bu ülkenin evladı değil misin, sen bu ülkenin vatandaşı değil misin, sen neden kendi yurdunda insan gibi yaşamayasın? Neden elini kafana koyup kara kara gaz tuz bez parası düşünesin? Neden senin de karnına bir lokma ekmek girmesin? Sen bu ülkenin gerçek sahibisin, vatandaş!..»

Vatandaş Osman inanmıyordu bu sözlere, ülke, ülkenin gerçek sahibi... Kulaklarını dikiyor, köye gelip giden tüm büyüklerin sözlerini anlamaya çalışıyordu. Sonunda bir gün gidip karısı Elif'e,

«Gız Elif,» dedi, «biz de vatandaşmışık ha!..»

«Dime lan!..»

«Hem vallaha hem billaha, bundan sonra bize vatandaş işlemi yapılacakmış, çünkü bu ülkenin has adamı bizmişiz, gazı tuzu ekmeği artık hiç düşünmeyecekmişiz...»

«Lan abooov, kim der lan bunları Osman, hele?»

«Kim diyecek, yeni partililer.»

«Kim ki lan onlar?»

«Demirkıratlar.»

«Hay kıratına kurban olduğumun...»

Osmanlara, evet evet köyün tüm Osmanlarına bir şeyler oldu ondan sonra. Kahveye girişleri değişti, çay bardağını tutuşları değişti, hele hele konuşmaları hepten değişti.

«Ulan artık biz de vatandaşık, ulan bizim de öküzümüz olacak, biizm de çocuklarımız okuyacak, biz de iyi giysiler giyeceğiz, biz de bir yere gittik miydi, adamdan sayılacağız.»

Osmanların tümü kafa salladılar bu sözlere, ama Kör Musa, dalgasını geçiverdi ossat,

«Öhhöööööö!..» dedi.

Kızdılar Kör Musa'ya, «hain,» dediler, «domuz,» dediler, «namussuz,» dediler, her bir şey dediler.

Elli oldu, seçimler oldu, Osman vatandaş olacak ya, hani ülkenin asıl efendisi Osman ya, bir de seçimleri Osmanlar kazandılar ya, eh artık vatandaş Osman'la karısı Elif'in gözüne o gece uyku girmedi. Uyku girmeyince o sevinçle o geceden sonra bir çocuk sahibi daha oldular. Nasıl olsa artık gaz bez tuz düşünülmeyecekti ki.

Kör Musa'ya öyle yan yan bakıyorlardı ki,

«Ne haber lan Kör Musa, bizimkiler geçti başa, artık keder etmeyeceğiz ne tuza ne aşa...»

Ya ya ya şa şa şa, başımızdakiler çok yaşa!..

Beklemeye başladı Osmanlar, vatandaşlıkları ha onaylandı, ha onaylanıyordu, yukarlardan haberler alınıyordu,

«Hele birazcık daha beklesinler.»

İşi gücü ne Osmanların, bekle babam bekle...

Üstlerindeki giysiler eskidi, beklediler, evdeki bulgur tükendi, beklediler, gaz tuz bez bitti, beklediler. Un çorbası yine kaynamaya başladı tencerede, tatsız tuzsuz...

«Yahu bizim vatandaşlık???»

«Canım beklesinler hele, şu seçimi de alalım!»

Musa bakıp bakıp sırıtıyordu Osmanlara,

«Ne haber vatandaşlar?» diyordu, «keyfiniz şavkınız yerinde mi?»

Kös kös dinliyordu Osmanlar.

«Hele hele, umut hele, dağın ardından bir gün çıkar gelir,» diyorlardı.

Ama o dağın ardından çok güneşler battı, bu dağın ardından çok güneşler doğdu... Umut mu, hiç başını göstermedi.

Unuttu yine vatandaş Osmanlar vatandaşlıklarını. Ha tarla, ha bayır, ha Adana Ovası, ha Söke Ovası, koşuşup durdular, bir lokma ekmeğe, bir yudum suya ve bir dam altına...

Amma bir gün radyolar öttü, marşlar söylendi.

«Hey,» dedi, bir Osman, öteki Osman'a, «ulan haberin var mı devrim oldu.»

«E olduysa nolacak?»

«Eşşek kafanı çalıştırsana, sen ben vatandaş olacağız.»

«Ulan dime?»

«Vallaha, bu adamlar vatandaşı vatandaş yapmadıkları için alaşağı edilmişler, şimdi bu yeniler var ya, bizi vatandaş edeceklermiş.»

Osmanlar yine koşuştular evlerine, Osman da koştu evine...

«Elif Elif!» diye bağırdı karşıdan, «şimdikiler var ya, kızmışlar ötekilere, niye Osman'nan Elif'i vatandaş yapmadınız diye, tuttukları gibi onları koltuktan indirmişler, şimdi bunlar var ya, bizi tez günden vatandaş yapacaklarmış.»

«Amanın ne güzel, amanın ne iyi!..»

Elif oynadı sevinçten, Osman el çırptı, Elif göbek attı, Osman'ın kanı kaynadı, altıncıdan sonra yedinciye hamile kaldı Elif... Varsın olsun, aha şur-

da ne kaldı ki vatandaşlık onayına, belki de çıkmış yolda, ondan sonra çocuklar okuyacak misler gibi, hastanede döşeklerde yatacaklar misler gibi, yediğin önünde yemediğin ardında olacak, misler gibi.

«E lan Musa, şimdi ne yapacaksın ki, biz artık vatandaş oluyoruz, çatla patla e mi?»

Ah şu Kör Musa, pis Musa, pis pis sırıttı... Musa'nın yine ne hainliği kaldı, ne namussuzluğu,

«Lan Musa şimdi yani sen inanmıyorsun bizim vatandaş olacağımıza, ha, canım yani vatandaşız da, böyle hani şey gibi vatandaşlar gibi olacağımıza inanmıyorsun ha?.. Hay gözün çıka, hay toprak başına ola, hay kara yere giresice!»

Yuhlar çektiler Musa'ya, köyün içinde bir o yana, bir bu yana dolandılar, varsıl konaklarının yanında daha çok bağırdılar.

Çok geçmedi aradan, ne Osman anladı ne olduğunu, ne de Osmanlar... Bir koalisyon mu nedir, o çalındı kulaklarına, amma şunu da kulaklarıyla duydular ve birbirlerine anlatıp baş salladılar,

«Ulan vallaha bu koalisyon dedikleri şey bizim içinmiş, bizi vatandaş yapmak içinmiş... Hele accık daha dişimizi sıkıp beklersek, bu koalisyon bizim vatandaşlık onayımızı gönderecekmiş, ilkin işler bir düzene konacak, sonra bizimkine sıra gelecekmiş, aha ne ki yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik.»

Osman'ın bir işi ırgatlıksa, öteki işi beklemek, gelsin İstanbul taşı toprağı altın, gelsin Ankara, çünkü emmioğlu orada...

Osmanların kulak kabartmaları uzun sürmedi:

«Lan bu koalisyon mu, kualisyon mu dedikleri var ya, karman çorman bir şeymiş, bu hiçbir iş yapamazmış, çünkü iki uçlu çatalmış, aha batır batmazmış, asıl işi yapacak olan sandığın içindeymiş, ha çaba de çaba göstereymişiz ki, bu sandığın içindekini dışarıya çıkaraymışız, işte o çıkacak olan bizi vatandaş edecekmiş...» dediler.

Osman da dedi :

«Kız Elif, böyleyken böyle.»

«Böyleyken böyle amma herif, oğlanlar öyleyken öyle, işleri yoktur, eşleri yoktur...»

«Kız dur hele, yüzdük yüzdük kuyruğuna geldik.»

Yine köye gelenler oldu, Osman'ı mikrofonun yanına buyur edenler oldu, Osman'ın çapa tutan nasırlı ellerine yumuşacık elleriyle sarılanlar oldu,

«Benim sevgili vatandaşım, işte öpülesi nasırlı eller, Osman, bu ülkenin gerçek sahibi sensin Osman...» diyenler oldu.

«Ben miyim?»

«Sensin ya.»

«E iş güç, gaz tuz bez, gurbet, Almanya, Hollanda?»

«Sık dişini, gör bak vatandaş... Beni sandıktan çıkar, gerisine karışma hadi aslan Osman'ım göreyim seni.»

Osmanlar yine bir tuhaf oldular,

«Ulan işte bu kez tamam, niye tamam, sandıktan çıkacak olan adam eskiden çobanmış... Sen Yırık Osman, sen nesin?»

«Çobanım.»

«Sen Daldaş Osman?»

«Ben de çobanım.»

«Ya sen Cıbıl Osman?»

«Ben de çobanım.»

«E işte ulan demek oluyor ki bu adam bizden, biz bunu sandıktan çıkarırsak o da bizi vatandaşlık rütbesine çıkarır, ondan sonra adam gibi yaşa ki yaşa, anladınız mı şimdi?»

Osmanlar başlarını salladılar.

O adam çıktı sandıktan... Eee, düşman Kör Musa... Koşun ulan Kör Musa'nın yanına...

Vay namussuz yine sırıtıyor, e vallaha kesmeli bu Kör Musa'yı, yo yo böyle dilim dilim doğramalı, ne ister ki ulan bu Kör Musa haini bizden?

Pis Musa, sırıtadursun, az kalmış Osmanların da sırıtmalarına, çünkü pangnotlar Ankara'dan çıkmış yola, yeni giysiler, çörekler, börekler, yakında buradaymış. Oğlanlar iş bulacak, kızlar eş bulacakmış.

«Vay be!..»
«Musa haklı mı çıktı be!..»
«Musa'nın önünde yine kafamız yerde mi be!»
Amma bir gün öğle üzeri kahve yanında oturan Osmanlar hop oturup hop kalkmışlar.
«Ulan bu radyo ne der ki?»
«Anayasanın öngördüğü reformların yapılmamış olması yüzünden...»
«Vallaha bizi vatandaş yapacaklar, gız Elif duydun mu?»
«Dünyada kandıraman beni Osman, bu yaştan sonra çocuk doğuramam.»
«Gız bi haklar, bi hukuklar verilecekmiş ki bize...»
«Hak hukuk, ulan ben oğlanlara iş, tenceremize aş istiyorum.»
«Eh işte radyo da onu dedi ya!»
«Öte dur öte, elin deyse hamile kalıyorum, geri dur Osman...»
Osmanlar geri durdular, hep Musa haklı çıkıyordu, ondan da geri durdular, amma yine de Musa'ya yan yan bakmaktan geri duramadılar. Ah ulan şu Musa, yine pis pis sırıtıyordu.

Ben bu öyküyü 1971 yılının Nisan ayında yazmışım, «Sırıtıyordu» diye noktalamışım. «Sırıtıyordu»dan başlasam öyküyü devam ettirmeye, düşündüm, neler yazacağım, yukarıdakilerinin aynısını yineleyeceğim. İyisi mi dedim, bu öykünün gerisini de okuyucu yazsın kendi kafasından... Olmazsa bir Osman'a sorsun, «Ne haber?» desin.
Osman'lar da şu sıra hiç konuşmuyorlar ya!..

SARI İSMAİL

Bir varmış bir yokmuş, Allah'ın kulu da çokmuş, köyü de çokmuş. Orada bir köy varmış, ama nerede? Tepelerin ardında, derelerin koynunda, uzakta mı uzakta. Aha bir noktacık, bir karacık, en büyük haritada görünmez en büyük büyüteçle. Sıkışmış kalmış iki dağın arasına, kaç evdir, kaç ailedir bilinmez, amma köy işte.

Neyse masalımız köy ufak mı, büyük mü, güzel mi, çirkin mi, konuksever mi, değil mi, bunu anlatmayacak, ya neyi anlatacak?

Sarı İsmail'i anlatacak... A be oğlum, a be aslanım, hiç Sarı İsmail anlatılır da köyün güzelliği çirkinliği, büyüklüğü ufaklığı, konukseverliği sevmezliği anlatılmaz mı? Elbette anlatılacak, köy ufakmış, amma olsun, köylünün köyüymüş, hangisi kocaman kente gitse, burnunda tütermiş köyün ahır kokusu, kümes kokusu, bir de çeşme yolu. Köy çirkinmiş, amma olsun köylünün köyüymüş, köylerin hası, binlerin içinde en âlâsı, ağacı davarı, ille de gavatı???

Gavatı mı? He ya, gavatı...

E canım köy gavat olmuşsa, köylünün suçu mu ki, hem şunun şuracığında bu bir masal, köylü tümden gavat olsa ne olacak, gavat olmasa ne olacak? Hangi insan kalkar da orta yere, «Ben gavat olacağım» der, demez, hangi köy halkı kalkar da tümden, «Biz gavat olacağız» der?

İşte bu köylü de dememiş, köylüler de dememiş. Dememişler amma, işte bu amması zor, olmuşlar kendi kendilerine gavat. Yok, rahatları mı, rahat rahat... Rahat, amma her evde bir iki gavat...

Nasıl anlatsak Sarı İsmail'i, kaşını mı anlatsak, gözünü mü anlatsak, yoksa ilkin, bıçak attığı-

nı gözünden, hançerlediğini yüreğinden vurduğunu mu anlatsak? Aha bir el Sarı İsmail'de, sanki iki yaba, iki kol kaba kaba, bir de güçlü ki hınzır, öküzün ikisi tanımış bilmiş, Sarı İsmail'e yol vermiş. Öküz öküzken bilmiş de Sarı İsmail'i, köy nasıl bilmez İsmali'i?? Zaten bildiklerinden ya ne gelmişse gelmiş başlarına, o günden sonra bir ağrı oturmuş kaşlarına. İsmail gitmez ki ağrı gitsin, ağrı gitsin de bu gavatlık bitsin... «Ah, dermiş yaşlılar, ulan bir gün gelir Sarı İsmail de gider, amma ya bu bizim gavatlığımız, soydan soya anlatılır da bizden sonrakiler yerin dibine batar utanır...»

Neyse, biz Sarı İsmail'den önce, Kara Hasan'ı anlatalım ki, bilinsin, suç kimde, köylüde mi, Kara Hasan'da mı, yoksa yoksa masalı anlatanda mı?

İşte bu Kara Hasan, ne domuzmuş, ne hain, sanki köyün üstüne tünemiş bir şahin. Vurduğunu vururmuş, tokatı patlattığını susta durdururmuş. Bayılırmış adam dövmeye. Para istermiş, verirlermiş, yine dövermiş; at istermiş alırmış, yine sahibini kara eşek sudan gelinceye dek pataklarmış.

Önceleri iyiymiş hoşmuş, köylü hiç olmazsa ayda bir dayak yermiş, köy bilirmiş, «Aha Kara Hasan ya bugün, ya yarın gelir» dermiş. Sırtını duvarda kaşıyan, gözünü dikermiş yazıdüzüne, oradan bir karaltı gözüktü müydü yel gibi, işte o Kara Hasan'mış, «İti an, değneği eline al»mış... Olası mıymış ele değnek almak, olası mıymış Kara Hasan'a yan bakmak... Yan baksan ne ki, düz baksan ne ki, gelen Hasan, yak çubuğunu derdine yan.

«Heeey ulan hazır mı paralar! Paralarım paralarım paralarım!»

Yok, parası hazır edildiğinde, paralamazmış Kara Hasan, salt konuştururmuş yaba gibi ellerini, dizermiş köylüyü tespih gibi, bu yandan bir başlarmış, bir şapşaplamaya o yana varırmış, o yandan başlarmış böğür dürtmeye bu yandan çıkarmış.

Amma velakin Kara Hasan azıtmış işi, bir oluyormuş gidişiyle gelişi... İlkin razıymış köylü, «Aha ne ki, ayda bir dayak» diyormuş, amma başlamış

Kara Hasan on beşte bir gelmeye, haracını istemeye. Köylü canım, on beşe de razı olmuş, sırtı ayda değil, on beşte bir kaşınır olmuş, amma Kara Hasan hafta hafta gelmeye başlayınca, işte o zaman köylü mor mor düşünmeye başlamış Kara Hasan'ı. Ne zaman mı düşünmüş köylü kara kara, Kara Hasan'ı? Kara Hasan gün aşırı aşar olmuş yandaki dağdan, artık gözü dönmüş ne dinliyormuş, ne ediyormuş, demiyormuş yaradan... Basıyormuş sopayı, topluyormuş parsayı, parsa yoksa Kara Hasan'da dayak çok. Ver ediyormuş nereniz ister, nereniz istemez, ben bilirim her bir yeriniz ister...

Bir gün, on gün, elli gün, köylü düşünmüş taşınmış, Kara Hasan'a sır vermeden... Olmalı bunun bir umarı, biz iyice verdik Kara Hasan'a yuları, bu Hasan yuları ele almış, ha bizi karabasanlar basmış... Nasıl çıkacağız bu karabasandan, Allah kurtarsın bizi Kara Hasan'dan...

Duaları mı tutmuş ne olmuş, bir gün biri çıkmış gelmiş köye, gelen amma öyle biri değil, çam yarması desen değil, sanki minare kırığı, boyu kavak desen değil, ama kolları çınar, öyle gözler var adamda nereye baksa orayı yakar. Adam öyleki el tapan, ayak tapan, kafa koca bir kazan, eh çık gel gayrı Kara Hasan?

İyi de, kurtaracak mı bakalım bizi Sarı İsmail? Yoksa şöyle bir uğramış, dutun altında yatmışlardan mı, kalıcı mı, gidici mi? Eh ne dururuz köylüler, bir varalım hele, bir soralım hele, adını söylemiştir. Sarı İsmail, kalıcı mısın İsmail, gidici misin İsmail, Kara Hasan'ı bilin mi İsmail?

Iıh, bilmezmiş Sarı İsmail, Kara Hasan'ı... Amma neymiş ki bir Kara Hasan, isterse olsun on Kara Hasan, onunu birden bir eliyle pataklayıverirmiş de nerde gerisi dermiş...

Amanın, köylü bir dil oldu, bir gönül, öttü Sarı İsmail'e bülbül gibi, şöyleyken şöyle Sarı İsmail, böyleyken böyle... «Kurtar bizi Sarı İsmail, kurtar bizi!»

Köyün Ağırbaşlı'sı «Hele köylüler, hele» dedi... Dedi amma, alkışlar arasında yitti gitti sesi...

Amanında amanın, yamanın da yamanın, el bebe gül bebe Sarı İsmail, aman bir yiyor, bir içiyor İsmail... Bir gün sonra Kara Hasan aşacak dağdan, Sarı İsmail güçlü olsun, kavi olsun, bir tutuşta Kara Hasan'ı boğsun. Ondan sonra canını yesin köylünün.

«Yi İsmail, yut İsmail, tut İsmail!»

İsmail tutmuş, yutmuş, yemiş.

Göründü Kara Hasan yamaçta, bakalım ne olacak bu maçta?

Eh anlattığımız masal, belli değil mi ne olacak, böyle olacak ki, masal akıp yol bulacak. Köylü ardında Sarı İsmail'in, kavga bir anda başlıyor, sesi çıkıyor, göğün yerin... Amma çok fazla sürmemiş, bir bakmışlar ki Kara Hasan ufukta bir nokta, tutuvermiş Sarı İsmail, bir sallamış, bir sallamış, fırlatmış atmış Kara Hasan'ı uzaklara... Yitmiş gitmiş Kara Hasan...

Oh, onlar ermiş muradına, biz çıkalım kerevetine.

Cık, onlar muratlarına ermemişler, biz de kerevete çıkmamışız, kerevete Sarı İsmail çıkmış. Hem de nasıl oturma, iki yanından tutuvermiş kerevetin, bir sallamış kereveti, «Ahacık gayrı burası benim, çünkü sizi ben kurtardım» demiş. Bir alkışlamış köylü ki, eller olmuş kızıl et, şakşak da şakşak, şakşak da şakşak... «Ah senin adın İsmail değil, Hızır olmalıydı», «Yok yok, adını Kurtaran koyalım», «Yo. Kurtaran değil, Yaşatan koyalım, bilelim sayesinde yaşadığımızı ... Hızır olsun, Kurtaran olsun, Yaşatan olsun... Olsun olsun... Olmasın olmasın... En iyisi babamız olsun... Evet evet en iyisi babamız, BABA... Babaların babası, köyümüzün hası, başımızın tacı, dile bizden ne dilersin.»

Aş mı, helal olsun sana!..

Ekmek mi, helal olsun sana!..

Şerbet mi, içtiğin kan, yediğin et olsun!..

«Sizi kim kurtardıı?»

«Sen babamıız!»

«O zaman kesin bakalım bir koyun.»

«Koyun ne ki sana, hepsi helal babamız, iki koyun keselim, üç koyun keselim.»

«Ya Kara Hasan gelirse?»

«Allah korusun babamız...»

«O zaman kesin tavukları yiyeyim!»

«Helal olsun babamıza.»

Tavuklar kesilmiş, koyunlar kesilmiş, keçidir, düvedir, bu hal nicedir, yer de yermiş Sarı İsmail, yedikçe semirir, semirdikçe bağırırmış,

«Ulan sizi ben kurtardım, heeeeyt, ya gelirse Kara Hasan?»

«Aman Allah korusun babamız!»

«Eh o zaman getirin köyün en güzel kadınını bana!»

«Neee?»

«Ulan ben sizin babanız değil miyim, babalar ne yapar ha, ne yapar?»

«Şey yapar da, yani şey de şey yapar.»

Amanın bir tekme yemiş öndeki, bir yumruk yemiş berideki, bir tokat yemiş yandaki... Kara Hasan'ın tokatı ne ki, Kara Hasan'ın yumruğu tekmesi ne ki? Karnını tutan koşmuş eve, «Ulan karı» demiş, «tez yetiş, babamız azdı işimiz iş???»

«Ne hal azdı ki bire herif?»

«Babamızı görünce anlarsın.»

Bir bağırıyormuş, bir kükrüyormuş Sarı İsmail,

«Ulan sizi kim kurtardı Kara Hasan'dan?»

«Siz babaaamız» yanıtını alınca, hemen ardından uluyormuş,

«Koyun sırası kimde, karı sırası kimde?»

«Bende baba, bende...»

«Ulan iyi yıkayın, iyi sabunlayın haa, mis koksun ananız.»

Sarı İsmail, ne ete doyuyormuş, ne kadına, yiyor, içiyor, kerevette yan gelip yatıyor, arada bir, «Sizi ben kurtarmadım mı ulan, ya Kara Hasan gelirse ulan» diye bağırıyormuş...

Köylü de fısıldaşıyormuş, «Hiç olmazsa Kara Hasan'ın zamanında gavat değildik, Sarı İsmail bi-

zi gavat da etti, acaba ne yapsak ki, bu Sarı İsmail'den nasıl kurtulsak ki...»

«Yeni bir kurtarıcı mı bulsak ki?»

Köyün Ağırbaşlı'sı,

«Ah, demiş, o zaman ben söyleyecektim, alkışlarla sözümü ağzıma tıktınız. Ben bunun böyle olacağını biliyordum. Şimdi siz bir kurtarıcı daha bulacaksınız, Sarı İsmail'den kurtulacaksınız, pekiyi, o yeni kurtarıcının elinden sizi kim kurtaracak?»

«E ne yapalım?» diye köylü sormuş. Ağırbaşlı,

«Kendinizi kendiniz kurtaracaksınız», demiş, amma dinleyen kim? Salt dinlememekle kalsalar ya, yetiştirmişler Sarı İsmail'e, Ağırbaşlı senin için böyle böyle, diyor diyerekten... «Haaa, öyle mi diyor?» demiş. Yakalamış kolundan Ağırbaşlı'yı, kıvırmış kıvırmış fırlatmış atmış uzaklara. Dönmüş köylüye yine,

«Sizi kim kurtardı?» diye sormuş.

«Siiiz!»

«Ben sizin neyinizim?»

«Babamız!»

«Hani nerde ulan ananız?»

Masal burada bitmiş...

Bitmiş mi?

Ninem anneme böyle anlatmış masalı. Ama annem bana böyle anlatmadı, sonunu böyle bitirmedi masalın. Başka türlü bitirdi.

Haydin şimdilik uykuya, yarın akşam masalı annem gibi bitireceğim... Yo, belki ben de değiştireceğim, evet evet değiştireceğim...

TEMEL ATMA

Gazeteci olmasam, dünyada bu bucağa adım atmazdım, çünkü öyle uzaklarda, öyle yolsuz, öyle unutulmuş bir bucak ki. Adı bucak, ama köy gibi ufak. Zaten ne bucak müdürü var, ne de bucakta olması gereken memurlar. Bir bucak müdürü var ama, müdür değil, zaten bucaklılar bucak müdürü görmedikleri için «Vekil» diyorlar. Bu bucağa hiçbir zaman gerçek bucak müdürü gelmemiş..

Bucağın muhtarı, oranın her şeyi. Bana o yeri gösterince,

«A işte bunu yazalım,» dedim, «bir de fotoğrafını çekeriz.»

«Aman bey, gözünü seveyim, kurbanın olayım, bunca bucaklıyı düşünün, sakın yazmayın,» dedi.

«Ama baksana muhtar, temeli atmışlar, üzerine hiçbir şey yapmamışlar?»

«Yo yo kurban,» dedi muhtar, «bu temellerin üzerine bina dikilirse, o zaman olmaz işte, fabrika kurulmasına kurulmaz, makine gelmesine gelmez amma, bu temellerin üzerine bina dikildi miydi biz kasabacak yandık demektir.»

«Pekiyi sekiz on yıldır bu temeller böyle?»

«Yok beyim,» dedi muhtar, «ne sekiz on yılı, bu temeller ühüüü, benim babamdan kalma, aha bin dokuz yüz kırk dokuzlardan kalma. Gördünüz beyim bizim bucağın halini yolunu, sonra bucağın yoksulluğunu da gördünüz. Ah beyim ah, bu temel işi bizim için çok bi değerli ki nasıl değerli. Bizim babalarımız da, biz de, buraya, bu bucağa bu fabrikaların kurulmayacağını bilmekteyiz, amma ne varkim beyim, elinde böyle bir temelin olduktan kelli, sırtın yere gelmez. Vallaha günahını alma-

sam, yo yo rahmetli İsmet Paşa zamanı ya, kim gelmiş bucağa, hangi büyük gelmiş ilk temeli atmış gitmiş şimdi bilmiyorum, Yusuf emmi burada olsa o bilirdi ya, neyse beyim, temel atılmış gitmişler, Amma ne varkim bizim fabrikadan hiçbir ses yok, millet yine işsiz, bizim temel yine oracıkta temel.

Arkadaşlar onca zaman geçtikten sonra aralarında konuşmuşlar,

— Yahu ki yahu, bir haber salalım hele, yoğusam unuttular mı attıkları bu temeli?

Salmışlar haberi, yanıt gelmiş,

— Hangi temel?

Yine yazmışlar, haberi salmışlar :

— Gübre temeli.

Yanıt gelmiş,

— Kayıtlarda görülmedi öyle bir temel, madem öyle hazır var bir temel, isterseniz onun üzerine bir şeker temeli atalım.

Şeker temeli, yani ki şeker fabrikası temeli.

Bizimkiler yine yazmışlar

— Temel dediysek, öyle temel değil, iki kayrak taşı, üç kova harç...

Yanıt gelmiş

— İyi koruyun temeli, yakında büyüğümüz gelip, onun yanına bir temel daha atacak.

Almış bizim bucaklıyı kara bir düşünce.

— Ulan aman, hiç koskoca büyük, katır sırtında gelir mi buraya temel atmaya, yol yok yolak yok.

Aradan iki ay geçmemiş, bir gece sabaha karşı, dağ inlemiş, taş inlemiş, kocaman burunlu yoldüzerler düz ederlermiş dağı taşı.

— Ulan aman, büyüğe yol açılıyor, essahtan gelecek aboooov vallaha.

Aradan on beş gün geçmemiş, dolmuş arabalar kasabaya, amanın cip zor çıkar gelir, yazın ya bir aycık, ya bir buçuk aycık, ondan sonra bizim kasabanın yolu Allah'a emanet, yo yo katıra emanet, de bire kahırlı katır, tek aracımız, elimiz ayağımız, yerine göre anamız babamız.

Bir davul bir zurna bucak yerinde, sonam arkasından büyüğümüz bir bağırmış, bir çığırmış ki,

'Allah'ın izniyle temelinizi atıyorum. (Bucağımızın adını da yanlış söylemiş, neyse) Amma biiz, önceki temel yerini beğenmedik, onun yüz metre doğusuna atıyoruz. Hem mutlu, hem de kutlu olması dileğiynen...'

O büyük de, bir çukura, üç taş atıp, iki kova harç döktükten sonra çekmiş gitmiş.

Eh gazeteci beyim, bizdeki sevince diyecek yok, gübre nce, şeker ne, onlar ahacık orada dursunlar hele, bucak yolu olmuş bir kaynak ki ne kaynak, hiç işi gücü olmayanlar bile, şenlik olsun diye bucak yolundan yaya ilçeye varıyorlar öğleye, dönüyorlar ikindiye... Ahacık, bucak ilçe yolu, bir dağ iki dere amma, yol olmayınca siz onu bir de bize sorun, ne zordur gidip gelmek? Ben bile beyim kaç kez yaya gidip geldim ilçeye, o sevinçle...

Neyse efendim aradan geçmiş yine birkaç yıl, bizim yol olmuş yine kambur kumbur, fil çıkmaz, taşından, batağından, göçüğünden. Saldık bir mektup Ankara'ya, dedik :

— N'oldu bizim temel?

Dediler :

— Ne temeli?

Dedik :

— Şeker.

— Kayda düşmemiş, öyle bir şeker temeli yok, dediler. Ve sordular

— Kaç temel var sizin orada?

Yazdık :

— İki, biri gübre, biri şeker.

Yine yanıt geldi :

— Eee madem vatandaş olarak çok arzu ediyorsunuz, size bir dokuma temeli atalım.

— Aman atın da ne atarsanız atın.

Yanıt geldi

— Atarız atarız.

Ve attılar beyim. Bir gün bir baktık ki yine dağ taş inliyor. Bucakta bir sevinç bir sevinç yoldü-

zerleri görünce. İki gün sonra yine otomobiller sökün ettiler bucağa. Geldi büyük.

— Gösterin bakalım eski temelleri? dedi.

Çok mahcup olduk, çok utandık, gerçi şekerinkini kazdık çıkardık ortaya amma gübreninkini o denli aradık bulamadık. Gübrenin temeli yok olmuştu, aha çiğnene çiğnene, belki de çocuklar mocuklar oyun ede ede...

Büyük,

— Yaa gördünüz mü? dedi, amma ben size öyle bir temel atacağım kiiii...

Bağırdık bir ağızdan :

— Sen bilirsin büyüğümüz!

Davarı kurban edip dokumanın temelini attık. Bizim emekli Bekçi Kadir Çavuş bu işleri çok iyi bildiğinden daha makineler yolu açmaya başlar başlamaz, alır katırları varır ilçe yanına, yükler katırlara çimento, kireç neyim, ki büyük gelince temel malzemesi hazır olsun diyerekten.

İşte o büyük de bir çukurun içine biraz çimento harcını, birkaç taş parçasını döktü gitti. Şimdi mahcup olmuşuz değil mi, gübrenin temelini yitirmişiz, bucak için ne ayıp ki, çok ayıp, artık bundan sonra karar verdik, 'Arkadaşlar temeller korunacak.' Kararımız kesin, kimse temellere yaklaşmayacak, çocuklar temel yanlarında oyun oynamayacak, hele hele hiç kimse çukuru buldum diyerekten içine girip yestehlemeyecek. Var ya işi sıkı tutmuşuz, bu kez bir de yazı diktik başına, 'Aha bu gübre temelidir', 'Aha bu dokuma temelidir' diyerekten.

Eh, yolumuz yoldu yine, sağ olsun büyüklerimiz, kim bilir kaç yıl bu yol bizi idare ederdi, ola ki yola bir göçük olmasın, ola ki çaylar iyicene taşıp da yolun yarısını alıp gitmesin. Çok şükür ilçeye rahatçana varıp geliyoruz, hastamız loğusamız için bir dert yok.

Haa, öteki büyüklerimize ayıp olmasın diyerekten bu arada çok ince çalışmalar yaparaktan,

'Ha şurdadır, ha burda, ha şu taşın altında' diyerekten gübrenin temelini aradık, çok şükür onu da bulduk. Bulur bulmaz, bir daha yitiririz falan korkusuyla onun da başına yazısını diktik, 'Gübre Temelidir' diyerekten.

Ah beyim ah, dört yıl iyi gitti, beşinci yıl çay alıp gitmesin mi yolun yarısını? Aha öteki yandan da bir göçük olmasın mı, göçük neyse ne, dolanıveririz biraz fazla, ama ya çayın alıp gittiği nolacak, yol geliyor geliyor, hop bir kayanın dibinde bitiyordu.

Kurul toplandık yine:

— Arkadaşlar yazalım mı?

— Niye toplandık ki buraya?

— Elbette yazmağa.

— E öyleyse yazalım.

Yazdık...

— Sayın büyüklerimiz noldu bizim temel?

Yanıt geldi hemencecik:

— Ne temeli?

Yanıt verdik:

— Burda üç temel var, gübre, şeker, sonuncusu dokuma.

Yanıt geldi

— Gübreniz, şekeriniz, dokumanız varmış madem, biz size çimento atalım.

Yanıt verdik:

— Allah sizleri başımızdan eksik etmesin, gelin atın.

Bir sabah yine dağ taş inledi, yoldüzerler yolu düzeltiyorlar ki, bucakta sanki düğün bayram var. Kadir Çavuş yine katırları kattı önüne, temellik malzemeleri aldı geldi kasabaya; hazırız, otomobillerin gelmesini bekliyoruz, ha bugün, ha yarın büyüklerimiz gelirler.

Geldi büyüğümüz. Attı temeli.

'Hayırlı uğurlu olsun!'

— Allah razı olsun beyim, Allah sizi başımızdan eksik etmesin beyim!..

Gazeteci bey başını ağrıtmayayım, bu yol çok dayanmadı, fena bir göçük oldu iki yıl sonra, bu-

cakta başladı yine bir yol kaygısı. Allah ne diyim beyim, insanı gördüğünden geri koymasın, biz vallaha yola iyicene alıştık. Şimdi insanın şöyle ilçeye uzanan bir yolu oldu muydu, sonra da bu yol kapandı mıydı, mümkünatı yok yolsuz durulamıyor. Hiç ilçeyle işi olmayan yaşlılar bile kara kara düşünüyorlar ki, bu yol işi ne olacak diye.

Eh yapacak başka bir şey var mı, canımız ciğerimiz ve de tek kurtarıcılarımız, temellerimiz. Yazdık Ankara'ya, dedik:

— N'oldu bizim temel?

Yanıt geldi:

— Ne temeli?

Yanıt verdik:

— Gübre temeli, şeker temeli, dokuma temeli, çimento temeli.

Yanıt geldi :

— Madem bu temelleriniz var, biz size konserve temeli atalım.

Beyim konservenin ne olduğunu bilmeyiz ki biz, amma umurumuzda mı ki, bizim isteğimiz yol, yolumuz olsun da.

Köyümüz bir temel daha kazandı, ama yolumuz, yine kaymak oldu.

Beyim, nah işte şu gördüğünüz kocaman araziyi bucağın temelliği diye ayırdık, paftalarını, parselini çıkarıp bucak odasında korumaya aldık. Görsen, ne temeller var onun içinde, ne temeller. Fabrika adı tükense bile, bizim plana göre daha çoook fabrika temeli var. Sonra bizim aklımıza gelmeyen fabrika adları Ankara'nın aklına geliyor, böylece bizim yol sağ olsun büyüklerimizin dört mevsim vızır vızır işliyor.»

O güne dek kimse mal müdürünün varlığının ayırdında değildi kasabada. Gerçi devletle para işi olanlar, memurlar, mal müdürünü çok iyi tanırlardı, ama bizim gibi genç takımının çoğu adamın mal müdürü olduğunu bile bilmezdi; kasabamızda bir memurdu ama, ne memuruydu işte!.. Bu, kuş uçmaz kervan geçmez ufacık kasabada bir avuç memur, ancak kendi aralarında toplanırlar, kendi aralarında konuşurlar, konukluğa gider gelirlerdi.

Ama işte o günden sonra, hani kasabaya günaşırı gelen otobüsün beklendiği günden sonra, tüm kasabalı mal müdürünü bir anda tanıyıverdi... Eh, öğleden sonra, saat iki sularıydı, mal müdürü, bizim kasabanın her yanı dökük otobüsünün gelip durduğu kahvenin önünde bir ileri, bir geri geziniyordu. Arada bir gelip geçen memur arkadaşlarını selamladıktan sonra, soranlara,

«Hiç işte, bir yolcum gelecek de,» diyordu.

Belliydi yolcu dediği, ya babası gelecekti mal müdürünün, ya da kayınbabası. Çünkü bizim kasabanın yoluna, hele hele o bilmem kaç model otobüsün yaysız koltuklarına kadınlar dayanamazlardı. Bir kezinde bir kaymakamın kaynanası gelecekti de, daha kaynana gelmezden yol şöylecik birazcık düzeltilmişti de, ardından bir de yağmur yağmıştı da, kaynanacık kasabaya geldiğinde, nerdeyse kasaba topraklarına ölüsü inecekti. Kadıncağız, otobüsün içinde hop hoplarken zıp zıplarken, barsakları ciğerine yapışmıştı.

Biz gençlerin oturdukları kahve de o alandaydı. Küçücük kasabanın eğlencesi ne olacak ki, toplanırsın kahveye, gelsin kâğıt, gitsin domino, at tavlayı, sür damayı.

Otobüs uzaktan göründüğünde bile hiçbirimizde hiçbir kıpırdanma olmadı. Biliyorduk çünkü, otobüsün içinden ne çıkacağını, ilk kez sürücü Mesut Ağa atlardı aşağıya her yanı toz içinde, sonra yardımcısı Reco, o da toza toprağa bulanmış, sonra yolcular, kül banyosundan çıkmış, yorgun argın... O gün de aynı öteki günler gibi oldu, ilkin sürücü Mesut Ağa atladı aşağıya, ardından yardımcısı Reco... Amma bugün bir değişiklik vardı, yardımcı Reco elinde kıpkırmızı bir çanta tutuyordu, üstelik saatlerdir orada beklemekte olan mal müdürüne gülüyordu. Mal müdürü hızla otobüsün kapısına yaklaşarak,

«Şencaaan!» diye bağırdı.

Aman Allah, öyle bir şen, öyle bir can indi ki otobüsten, bir anda kahvedeki tavla takırtısı, domino şıkırtısı, kahve gürültüsü kesiliverdi... Kıpkırmızı bir yırtmaçlı etek, tozla daha aklaşmış yırtmaçtan görünen apak bacak, amanın kemerin sıktığı incecik bel, belin üzerinde sarı bir buluz, buluzun altında eh eh, mavi mavi gözler, kalın kalın dudaklar ve adı gibi şen bir kahkaha...

«Enişteee!..»

Yok efendi yok, o boğazdan insan sesi çıkmadı, keman sesi çıktı, bir yay ki gıyt gıyt etti, bizim yürekleri titretti, ne mutlu sana enişte olana, uh!..

Değil tavlalar, değil dominolar, değil damalar, kahvenin yüreği durdu bir anda, küt!..

Biz kasaba gençleri yırtmaçlı eteği ancak gazetelerde görmüşüz ki, aha bu canlısı, Allah pis nefeslerden esirgesin, bıngıl bıngıl... Hepimizin ağzı bir karış açık, baktık kaldık Şencan'a. Ah kasaba kasaba değil ki, ah bizim dedelerimiz ah ah, bu çocuklar ilerde televizyon falan izlemesinler diye öyle bir çukurun içine gelip kondurmuşlar ki kasabayı, ne yükselticiler, ne radyo onarıcısı Şahap, kimse gösteremedi televizyonu bize kasabada, dağlara çıktık, dağlardan indik, direkler, aynalar, teller, aküler, daha neler neler, televizyonun ekranında,

kınnaplar sicimler, bir de inleme ki, yürekler dayanmaz, ı ıh vazgeçtik olmaz olsun, gözlerimiz her yanı ip ip görmeye başladı, artık açmaz olduk üç beş televizyonun düğmesini... Ama ya Şencan, aha işte geldi canlı televizyon ki, al eteği, sarı buluzu, ya o gözler, ya o dudaklar, aman aman o ses...

«Lan yazık eteği yırtılmış, kim bilir otoposun neresine takıldı?»

«Cüş ayı, ona yırtmaç derler, eteğe de yırtmaçlı etek derler, görmediysen gör.»

«Uf anam, demek mahsus yırtıyorlar ha?»

«Heye, böyle cart diye!»

«Biz görelim diye?»

Yok canım Şencan konuşmuyor, kahvenin önünde keman çalınıyor, gıygıy da gıygıy, gıygıy da gıygıy...

«Ay aman enişte yol ne berbatmış, ile gelinceye dek rahattı, ama ilden buraya uh aman aman...»

Bir, «Aman aman» deyişi var, türkü gibi, «Aman aman» derken, şöyle bir yakasına dokunuşu var, ah o parmaklar, kar beyazı darı...

Çıt çıkmıyor kahveden, tüm gözler bir göz olmuş, Şencan'ın dudaklarına bakıyoruz, o dudaklardan ne çıkıyorsa müzik, dinleyici istekleri, hani Şencan bize bakıp da, «Ay ne o öyle ayı gibi bakıyorsunuz?» dese, o ayı sözcüğü bile bizim için müzik...

«Ablam nasıl enişte ablam?»

A sı da güzel bu kızın, be si de, ne si de...

«İyi çok iyi.»

Yardımcı Reco yaklaştı yanlarına, çantayı gösterdi. Çantayı mal müdürü aldı, yürüyüp gittiler, çıt film koptu, yo yo bitti.

Herkes masasına oturdu, ama zarı kim kaç kaç atmış, pulu kim nereye sürmüş, kimin elindeydi dominonun şeşbeşi, bir bilen varsa söylesin. Küpe tası batırıp içen içene, of yandı ki yüreğimiz, kebap oldu kebap, ne su söndürür şu ateşi, ne de gazoz... Ulan yetiş gel hele Reco, anlat şu Şencan'ı

bize, anlat canlar canını ki, film koptuğu yerden başlasın... Ulan yere giresice, elbette ayranlar çaylar bizden, sen yeter ki anlat hele şu Şencan'ı bize...

«Yaa, vallaha ben de şaştım, lan dedim kendi kendime, yoksa otoposun içine gökten bir yıldız mı düştü, dedim... Dinime Allah'ıma kaç yıldır şu otoposta çalışırım, böyle bir kız binmemiştir benim otoposa, efendi siz onu Beşoluk'ta molada görecektiniz, o eteğinin yırtığı!..»

«Ha ayı, ona yırtmaç derler, yıırtmaç...»

«Neyse işte efendi, orda öyle bir açıldı ki!..»

«Eee lan Reco?»

«Öyle bir açıldı ki efendi...»

«Lan Kahveci Veysel, getir şuna bir ayran daha.. Eee lan?»

«Şimdi ben o bacağı öyle görünce, otopos su kaynatmış gibi...»

«Aboov tek bacağı görünce, demek insan iki bacağını birden görse???»

Yardımcı Reco, sağlık ocağının sağlıkçısı gibi konuştu, kesin:

«O dakka ölürsün efendi. Elini yıkadı, yüzünü yıkadı, böyle yırtığı açık.»

«Yırtmacı lan.»

«He iştee... Sonra bana sordu, 'Şu şeftali bahçesinden bir şeftali koparsam kızarlar mı?' dedi, ben 'Yok, kızmazlar' dedim, girdi bahçeye, bir şeftali kopardı.»

«Ha öküz, kızı bahçeye saldın ha, ayı o senden istemiş şeftaliyi, hemen koşacak, koparacak, buyur Şencan Hanım diyecektin, kış günleri otoposun yanından ayı kovalaya kovalaya eh onlara benzemişsin, sonra lan?»

«Şeftaliyi Beşoluk'ta yıkadı, amma yıkarken o yırtık bacağını çeşmenin yalağına dayamadı mı?»

«Eeee laaaaan!..»

Reco yolculuğu anlatıp bitirdiğinde hepimiz derin düşüncelere dalmıştık, hepimiz Şencan'ı gözümüzün önüne getirmiştik, Beşoluk'ta, çeşmenin ba şında, o yırtmaçlı bacağını yalağa uzatmış, şeftali

yıkıyor... Yok yok, bu sahne bizim bu gece düşlerimize girer, hem de renkli olaraktan.

Velet Reco bir de demesin mi bize,

«Şimdi bu gece var ya, ben, Şencan'ın oturduğu koltuğun üzerinde uyuyacağım diye?»

Fırladık çıktık kahveden gecenin karanlığında, girdik otobüsün içine,

«Lan hangi koltuktu Şencan'ınki?»

«Aha şu!..»

Obooov, oturan oturana, kalkan kalkana, sanki Reco'nun namusuna dokunmuşuz gibi,

«Kalkın lan kalkın, orası benim kalkın,» diyordu.

Gerçekten yardımcı Reco, o gece, o koltuğun üzerinde yattı, tosbağa gibi kıvrılıp.

İşte o günden sonra kasabada tavla zarları Şencan'ın şansına atılmaya, domino taşları Şencan'ın şansına konmaya, dama taşları Şencan'ın şansına sürülmeye başlandı. Öyleki, biz gençlerin iki sözünden biri mutlaka Şencan.

«Lan haberiniz var mı, Şencan bugün kabak yiyor.»

«Atma atma, nerden biliyorsun?»

«Biliyorum, çünkü mal müdürünü kabak alırken gördüm.»

O günden sonra hangimiz yolda mal müdürünü görsek, ühüü, kaymakam neymiş ki, jandarma çavuşu neymiş ki, mal müdürü be, boru mu, hemen önümüzü ilikliyor, bir adım yana çekiliyor, belimizi kıraraktan selam veriyorduk.

Eh, inandık mı, inanalım mı, güya Sarı Feti, pazarda bir kapmış mal müdürünün sepetini, hop eve dek taşımış, mal müdürüne olan büyük saygısındanmış, adam devletin parasının pulunun sahibiymiş kasaba yerinde ha ya, ne sandın... Ama sepeti elinden evde kim almış biliyor musunuz?

Şencan...

Şencan'ın üzerinde ne varmış?

İçini gösteren gecelikler varmış ya, ondan varmış...

«Atma lan atma!»

«Babam ölsün, anam ölsün, sarı inek ölsün yalansam... Eli de bi sıcaktı ki, aha alaf gibi, işte bu elime deydi eli...»

«Öp lan o eli, alaf boşa gitmesin. Hadi lan gerisini anlatsana... Lan kahveci getir bir ayran Sarı Feti'ye.»

«Sonra efendi, dur gitme, dedi.»

«Aboov!..»

«Çıktı merdivenleri, abov ki abov, elinde bir şekerlik indi, zahmet oldu size, dedi, şimdi böyle bana şekerliği uzatırken eğilince böyle bağrı...»

«Lan anlat gerisini de hele.»

«Yo orta kahvem gelsin hele.»

«Lan Veysel, yap hele şu hayvana bir orta kahve.»

Evet evet, ilk anlatılanlar gerçekti, ama sonra yavaş yavaş hepsi düş ürünü olmaya başladı Şencan öykülerinin. Anlat da, anlattığının içinde Şencan olsun da; dinleniliyordu, hem de ağzı açık ayran delisi gibi, aaa!...

Bilmeyiz öykü, bilmeyiz doğru, şu Sarı Feti, saf maf amma, işte o pazar günü kafası çalışıvermiş birden, bir bakmış ki mal müdürünün bir elinde bir sepet, bir elinde çul, ossat kafası şak etmiş beş yüz mumluk ampul gibi, «Ulan vallaha bunlar Yarıkkaya'ya pikniğe gidiyorlar, şimdi tutup ona buna haber versem orası panayır yerine döner, en iyisi sen geriden geriden izle, bir başına oğlum Feti, sonra döner arkadaşlarına anlatırsın, onlar da ne yenilmiş, ne içilmiş, Şencan ne yanına dönmüş, hangi fistanını giymiş bir bir öğrenirler, sen de bu arada ayranını gazozunu, ortanı şekerlini içersin» demiş. Sarı Feti için yollar ne ki önünde Şencan olduktan sonra, Şencan yürüsün gitsin, Sarı Feti kul köle, dünyayı dolanır on kez, yüz kez... Amma akıllılık etmiş, daha onlar Yarıkkaya'ya varmazdan arkadan dolanmış Feti, çıkmış ağacın birinin tepesine, sinmiş dalların yaprakların arasına, bir dua edermiş ki, «Allah'ım ahacık bu ağacın altına

otursun Şencan, bu olmazsa öteki ağacın, daha uzak olmasın, sonra ben burada böyle kanadı kırık leylek gibi...» Şans, gelmişler, bakınmışlar, Sarı Feti'nin yüreği tıp tıp, Şencan çulu serivermiş tam ağacın altına, Feti öyle bir oh çekmiş ki, mal müdürü havaya bakmış, bereket puhu kuşu sanmış...

Sarı Feti rapor tutmuş sanki...

İlkin haşlanmış yumurta yenmiş, Şencan bir buçuk tane yemiş.

Ardından köfte yenmiş, Şencan dokuz tane yemiş, bir de taze soğan.

Onun ardından çay pişirmişler, işte Şencan ikinci çayını içerken,

«Enişte ben suya gireceğim, kimsecikler yok burada,» demiş.

Eniştesi sağa bakmış, sola bakmış, sonra kafasını sallamış, «Olur.» İşte o anda Sarı Feti sıkı sıkı tutmuş dalı düşmemek için. Şencan çayını içip bitirmiş, sonra elinde küçük bir naylon torbayla yandaki çalının ardına geçmiş. Feti tibili kuşu sanki, hırt, dönüvermiş o yana... Amanın... Soyunuyormuş Şencan. Yüreğine kavi ol Feti, yüreğine kavi ol Feti!.. Sarı Feti hep böyle diyormuş, bir titriyormuş ki, sanki ağaç kocakarı fırtınasına tutulmuş. Şencan soyunmuş, o elindeki torbadan mavi bir mayo çıkarmış, onu giymiş, koşmuş suya, cup atlamış, işte Allah'tan Feti o sırada cup diye düşmemiş mal müdürünün kabak kafasının üzerine.

«Uuu enişte su çok soğuk,» demiş Şencan.

Dıdılaması Feti'ye düşmüş, mayo bikiniymiş, sıkıymış, Şencan maşallah genişmiş. Bir batmış, bir daha batmış, bir daha çıkmış, ablası,

«Hemen çık Şencan, bu su deniz suyuna benzemez, sonra bir gelen gider olur,» demiş.

Şencan bir iki kez daha batıp çıkmış, sonra 'Buuu' diyerek çalının ardına koşmuş... Mayosunu çıkarmış, giysisini giymiş, Sarı Feti siz sağ olun o günden sonra yatağa düşmüş, Şencan'ın yerine o üşütmüş, sağlıkçının dediğine göre Sarı Feti ciğerinden değil, kafasından üşütmüş.

İşte kasabanın ilk kurbanı, Şencan kurbanı, ama kurbanla birlikte birkaç kişi biliyoruz Sarı Feti'nin öyle bir noktaya bakıp derin derin düşünüşünün nedenini arada bir «Off anam of» diyerek, «O ağacın altını şimdi anıyor musun» diye yanık yanık bağırdığını.

İkinci kurban mutlaka şu Fadıl olacak, evet evet o olacak, oğlan çünkü öyle olmayacak şeyler anlatıyordu ki... Ulan yakışıklısın makışıklısın anladık da, amma sen kim, Şencan kim? Sen bir garip serçe, o ise muhabbet kuşu oğlum, serçe bile değilsin, hani sazlık kuşları olur ya, kara sarı, sen o'sun işte...

Fadıl'ın anlattıkları mı? İt kılı postal bağı... Ama olsun, dinliyoruz, yakışıklı ya it, posta posta anlatıyor, içiyor çayı, gazozu, ayranı, anlatıyor.

«Üç gün üstüste mal müdürünün evinin önünden geçtim. Üçüncü günü tam evin önünden geçiyordum ki, hop önüme bir taş düşüverdi, taşa sarılı bir kâğıt, anladım bu kâğıt değil, bana Şencan tarafından gönderilmiş bir mektup...»

Eh yenilir yutulur gibi palavra değil, ş'aap ş'aap ipe diz, ama ne yapalım dinliyoruz...

Mektubun içinde aynısı şöyle yazılıymış:

«Ben yaşamımda senin gibi yakışıklısını görmedim, gece on ikiden sonra arka bahçeye gel, orada armut ağacının altında konuşalım.»

İyi mi, böyle de kuru sıkı dinlenir mi? Dinliyoruz.

Fadıl, kâğıdı sokmuş cebine, amma düşünmeye başlamış, öyle ya kasaba yerinde bu oğlan niye zırt vırt geçer evimizin önünden, «Yaz kız Şencan şu oğlana bir mektup, çağır arka bahçeye, ona orada şöyle eşek sudan gelinceye dek bir dayak...» Ve yine düşünmüş bizim yakışıklı Fadıl, koskoca mal müdürü niçin böyle bir şey yapsınmış, söylermiş karakol çavuşuna, ondan sonra, «Gel bakalım yakışıklı Fadıl karakola, seni biraz daha yakışıklı yapalım»; tamam, oldu bitti.

Ne olursa olsun Fadıl kararını vermiş, kız çağırıyor, hayır kız değil düşlerin meleği Şencan, o çağıracak da gitmeyecek ha, inekler güler adamın durumuna, eşekler ağlar aiii aiii diyerekten...

Gece on ikide arka çiti aşmış, girmiş bahçeye, bulmuş armut ağacını, çökmüş altına, beklemeye başlamış. Az sonra mal müdürünün arka kapısı açılmış, evet o geliyor, Şencan geliyor, düş değil, gerçek, ay bir doğmuş ki o gece, salt Şencan için, Şencan'ın ay yüzünü aydınlatmak için...

Bir öpüşmüşler kiii...

Bir öpüşmüşler kiii...

Bir değil, iki değil, Fadıl tam bir hafta gitmiş o armut ağacının altına, armutların dili olsa da anlatsalarmış, ancak armut armutluğunu bilir, onlar öpüşürlerken olgunları kafalarına şapır şapır düşermiş, Şencan bir gülermiş, bir gülermiş kii...

İyi de şimdi niye gitmiyormuş bizim yakışıklı Fadıl? Fadıl'da palavra çok, dedik ya ş'aap ş'aap diz ipe, efendim mal müdürlerinin tabancaları olurmuş, bunu mal müdürünün odacısından öğrenmiş, hem mal müdürünün izinli tabancası öyle bir ta bancaymış ki, sineği gözünden vurumuş... Ya görürseymiş, ya bahçemde bu yabancı da kim, deseymiş, ondan sonra dan dan dan, yoo üç dandana da gerek yokmuş, bir dan yetermiş yakışıklı Fadıl'a, Şencan uğruna öteki dünyayı boylarmış, gerçi Şencan için değermiş ama, ah işte can daha tatlıymış, oysaki kız ölüyormuş, mal müdürünün odacısının kızıyla da haber göndermiş, «Gelsin» demiş, eklemiş, «Fena olur sonra» demiş.

İnandık mı, yok canım, amma dinlemesi çok heyecanlı olduğu için tüm gençler bir daha, bir daha dinliyorduk Fadıl'ı.

«Hele anlat Fadıl ilk geceyi???»

«Hele anlat Fadıl son geceyi???»

Kaç gün geçti aradan, üç mü, dört mü, bir gün bir baktık mal müdürü kahvenin önünde, böyle işaretparmağını kaldırmış, gel gel yapıyordu Fadıl'a... Fadıl, salhaneye giden danalar gibi, başını önüne eğdi ve gitti. Dedik ki,

«Ulan bu oğlan kurduğu düşleri ona buna anlatırken gitti işte mal müdürünün kulağına, şimdi bizim yakışıklı ayıklasın bakalım pirincin taşını!»

Bir gün sonra kasabada yer yerinden oynadı.

«Şencan Fadıl'la evleniyor.»

Ve bilmeyiz doğru, bilmeyiz yalan, mal müdürü de, karısı da diyesilermiş ki,

«Şencan bir hatadır etmiş, Fadıl'la evlenmek zorunda, evlensin, üzerinden nikâh geçsin, biz sonra kızımızı beylerle paşalarla evlendiririz.»

Hangi gıcık veli tutmuş da şikâyet etmiş Veli Öğretmeni? Daha doğrusu hangi veliler şikâyet etmişler Veli öğretmeni? İlkin okul müdürüne mi gelmişler, yoksa kalkıp il milli eğitim müdürüne mi gitmişler, yoksa doğrudan doğruya valiye mi çıkmışlar?

«Böyleyken böyle müdür bey, hele bir girin de dersine Veli öğretmeni görün?» mü demişler okul müdürüne, yoksa milli eğitim müdürünün yanına varıp,

«Bu ne rezalettir, böyle çocuk yetiştirilir mi, yoksa Veli Öğretmen kafadan kontak mı?» diye çıkışmışlar?

Yoksa valiye mi anlatmışlar, eller önde kavuşmuş, «İşte şöyle vali beyefendi, işte böyle vali beyefendi... Veli Öğretmen böyle böyle yapıyormuş...»

Vali mi telefon etmiş, il milli eğitim müdürüne,

«Müdür bey, falanca ilkokulun beşinci sınıfını okutan Veli Öğretmen hakkında şikâyet var. Veli Öğretmen böyleyken böyleymiş, hemen araştır...»

«Araştır» değildir de o, «Araştırt!»

Telefon kapanmadan önce mutlaka «Başüstüne sayın vali beyim» denmiştir. Yo velilerin günahını almasın Veli Öğretmen, bilmiyor ki kimin şikâyet ettiğini. Belki de okul müdürü uyduruyordur,

«Veli bey hakkınızda şikâyet var, sınıfta böyle böyle yapıyormuşsunuz.»

«Ne yapıyormuşum?»

«Birkaç veli milli eğitim müdürüne gitmişler, sizi şikâyet etmişler. Az önce müdür bey telefon etti... Şimdi siz dersinizi anlatırken...»

Yok canım, aslında okul müdürü çok iyi bir insandı. O da öğretmendi, ilkokul müdürü olmak için ayrı bir okul bitirmeye, kurs görmeye, eğitim görmeye gerek yoktu ki, ilkokul öğretmenlerinin içinden, isteklilerinden, müdürlüğe uygun birisi yönetimce onaylanarak müdür yapılıverir bir gün içinde. Şimdi üst de öğretmen, ast da öğretmen, hem Veli Öğretmenin suçu da o denli büyük değil ki...

Yok büyük değil ama, veliler korkuyorlarmış. Hele bir Vasfiye Hanım varmış ki, şikâyet eden velilerin içinde, Veli Öğretmeni korkunç biri gibi anlatıyormuş, korkunç da değil, sapıtmış veya sapıtmak üzere. Kendi gibi şişman kızı Yasemin okuldan dönünceye dek gözü hep yolda, kulağı dindon zilinde kalıyormuş. Zil dindon diye öttüğünde dünyalar onun oluyormuş, «Oh» diyormuş. «Anlat bakalım kızım bugün öğretmeniniz ne yaptı, nasıl sapıttı, yoksa hiç sapıtmadı mı?»

Yasemin yanıt veriyormuş,

«Öğretmenim yine aynı anne. Ama ben çok seviyorum öğretmenimi?»

Şimdi bu Vasfiye Hanım aslında bir şey demiyormuş, ama günün birinde bu Veli Öğretmen şey olup da birdenbire iyice sapıtaraktan, sınıftaki çocukların üzerine, hele böyle tombul Yasemin'in üzerine... Tövbe tövbee...

Ali adlı veli kestirip atmış:

«Müdür bey bu kaçıncı şikâyetimiz, Veli Öğretmeni alsınlar bu okuldan. Canım il içinde başka okul yok mu? Sonra bu ülkede hastane yok mu, gitsin nerede yatacaksa yatsın, ondan sonra yine öğretmenliğini yapsın, ama asla benim oğlum Okan'ı okutmasın, istemiyorum.»

Selma adlı velinin dudakları titriyormuş konuşurken, kendisini de öğretmen okutmuş, hem de erkek öğretmenmiş, kızının öğretmeni Veli Bey gibi, ama öğretmeni nasıl bir öğretmenmiş, bir tek sa-

pıklığını görmemiş, beş yıl okumuş, şimdi bile üç çocuklu kadın olmuş, gider emekli öğretmeninin hiç olmazsa yılda bir kez elini öpermiş. Öğretmene saygı en başta gelirmiş...

«Atatürk bile ne demiş müdür bey, öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacak demiş. Bu Veli Beyin yetiştireceği nesil mi, yani soy mu, biz öğretmene saygı gösteririz, ama Veli Öğretmene nasıl saygı gösterilir müdür beyciğim rica ederim sorarım size, girin bir tarih dersini, bilmem coğrafya dersini, ne bileyim Türkçe dersini nasıl anlattığını görün... Beden eğitimi dersinde bile, şimdi yani çocuklar kendilerini zor tutuyorlarmış, ben yani kendim şikâyetçiyim, bu gidişle çok kötü şeyler olacak, bana kalsa kızımı şimdi hemen bu okuldan almak isterim ama, kızım öğretmenini ve arkadaşlarını bırakmak istemiyor. Evet, resmen şikâyetçiyim müdür bey, gerekirse milli eğitim müdürüne gideceğim, valiye çıkacağım, Ankara'ya yazacağım...»

Birçok veli, bazen bir günde birkaç veli birden gelmişler, bazı günler bir iki veli gelmiş şikâyete, ama gerçekten yukarıya şikâyet eden mutlaka bu dudakları titreye titreye konuşan, daha şimdiden kızını yarın ilerde karşısında ak gömlekli bir doktor olarak görmek isteyen Selma Hanım olsa gerek. Çünkü kadın durup durup, «Temel» diyormuş, sanki kızı İpek, on iki katlı Kaya Apartmanıymış gibi, «Temel olmazsa ilerde kızım nasıl tıbbı kazanır müdür bey, bakın benim temelim çok iyiydi, doktor da olabilirdim, niçin olabilirdim, çünkü temel sağlam, ama ev kadını oldum, önemli değil, İpek doktor olacak. Doktor olacağı için şimdi burada söylemeye utanıyorum, şey yani sapıtan Veli Öğretmenin öğrettikleriyle mi olacak?»

Veliler coşmuşlar, birkaç kişiymişler o gün, belli ki aynı apartmandan, veya bitişik apartmandan...

«Sapık, sapkın, sapıtmış, fıttırık» diyenler olmuş.

En son İbrahim Bey konuşmuş, kesin,

«Bu öğretmen buradan gidecek müdür bey!»

İşte bu İbrahim Bey de yukarıya şikâyet etmiş olabilir.

Çok kolay, bir dilekçe, pulu yok, bir şeyi yok, elinle yaz, altını imzala, adresini ekle, ister elinle götür ver, ister postala... Böyle bir kâğıt hemen işlemeye başlamış... Dilekçe işlemeye başlamış ha, hangi yerlere verilen hangi dilekçeler uyur da uyur, yıllar yılı çoluğa çocuğa toruna karışır sumen altında unutulur, hiç verilen dilekçe hemen işlemeye başlar mı? Yo başlar... Konu öğretmen olunca Veli öğretmen de öğretmen olduğuna göre, hemen işlemiş kâğıt.

Hukuk işleri müdürü mü, yoksa başka biri mi, valinin yerine dilekçelere imza atan biri, kendini hep vali sanarak, kaşlarını çata çata, kalemin ucunu kıvıra kıvıra, bir yandan tıslaya tıslaya, dilekçeyi getirenin hiç yüzüne bakmaksızın yazıvermiş altına, «Milli Eğitim Müdürlüğüne.» Bir de tarih atmış, cazcız imzalamış... Kâğıt gelmiş milli eğitimin kalemine... Altı yere taksit borcu olan Yazman Suat almış kâğıdı, kaydını yapmış, başını ya sallamış, ya sallamamış... Kâğıt iki gün bile durmamış Suat'ın masasında, hop gitmiş milli eğitim müdürünün masasına «Ki müdür öyle (hassas)mış ki, öğretmenler hakkında yapılan şikâyetler konusunda, mutlaka kendisi ilgilenirmiş.

İlgilenmiş... Okumuş dilekçeyi...

«Vaaay, yaaaa, haaa, şuna bak sen, haaaaa!»

Zile basmış, zııır... Girmiş odacı içeriye. Odacı beklerken müdür yazmış koyu koyu, «Denetleme Kurulu Başkanına» ... Uzatmış odacıya, «Götür bunu denetmenler odasına.»

Başdenetmen yazıyı okumuş, telefonu çalmış o anda, karşısında müdürü,

«Hemen bugün bir arkadaşı gönderiver» demiş.

Başdenetmen,

«Baş üstüne»yi çekmiş.

Hemen telefon edilmiş ilkokul müdürüne. Bu-

gün öğleden sonra Veli Bey okulda mı? Evet okulda. Çünkü Veli Öğretmen öğleci...

«Kendisine haber vermeyin, öğleden sonra bir denetmen arkadaş gelecek ve dersine girecek.»

«Baş üstüne efendim!»

«Ah,» diyordu okul müdürü, «bana haber verme dediler ama, haber vereyim Veli Bey kardeşim, planın falan tamam olsun, bir denetmen geliyor. dersine girecek.»

Denetmen geldi, şöyle başı biraz yukarıda, omuzları da yukarıda, elinde de kara çanta. İlkin müdür beyin odası, bir sıcak çay veya bir kahve, ama hayır, Veli Bey çok daha önemli bugün...

«Haydi müdür bey birlikte dersine girelim.»

Gürp sınıf ayakta... 5-A sınıfına hem müdür giriyor, hem de denetmen, sınıf nasıl gürplemesin? Pekiyi ders ne, hangi dersi işliyor Veli Öğretmen?

«Dersiniz Veli Bey?»

«Efendim Sosyal Bilgiler, konumuz da Fatih'in İstanbul'u alışı.»

«Buyrun işleyin...»

Tahtada harita hazır, Veli Öğretmen tahtanın boş kalan yanına ayrıca Haliç'i, Anadolu Hisarı'nı gösteren krokiler çizmiş. Krokide bir yanda da Rumeli Hisarı var. Edirne tarafında da top resimleri var. Böyle karadan Haliç'e indirilen gemi resimleri de yapılmış. Çocukların önlerinde de tarih atlasları açılmış, defterlerine tahtadaki kroki kopye edilmiş.

Çok iyi, tam bir denetmenin istediği şeyler. Hele Veli Öğretmenin planı öyle ince ayrıntılarına dek yazılmış ki, öyle olur. Plan da uygun işleniyor. O denli güzel hazırlanmış ki, çocuklar birbirlerine sorular soruyorlar, yanıtlarını alıyorlar, krokiye işaretler yapıyorlar, haritada olayın yerini gösteriyorlar.

Denetmen mutlu okul müdürünün gözlerine bakıyor, yani diyor ki, «Niçin şikâyet etmişler Veli Öğretmeni, işte ne güzel dersini işliyor.»

Veli Öğretmen ilk on beş dakika salt yönetti, tam bizim gemiler Haliç'teki zincirleri kırıyordu ki, bunu o şişman veli Vasfiye'nin tombul kızı Yasemin anlatıyordu, Veli Öğretmen, birkaç kez «Haliç Haliç Haliç» dedi, sonra «Hayde balık, derya kuzusu bunlar, hayde balık, derya kuzusu bunlar» diye bağırmaya başladı. Şişko Yasemin'in önüne dikilmiş, sanki elinde beş kiloluk bir balık varmış gibi, «Şuna bak şuna, derya kuzusu mübarek derya kuzusu» diye ününün yettiğince bağırıyordu.

Denetmen şaşkın şaşkın, okul müdürünün yüzüne baktı, müdür «Ne yapayım» der gibi yere baktı. Çocuklar hiçbir şey yapmadılar, öğretmenlerinin bağırmasının bitmesini beklediler. Yasemin yerine oturdu. Suna kalktı, Suna gemileri Galata yanlarından böyle kalasların üzerine zeytinyağlar dökerek denize indiriyordu ki, Veli Öğretmen yine bağırmaya başladı,

«Zeytinyağının halisi burada, zeytinyağının halisi burada... Koş vatandaş koş, çöpe atacağın tenekenin parasını yağ olarak verme, gel yağı bizden al, hayde zeytinyağına gel, şişen yoksa merak etme, şişesi bizden, haydee altın gibi zeytinyağı...»

Çocuklar yine sustular. Denetmen pancar gibi oldu. Okul müdürü yine yere baktı. 413 Hakan bu kez tahta başında topların olduğu yeri göstererek topları patlattı ki, Veli Öğretmen yine kendini yitirdi bağırmaya başladı:

«Balonlar, hanımlar balonlar, patlamaz balonlar, çocuğunu sevindir bayan, kedili balonlar, horozlu balonlar, hayde balonlar, sıkıp sıkıp patlatana bir balon da benden... Balona gel balonaa...»

Veli Öğretmen susar susmaz, Hakan kaldığı yerden sürdürdü anlatmasını. Sonra Fatih'in askeri İstanbul'a girdi. Itır, o anda İstanbul'un karışıklığını anlatmaya başladı. «Rumlar Ayasofya Kilisesinin içine yığınla dolmuşlar», bu tümceyi söyler söylemez Veli Öğretmen hemen oradan çocuklardan birkaçının defterini üstüste koyup eline aldıktan sonra hızla, «Buy a guide - book. Ladres, centle-

men onlya dollar» (*) diyerek sıra aralarında dolaşmaya başladı.

Ders bitti. Müdür odasına gittiler, çaylar geldi. Ne denetmen bir şey söyledi, ne müdür, zaten müdür biliyordu. Ya Veli Öğretmen, hiç, tatlı tatlı çayını içiyor, arada bir denetmene, müdüre gülümsüyordu sevecen sevecen.

«Şimdiki dersiniz ne?» diye denetmen Veli Öğretmene sordu.

«Matematik...»

«Eh, siz derse başlayın, ben geliyorum.»

«Hayhay denetmen bey...»

Denetmen, Veli Öğretmenin henüz sınıfının kapısına varmıştı ki, şöyle bir yanına yöresine bakındı, Acaba yanlışlıkla manav dükkânına mı dalmıştı, yoksa pazar yerinin ortasına mı? Veli Öğretmen sağ elini terazi tutar gibi havaya kaldırmış, bangır bangır bağırıyordu:

«Hayde domatese gel, kaya gibi domat, tencereyi boyayan domat!» diye bağırıyordu.

Tahtada bir manav hesabı yapılıyordu. Veli Öğretmenin planı uygun, dersin akışı uygundu.

O dersin sonuna dek Veli Öğretmen başka hiçbir şey satmadı, ama tam dersin sonunda 564 Can, karenin alanını anlatırken, Veli Öğretmen birdenbire Can'ın karşısına dikilerek, «Olmaz vallaha abi, ben bu karonun metre karesini iki bine döşeyemem, yooo haklısın belki döşeyen olur, ama benim döşeyeceğim karo... Bak son olarak iki bin iki yüze olur, bu da senin gül hatırın için. Geceleri gelir döşerim» dedi ve Can'ın elini sıktı, «Anlaştık mı, anlaştık mı?» diye bağırdı. Can, sevecen gözlerle baktı öğretmenine, başını salladı, sesi fısıltı gibi çıktı, «Anlaştık...»

Türkçe dersinde hiçbir şey olmadı, salt dilbilgisinden zarfları anlatırken Veli Öğretmen, birden elini kolunu sallaya sallaya bağırmaya başladı,

«Yılbaşı kartları, zarfı bizden, yılbaşı kartlarına gel... Zarfa para verme vatandaş, zarflar bedavaa!»

(*) Rehber alınız bayan bay, bir dolar.

Son ders beden eğitimi dersiydi. Denetmen şöyle bir dersin başında bulunup gerisini izlemeyecekti. Bahçeye indi, öğrenciler eşofmanlarıyla ip gibi dizilmişlerdi. Veli Öğretmen ortada yoktu.

Denetmen,

«Öğretmeninizi nerede çocuklar?» diye sordu.

Tüm çocuklar, suskun, başlarını okul yapısının köşesine çevirdiler. Az sonra Veli Öğretmen eskimiş eşofmanı üzerinde yıldırım hızıyla yapının köşesinden çıktı... Sağ kolunu yukarıya kaldırmıştı, aynı hızla çocukların yanına dek geldi. Denetmeni görmemişti bile... Hızlı hızlı,

«Belediye çavuşu gitti mi, gitti mi?» diye sordu.

Sorusuna kendisi yanıt verdi,

«İşte geliyor,» dedi...

Yapının köşesinden koşa koşa yiterken, «Taze simiiit» diye bağırıyordu Veli Öğretmen.

Denetmen, çocuklar, dondurulmuş bir filmin sahnesi gibi hiç kıpırdamaksızın Veli Öğretmenin gittiği köşeye bakıyorlardı.

ÖĞRETMENLER GÜNÜ

Yılın Öğretmeni...

Yılın Öğrencisi...

Bunlar seçilir, her yıl duyurulur, işte efendim üniversiteye giriş sınavlarında en yüksek dereceyi tutturan falanca filanca... Falanca filancayla bir söyleşi gazetelerde, «Efendim hep ders çalışırım, efendim kurstan kursa koşarım, gece kalkar problem çözerim, sabaha karşı test uygularım.» (Oğlum Ahmet, sen bu yolda devam et) Neyse bu bizim konumuz değil.

İlin öğretmeni seçilir, kırk beş yıllık mı, yoksa elli yıllık mı öğretmendir, çoğu zaman da ilkokul müdürüdür bu yılın öğretmeni, çalıştığı okul eskimiştir, kendisi eskimemiştir, eski okulun yerine yeni okul yapılmıştır, ama ilin (çok deneyli) eski başöğretmeni koltuğundan kıpırdamaz, «Haydi şuna bir ilin öğretmeni unvanını verelim, bakalım koltuğunu bırakır mı?» diye düşünürler, nerde tam tersi olur, «Demek bende daha iş varmış ki, ilin öğretmeni seçtiler» der, kırık çatlak sesiyle göreve devam, bilhassa bayan öğretmenlere nazik ve kibar olaraktan dört kollunun ilkokul kapısından girmesini bekler.

Neyse, bizim konumuz bu da değil.

Tüm illerin öğretmenlerinin arasından seçilen yılın öğretmeni mi, o da bizi ilgilendirmez, ne suya dokunmuştur adam ne sabuna, öğretmen olmuş, o okula atanmıştır, başını sallamış sınıfına dalmıştır, o gün bugün aynı okuldadır, okula gidip gelirken her günkü yolunu bile değiştirmemiştir. Kendisi de hiç değişmemiştir, Allah nazardan saklasın yılın öğretmeni olmuştur.

Yooo, tümü de böyle değil elbette. Canım zaten biz başka bir şeyi anlatacaktık, başka «Yılın» bir şeyini, «Yılın Sınıfı»... Evet evet, Yılın Sınıfı...

Şimdi diyeceksiniz, hiç «Yılın Sınıfı» olur mu? Bu da nerden çıktı? Yoo, o kentteki o ilkokulun 4-A sınıfı da yaptıkları şeyle «Yılın Sınıfı» seçileceklerini uslarının kıyıcığından bile geçirmemişlerdi. Nasıl geçirsinler ki!

Şimdi bu çocukların tümü o yıl, karnelerinde, ama iki karnelerinde de her derslerinden en yüksek notu alarak mı «Yılın Sınıfı» seçilmişlerdir?

Yok efendim yok...

Pekiyi, bu sınıf uluslararası yarışılan bir halk oyununda ülkemizi mi temsil ederek en iyi dereceyi almışlardır?

Hayır efendim, o da değil.

Pekiyi bu çocuklar açılan herhangi bir devlet sınavında en büyük başarıyı göstererek, hepsi de sınav mı kazanmışlardır?

Yo, o da değil...

Öyleyse koskoca bir sınıf, hem de hiçbir bireyi eksiksiz olaraktan nasıl «Yılın Sınıfı» seçilmişlerdir.

«4-A Sınıfı, Yılın Sınıfı seçilmiştir. Kutlarız» İmza mı?

İmza da var elbette, hem de ne okkalı imza.

O kentin, o semtindeki, o ilkokulun 4-A sınıfı, nasıl «Yılın Sınıfı» oldu? Şöyle oldu.

Her şey 24 Kasım tarihinden bir hafta önce gelişti, 4-A sınıfının başkanı İnci'nin başının altından çıktı. Salt İnci'nin başının altından çıktığı da söylenemez, çünkü İnci'nin en yakın arkadaşları Ceylan var, Şule var, Nuray var. Mutlaka bunun dördü bir yerdeyken içlerinden biri atmıştır konuyu ortaya, ondan sonra da konuyu İnci alıp getirmiştir sınıfa, arkadaşlarına. Ama kırk dört kişilik sınıfta bu konu, öğretmenlerinin yanında konuşulmaz ki. Soluklanmalar derseniz, tam soluklanma, çift öğretim olduğu için, dışarıya çıkan öğrenci ancak bir hohmis diye soluk alıyor, daha

soluğunu pohlamadan zil çalıyor, haydi içeri. İnci'si, Ceylan'ı, Şule'si, Nuray'ı buncacık zamanda öteki arkadaşlarıyla neyi nasıl konuşsunlar ki? Üstelik koca simiti yalayıp yutmak saniyelerle sınırlı, hele bir de çiş varsa, çişe mi boş ver, simite mi boş ver, yo ikisi bir arada olacaksa, o zaman uyarılar öğütler bir yana, bir elde simit bir yanda çiş... Evdeki büyükanne «Elinde yiyecekle tuvalete gidersen çarpılırsın» demiş. Eh, cinler acıyor çocuklara, çarpmıyorlar.

İnci, Ceylan, Şule, Nuray kıvranıyorlar. Oğlanlardan Erol, Tan da konuyu biliyorlar, onlar da kıvranıyorlar, ama nasıl iletecekler tüm sınıfa, tastamam kendileri çıktıktan sonra otuz sekiz kişiyle, birer birer, tartışarak, konuşarak...

Oh, öyle bir olanak doğdu.

Hüsam Öğretmen, dokuz yıllık deve tüyü renkli zamanın modası kalın yakalı paltosuyla sınıfa girip de, bir yandan çenesini tutarak, bir yandan da,

«Çocuklar dişim çok fena, şimdi ben hastaneye...»

Hem diş, hem de hastane, hem de Hüsam Öğretmenin elinde (Meşhuuur) sevk kâğıdı... Oh belli ki artık Hüsam Öğretmen bugün hiçbir derse koşsa da uçsa da yetişemez, belki yarın da gelemez, çünkü diş bu, hastane bu, Hüsam Öğretmen gitti gider.

«Arkadaşlar,» diye söze başladı İnci, «bu olanağı bulmak için kaç gündür çırpınıyoruz. Öğretmenimize geçmiş olsun. Şayet dişinden rahatsız olup da hastaneye gitmeseydi, arkadaşlarla son kararımız, dersten sonra grup grup birimizin evinde toplanarak konuyu konuşacak ve bir karara bağlayacaktık.

Arkadaşlar, biliyorsunuz, 24 Kasım Öğretmenler Günü... Her yıl olduğu gibi.........»

Sınıf hep bir ağızdan bağırıverdi

«Öğretmenimize hediye alacağız...»

«Evet,» dedi İnci, «öğretmenimize hediye alacağız...»

Arka sıradan Ekrem,

«Hemen bir arkadaş liste yapsın, herkes ne denli para verecekse...»

«Yoo, dedi Selim, önce öğretmenimize hangi hediyeyi alacağımıza karar verelim, ona göre parasını toplayalım.»

Başkan İnci'den önce, Tan bağırdı

«Yo arkadaşlar, bu yıl böyle olmayacak» dedi.

Dündar sordu :

«Ya nasıl olacak?»

İnci yanıtladı :

«Arkadaşlar, geçen yıl öğretmenimize ne almıştık?»

Suzan bağırdı :

«En iyisinden dolmakalem.»

«Önceki yıl ne almıştık arkadaşlar?»

Yunus kekeledi :

«Kol saati.»

«Pekiyi arkadaşlar, kol saatini, dolmakalemi öğretmenimiz kullanırken hiç gördük mü?»

«Yooo» dedi çocukların tümü. Yalnız Ayşe

«Belki çocuğuna vermiştir, hanımına vermiştir...» dedi.

İnci, sıraların yanına iyice yaklaşarak konuştu :

«Arkadaşlar, bu yıl değişik bir şey olacak, 24 Kasım Öğretmenler Gününde öğretmenimize başka şey vereceğiz, yani daha başka hediyeler alacağız.»

İnci, Ceylan'a baktı. Ceylan elinde bir listeyle ortaya çıktı.

«Arkadaşlar,» dedi, «şimdi listedekileri okuyacağım, okunan şeyin karşısına isteyen arkadaş adını yazdırabilir. Aynı şeyi iki veya üç arkadaş bölüşebilirler... Okuyorum, on kilo pirinç...»

Sınıf uğuldadı, «Anlamadık» diyenler oldu. İnci açıkladı :

«Pirinç arkadaşlar pirinç, hani annemiz pilav yapar, dolmaya koyar ya, işte o pirinçten.»

«Aaa,» dedi Mine, «öğretmenimize pirinç mi alacağız, yani on kilo pirinci torbaya doldurup getireceğiz, tıslaya tıslaya sınıfa sokup öğretmen masasının dibine koyacağız, buyur öğretmenim afiyetle pilav yap ye mi diyeceğiz?»

«Hayır,» dedi Ceylan, «tüm alınanlar okula en yakın ev olan bizim evde toplanacak. Herkes getirdiğini oraya bırakacak, yani bizim ev depo olacak. Tüm toplananlar 24 Kasım günü bir arabaya doldurularak öğretmenimizin evine götürülecek. Evet şimdi anlaşıldı sanırım, tekrar okuyorum, on kilo pirinç...»

İki el birden kalktı, Hakan, Ünal, «Ben ben, beşer kilo.»

«Tamam,» dedi Ceylan, «karşısına yazıyorum. Otuz kilo bulgur.»

«Ben,» dedi Naci, alkışlandı.

«Dört kişi aralarında bölüşmek üzere yüz yumurta...»

«Ben, ben, ben, ben...»

«Kuru fasulye, on kilo...»

«Ben, ben, ben!»

«Çorba, on beş paket, iki arkadaş adı istiyorum.»

«Ben, ben...»

«Arkadaşlar bu çok gerekli, margarin, on kilo, dört arkadaş aralarında anlaşabilirler, isterseniz beş kişi olsun.»

«Ben,» dedi İlhan, «bir başıma, on kilo aldırtırım.»

Sınıf alkışladı. İnci sus işareti yaptı,

«Şimdi müdür gelir, gürültü oluyor diye, onun için lütfen arkadaşlar gürültü yapmadan işimizi bitirelim.»

Ceylan okudu :

«On kilo toz şeker, iki arkadaş adı?»

«Ben, ben.»

«Dört paket kesme şeker, iki arkadaş adı?»

«Ben, ben.»

«Arkadaşlar, un, on beş kilo, üç arkadaş adı lütfen.»

«Ben, ben, ben.»

Yazıldı, yazıldı... Et işi konuşuldu, dört kişi üzerine aldı bu işi. İçlerinden biri kuzu pirzolası yaptıracak bir buçuk kilo, birisi iki kilo dana kıyması çektirecek kuyruk yağlı mis gibi dolmalık, köftelik, birisi iki kilo kuşbaşı dana doğratacak yahnilik, bol soğanlı nohutlu, birisi bir kuzu budu alacak, artık Hüsam Öğretmen şiş mi yapar, yoksa kapama mı yapar, yoksa olduğu gibi haşlar da çoçocuklarının önüne sürer, «Yiyin ulan burnunuz bata bata» der? Yalnız etler 23 Kasım günü alınacak, Ceylanların buzdolabına konacak, bir gün bekletilecek.

Patates işini altı kişi yüklendiler, şöyle yarım çuval, soğanı da Hasan aldı, evlerinde çok varmış, istiyorlarsa on beş kilo bile getirebilirmiş.

Bünyamin,

«Ah ah, öğretmenimizin canı nasıl ciğer istemez, nasıl unutursunuz arkadaşlar ciğeri?» dedi ve tam takım bir ciğer alma görevini üstleniverdi.

Ferit,

«Yani öğretmenimizin canı tavuk istemez mi?» dedi, listeyi eksik yapanları ayıpladı, hemen tavuk işini üzerine aldı, hem de tavuk köy tavuğu olacaktı, nah böyle tuz çuvalı gibi.

Beş kiloluk salça mı olsun, yoksa ayrı ayrı iki kiloluk salça mı olsun, çok fazla tartışılmadı, Seher üç kutu salça alacağını söyledi, kiloluk...

Bekir geriden, «Çerez,» diye bağırdı, «yani öğretmenimizin canı hiç fındık fıstık istemez mi, onunki de can değil mi, ben karışık çerez yaptıracağım, bir buçuk kilo...»

Serkan, öğretmenlerinin ağzını tatlandırmaktan söz etti, baklava veya kadayıf, bunlardan hangisi? Üzerinde duruldu ve karara bağlandı, «Kim bilir öğretmenimiz ne zamandır baklava yememiştir, onun için öğretmenimiz baklava yesin, iki kilo olsun, kabul mü arkadaşlar?»

«Kabul...»

«Pekiyi iki kilo baklavayı kim alacak, ama hindistancevizli olacak.»

«Ben... Ayrıca öğretmenime vergi iadesi için fiş getireceğim.»

«Ben de... Ben de... Ben de...»

23 Kasım günü Ceylanların hemen giriş kapısının yanındaki oda Hüsam Öğretmene 24 Kasım Öğretmenler Gününde verilecek yiyeceklerle dolmuştu. O günkü toplantının sonunu İnci şöyle bağlamıştı:

«Arkadaşlar, tüm bunların dışında her arkadaş mutlaka bir paket de makarna getirecektir.»

Koca bir koli makarna doluydu, buzdolabının içi de tepeleme et...

24 Kasım sabahı Erol ve Tan bir kamyonet getirttiler Ceylanların evinin önüne, sürücüye tüm yiyecekleri yüklettiler, sonra ver elini kentin en ucu, Hüsam Öğretmenin evi... Yiyecekler bir bir taşındı Hüsam Öğretmenin evine. Şaştı kaldı Hüsam Öğretmenin hanımı Şaziye Hanım, bir yiyeceklere baktı, bir çocuklara baktı...

«Hı, 24 Kasım hı, Öğretmenler Günü hı?» dedi, başka bir şey diyemedi.

Hüsam Öğretmen de o akşamüzeri evine gittiğinde yiyecekleri gördü, o da hiçbir şey diyemedi, yutkundu, boğazı kurudu, gözünden fasulye tanesi iriliğinde kocaman bir yaş süzüldü, yanağının kıyısından ağzının ucuna geldi, tuzluydu gözyaşı.

Ah işte hangi veli, hangi çocuk veya hangi yaman gazeteci bu olayı haber aldı, haber yaptı, haber bir gazetenin bir köşesinde çıkıverdi.

Eğitimle öğretimle ilgili bir haber çıksın da bakanlığın haberi olmasındı ha? Hangi ilmiş, hangi ilkokulmuş, hangi sınıfmış, hangi öğretmenmiş...

Çoooook iyiii???

Çoooook güzeel???

Demek öyle haaa??

Gereken yapıldı ve yazıldı,

«İlkokulu Müdürlüğüne,

Kendi okulunu kendin yap kampanyasından sonra, kendi öğretmenini kendin doyur kampanyasını başlatan okulunuz 4-A sınıfına bakanlık ola-

rak çok teşekkür eder, kampanyaya katkıları olan öğrencilerin tümünü candan kutlar, diğer okullara ve sınıflara örnek olması bakımından okulunuz 4-A sınıfını (Yılın Sınıfı) seçtiğimizi duyurur, 4-A sınıfının başarılarının devamını dileriz...» İmza?.. Kocaman... Mühür? Kocaman...

Kocaman koçaman...

Devletimizi yıkmaya çalışıyorlar!

«Vay namussuzlar vay, demek devletimizi yıkmaya çalışıyorlar ha!..»

Kimden duydum ben ilk bu sözü, babamdan mı, amcamdan mı, yoksa mahallenin bakkalı Osman amcadan mı? Hangisinden duydum?

Devletimizi yıkmaya çalışıyorlar!

Benim babam orada çalışıyor, devlette çalışıyor, ahacık Ulus Parkının karşısında kocaman bir konak var ya, üzerinde de «Hükümet Konağı» yazıyor, işte benim babam orada odacı... Pekiyi bunlar devleti yıkarlarsa, babamın hali nice olacak? Aç kalacağız. Yıkılmış bir yapıya odacı istemez ki. Nerde müdür odası ki, kapısında odacı olsun?

«Vay namussuzlar vay!»

Gece küreklerle kazmalarla mı gelip yıkacaklar? Damından mı başlayacaklar, yoksa temelinden mi, böyle temelini kaza kaza, sonra da koskoca yapı gümbür gümbür yerle bir; devlet yerle bir, yani hükümet konağı yerle bir. O zaman babam da yerle bir, biz de yerle bir, nerde ocağımızda sıcak aş, nerde elimizde sıcak somun? Kim bir lokma ekmek verir ki bize?

«İyi de, babam beklese ya hükümeti, polis karakolu yakın, polisler beklese ya, gelenlere engel olup devleti yıktırmasalar ya!..»

Babama mı dedim bunu, yoksa amcama mı, yoksa Bakkal Osman amcaya mı, hangisi dedi öyle, kaşlarını kaldıra kaldıra, gözünü devire devire,

«Sen ufaksın daha, aklın ermez!» diye.

Hıh aklım ermezmiş. Eriyor ya, beklersiniz konağı olur biter, bir Odacı Rüstem amca var, bir

tane Odacı Esat amca var, her gün biri beklerler devleti, biri kazma kürekle yanaştı mıydı, bir ıslık karakola, hop polisler yakalarlar... Ya işte, nasıl biliyorum...

I ıh, bilmiyor muşum, öğretmenim anlattı, devlet demek o her gün benim önünden gelip geçtiğim Ulus Parkının önündeki yapı değilmiş, orası hükümet konağıymış, asıl devlet, kocamanmış, böyle çok kocaman, işte kocaman yurt, hani biz üzerinde oturuyoruz ya, canım işte öğretmen gösterdi ya, tahtadaki harita, kocaman dağları var, denizleri var, ovaları var, yolları var, sonra komşuları var... İşte bunu yıkmak istiyormuşlar... Kimler? Onlar... Yaaa... cık...

«Öğretmenim, böyle koskocaman, işte bizim ilimiz, evet değil mi öğretmenim?»

«Evet çocuğum.»

«Şimdi bizim ilimiz gibi altmış yedi tane, dağlar göller ovalar, şimdi bunu nasıl yıkacaklar, Ege Denizinden kaldırıp, bu yana doğru mu devirecekler, yoksa, Karadeniz tarafından kaldırıp, bu yana doğru mu yıkacaklar?»

Öğretmenim güldü, geldi saçımı okşadı:

«Ufaksın sen daha bilmezsin,» dedi. «Şunu kafana sok çocuğum, olanak buldukları an devleti yıkmaya çalışır bu hainler...»

«Kim bu hainler öğretmenim?»

«Hainler işte çocuğum.»

«Şimdi bu hainler hiç görünmezler mi öğretmenim?»

«Yeraltındadırlar çocuğum, böyle köstebek gibi hep yeraltında çalışırlar.»

«Böyle böcek midirler öğretmenim?»

«İlerde öğrenirsin...»

Uf, demek böyle yeraltında kurtçuklar dolu, hain kurtçuklar, böyle eşeleyip duruyorlar altımızı... Ah anacığım ah, eşeleye eşeleye bir gün nolacak, altımız boşalacak, altımız boşalınca, koskoca devletimiz ne olacak, gümbür gümbür yıkılacak.

O günden sonra hain aramaya başladım, ayrıldım arkadaşlarımdan, oyundan alandan, topra-

ğı kazınaya başladım. Hiç keser çapa elimden düşmüyordu, yeri kazıyor, kazıyor, yakaladığım haini keserle, çapayla parça parça ediyordum. Ama ah, yalnızca benim çabam yeterli olmuyordu ki, bir tek arkadaşım yeraltındaki hainlere inanıyor, onları benim gibi yok etmeye çalışıyordu, ama hiçbir zaman yeterli değildi. O arkadaşlarım orada, koskoca devletin bir gün bu hainler yüzünden gümbür gümbür yıkılacağını bilmiyorlarmış gibi toptan uçurtmaya, uçurtmadan topaca koşuyorlardı.

Ortaokulda tarih öğretmenimiz anlattı, en çok o durdu üzerinde... Bir güldüm bir güldüm ki, öğretmenim beni bir güzel azarladı.

«Gül sen gül,» dedi, «devlet yıkıldıktan sonra da böyle gülersin, bakalım hainler başardıkları zaman da böyle gülebilecek misin?»

Ah, diyemedim ki öğretmenime, «Öğretmenim ben hainler diye yeraltındaki kurtçukları, solucanları biliyordum. Meğer bu hainler de sizin benim gibi insanlarmış.»

Hem insan, hem de devletini yıkacak, devleti yıkılınca nolacak, kendi de altında kalacak. Dersten çıkarken hemen öğretmenimin yanına koştum, ellerine sarıldım, öptüm, alnıma koydum, öğretmenim çok sevindi, affetti, ona sordum, söyledi. Bunlar, üzülerek söylermiş ki öğretmenim, evet gerçekten insanlarmış, ama kandırılmışmış, beyinleri yıkanmışmış...

Beyin nasıl yıkanır? İnsan yapısını biliyorum, baş, gövde ve bacaklar... İşte beyin bu başın içinde kıvrım kıvrım, böyle bıngıl bıngıl suyun içinde. Demek onu oradan çıkartıp, böyle üzerine tarih öğretmenimizin söylediği sudan dökerek, şıpır şıpır... Yaa, demek insanları böyle hain yapıyorlar. İnsan hainleşince de tutturuyor, «Ben bu devleti yıkacağım» diye...

Bir gülücük de lisede attım, lise birinci sınıfta, beden eğitimi dersi öğretmenimiz, anlattı da anlattı; ama ne zaman anlattı, hava yağmurluydu,

beden eğitimi dersi yapamadığımız için sınıfta oturduk. Öğretmenimiz bize devleti yıkmak isteyen hainleri anlattı, yağmur hızlandıkça öğretmenimiz hızlandı, böyle arkadaş gibi yanaşırlarmış, el uzatırlarmış, tatlı dil döker kandırmaya çalışırlarmış, «Sakın ha»ymış, onlar gibi vatan hainlerine kanmamalıymışız, sonra güzel devletimiz böyle gümbür gümbür... Hele, matematik öğretmenimiz varmış, aman aman dikkat kesilelimmiş, beynimizi ytkamayaymış...

İşte o günü, o derste beyin yıkamanın ne olduğunu öğrendim. Matematik öğretmenini de o günden sonra hain olarak görmeye başladım. Öğretmen bu, elbette derslerini dinliyor, verdiği ödevleri yapıyor, dersinden de on alıyordum, amma o bir haindi, olanağını bulduğu anda koskoca devleti böyle gümbür gümbür yıkacaktı. Çünkü gözlerindeki bakışlar haindi, böyle hain hain bakıyordu pencereden dışarıya... Yo derslerinde hiç konuşmuyordu, beden eğitimi dersi öğretmenimiz gibi ama, bakışları, deftere imzayı atışı, böyle tahtada iksleri yeleri çizişi hep haindi. En hain yanı kravatıydı, sanki hiç başka renk yokmuş gibi hep kırmızı kravat takıyordu. Beden öğretmenimiz hainlerin renklerini söylemişti bize...

Bu matematik öğretmeninin en yakın arkadaşı kimdi? Resim öğretmeni, demek o da hain, evet evet ufacık boyuyla hain, utanmıyor, sıkılmıyor, lamba camı boyuyla bu güzelim devleti yıkmaya çalışıyordu. Kahrolsun hainler!.. Evlerine 'dek izledim ikisini de, evleri de haindi. Ve, matematik öğretmenimizin pencerelerinin perdesi de kravatı gibi kırmızıydı. Resim öğretmeninki bordoydu, demek ki hainlik sırasında birinciliği matematik öğretmeni alıyordu. Okula yeni gelen yabancı dil öğretmeni de onlarla bazı bazı bir oluyordu, demek o da... Yoksa yabancı dil öğretmeninin beynini mi yıkıyordu bizim matematik öğretmeni? Ah nasıl yaklaşsam yanına yabancı dil öğretmeninin, benim yabancı dilime gelmiyor ki... Yazık, hain olacak.

Ama, bir olanağını buldum, yanına yaklaştım.

«Öğretmenim,» dedim, «sakın hain olmayın, beyninizi yıkatmayın.»

«Sen ne diyorsun?» dedi. Fısıltıyla,

«Bu devleti yıkmayın öğretmenim,» dedim.

İlk kez o mu söyledi, evet evet, ilk kez o öğretmenimin, yo yo benim öğretmenim değildi, o söyledi, yüzüme şöyle baktı baktı masmavi gözleriyle,

«Seni baban bir doktora götürsün oğlum,» dedi.

Ben doktora, onlar devleti yıkmaya ha, yağma yok... Ben adamı öyle bir izlerim ki, bir düşerim ki peşine? Yabancı dil öğretmeni okuldan çıktı, bakkala uğradı, sigara aldı, bir dükkâna girdi, elinde bir paket, yoksa bu dükkân sahibi de mi hain? Ah evet, kapıdaki tabelasının zemini kırmızı, kıpkırmızı... Fişledim seni de tuhafiyeci, bundan sonra elimden zor kurtulursun... Biliyorum yabancı dil öğretmenine verdiklerini... Hele bir şunu izleyeyim... İzleyeyim izleyeyim... Beden eğitimi öğretmenimden başka ne diyor okul müdürümüz, «Kanmayın, aldanmayın çocuklar, hainler sizi kandırmasınlar, onların amaçları bu devleti yıkmaktır.» Kocaman kafası var okul müdürümüzün, belli ki çok akıllı...

İzledim yabancı dil öğretmenini, bir naylon kova aldı, al kırmızı. Babam beni bir doktora götürsün ha... Sen kovanı bile yeşil alma, mavi alma, babam beni bir doktora götürsün... İşte evi, zemin katta oturuyor, gerideki ağaç ardından izliyorum, kapıyı iki tıklattı, girdi içeriye... Yaklaştım, perdeler kırmızı değil, ama üzerindeki şekiller, böyle yarım yuvarlağımsı, değirmi değirmi şeyler, rengini alamamış hain, ama şeklini almış, belki bu perdeci de, yooo perdeciler hain olamaz, belki bu perde başka bir yerden gelmiştir... Hain yabancı dil öğretmeni, hainler kahrolsun!.. Sen de kahrol tuhafiyeci!.. Giriverdim dükkâna. Şöyle bakındım, kadın iç çamaşırları koymuş, al... Çorap neyse, yün

neyse, toka neyse, pekiyi ya kadın iç çamaşırları, hiç kıpkırmızı olur mu, kadının donu kıpkırmızı olur mu, ben annemde görmedim ki, komşumda görmedim ki, demek bu tuhafiyeci de düpedüz hain, belki de başkan, üst başkan değil, komite başkanı... Matematik öğretmenimiz, resimci, yabancı dil öğretmeni bu hücreye bağlılar demek ki... Kurtulamazsın elimden tuhafiyeci, bu devleti sana yıktırmam... Girdim dükkâna, çektim adamı bir kenara, «Bana bak, izleniyorsun bunu bil, bu devleti sana yıktırmam bunu da bil» dedim ve çıktım dükkândan... Ardımdan dışarı çıkmış sesleniyordu :

«Hey baksana, hey baksana!»

Allah'ım, bu hainlerin sesleri de birbirlerine benziyor, tıpkısı bizim matematik öğretmeninin sesi... Demek beyinleri yıkanırken, bunların ses telleri de yıkanıyor...

Yıkacaklar devletimizi... Hainler, namussuzlar!.. Ben varken biraz zor...

Üniversitede bir baktım, yo yo daha ilk ayıydı, sıramın içine kara bir şapka koymuşlar, bir de büyüteç, bir de mektup, mektubun kimden geldiği belli, hainlerden geliyor. Bu işler için kafamda uygun bir şapka yokmuş, koymuşlar, bazı şeyleri iyi göremiyor muşum, büyüteç gerekliymiş, onu da koymuşlar, çok yakında yakası otomatikman kalkıp inebilen bir kara paltoyla bir de kara gözlük hediye edeceklermiş... Sizin paltonuza, gözlüğünüze gereksinmem yok hainler, bana büyüteç gerekli değil, ben daha şöyle bir karşıdan bakayım, kim haindir, kim hain değildir anlayıveririm, siz kendinizi kollayın, ben bu devleti yıktırmayacağım size...

Sen, sarışın kız, güzelliğinle yanına yörene bir yığın arkadaşı toplayıp sonra da beyin yıkamaya başlıyorsun, yani benim gözümden kaçar mı, ben hiç uyur muyum, senin bacağın kaç kuruş, gülüşün kaç para, bana sökmez, ben önce devletimi düşünürüm... Şu kara kaşlı kara gözlü, pos bıyıklı hoca, biliyorum seni de... Sen de hainsin... Bana, «Oğ-

lum sen şöyle bir medikososyale git, orada psikolog falanca var, benim arkadaşımdır, selamımı söyle, hoca gönderdi de, şöyle seni biraz dinleyip...» diyemezsin, anlıyor musun diyemezsin... Sizi beyni yıkanmışlar, sizi hainler... Biliyorum, rektör hain değil, dekan hain değil, bizim bölüm şefi hain değil, ama o bürodaki sekreter hain... İzlerim ben, sekreteri de izlerim, pos bıyığı da izlerim, o sarışın kızı da izlerim, o sarışın kızın yanındaki yöresindekileri de izlerim... İşim ne benim? Koskoca devlet yıkıldıktan sonra ben üniversiteyi bitirmişim nolacak, bitirmemişim nolacak, önceki görev, devleti hainlere yıktırmamak...

Televizyonda büyüklerim ne diyorlar, «Onlar devleti yıkmak isterler!»

Bağırıyorum, «Yıkamazlar, ben varım, yıkamazlar.» Büyüğüm ne diyor TV'de,

«Silahla yenemeyeceklerini biliyorlar, onun için içten yıkmaya çalışıyorlar...»

İçten ha, demek içten ha, dolmanın içi, sarmanın içi, canımın içi, devletin içi... Abooov, demek içte, hainler içte, en içte... Ben içe gitmeliyim, devletin en içine... Orada hainleri bulmalı yakalamalıyım...

Hainlere ölüm!..

Ah ustacığım, toprağın bol olsun canım ustacığım, ilk kez yıllar sonra gömütünün başına geliyor, başucuna geçmiş ağlıyorum. Senden başkasına ağlayamam ki... Senden başkasına derdimi dökemem ki... Bir sen anlarsın beni ustacığım, bir sen... Sen bilirsin bu mesleği... Ustamdın, babamdın, bana her şeyi öğrettin, altın bileziği koluma sen taktın, nur içinde yat!..

Ah ustacığım ah, nerden bileceksin ki?

Nerden bilebilirdin ki?..

Bu ülkede neler ölmedi ki, ne meslekler ölmedi ki???

Bakkallık öldü...

Hamamcılık öldü...

Terzilik öldü...

Tenekecilik öldü...

Hallaçlık öldü...

Ah, benim meslek de öldü.

Oysaki, bana meslek beğenen anacığım o kalabalığı görünce, «Aman oğlum gir bu mesleğe, elin altın keser» demişti. Gerçi yanlarından ayrılacaktım, il il, ilçe ilçe dolaşacaktım, ama günün birinde mesleği kapınca, ceplerim para dolacaktı.

İşte o sinemada gazoz satıyordum ben ustacığım, ah sen ünlü sihirbaz da gösterini sunmak için o sinemaya gelmiştin. Yalvar yakar olmuştum sana canım ustacığım, ne dersen yapacaktım, ardın sıra istediğin yere gidecektim, sahnelerde yatacak, aç kalacaktım, üşüyecektim, ıslanacaktım, ama gık demeyecektim. Öyle hemencecik de öğretmeyecektin mesleği bana, canın istediği zaman, yıllar sonra

öğretecektin... Razıydım... Hazırdım... Senden sonra en ünlü ben olaydım, bildiklerin seninle gömüte gitmemeliydi ustacığım...

Sağ ol, nur içinde yat, razı olmuştun...

Tastamam üç yıl ayak işlerinde koşmuştum, kentten kente, üç yıl sonra asistanın olmuştum o zayıf kızla birlikte...

Artık yavaş yavaş hilesini öğreniyordum. Sen otelde yatarken, ben eşyalarımız çalınmasın, kurcalanmasın diye soğuk sinema sahnelerinde yatıyor, ama gece yarıları, mum ışığında senin yaptıklarını yinelemeye çalışıyordum ustacığım...

Başarıyordum...

Tastamam on bir yıl sonra bana,

«Tamam artık oğul, ben iyice yaşlandım, al sandıklarımı, aygıtlarımı, hepsi senin olsun, bundan sonra bu işi sen sürdür, elin çabuk, izleyicin bol olsun,» dedin. Ah canım ustacığım...

Toprağın bol olsun, yalan söyleyemem, sayende çok paralar kazandım, o al mendiller, yeşil mendiller, sarı mendiller, güvercinler, ördekler bana çok paralar kazandırdı... O ufak, kar yumağı tavşanın bana kazandırdıklarını unutamam, en çok alkışı, onu şapkamın içinden çıkardığımda alırdım... Hele çocuklar elleri patlayıncaya dek alkışlarlardı. İki yanımda iki kız asistan, ben böyle ak giysiler içinde elimde sihirbaz değneğimle sahneye çıktığımda, salon alkıştan yıkılırdı. Çok basit numaralardan başlardım senin gibi, sopamın içinden mendiller çıkarmak, ağzımdan kurdeleler çıkarmak, sonra bir sürahiden bardaklara sular boşaltarak onlara türlü renkler vermek, ama bardakları geri sürahiye boşalttığımda yine su yapmak...

Sonra ağır numaralara geçerdim, örneğin asistanımın birini ortadan ikiye keserdim, kız kesilirken bile kıkır kıkır gülerdi. Öteki asistan kızı uyutur, boşlukta tutardım... Aman bir alkış alırdım bir alkış alırdım ki... O zaman beni alkışlayan izleyiciye susması için işaret eder, fısıltıyla, «Kız uykudan uyanırsa birden felç gelebilir» derdim, şıp diye alkış ve

ses kesilirdi... Ama az sonra kızı boşluktan alıp hakalaçi makalaçi diyerek ayılttığımda, az önceki alkış da eklenirdi bu alkışın üzerine, salon çınlardı.

Şimdi öldü bu meslek...

Evet evet, öldü.

Ah nerden bilebilirdim anacığım ülkenin böyle olacağını...

Ah ustacığım, nur içinde yat, iyi ki görmedi gözlerin, iyi ki duymadı kulakların, sen ki mesleğine toz kondurmaz, «Bu iş eliçabukların işidir, eli ağır olanlar gitsinler hamal olsunlar» derdin

Ah ustacığım, şimdiden sonra ben hamallık yapamam ki... Yo yo, elim de ağırlaşmadı. Yılların verdiği alışkanlıkla elim bir daha çabuk, bir daha hızlı... Ama benden daha eli çabuklar türediği için ülkede artık benim mesleğime ne saygı kaldı, ne de sevgi...

Evet ustam evet, resmen domates falan atıyor artık izleyici.

Hani siz elinize sihirbaz değneğini alır da, karşınıza aldığınız kişiye değneği uzata uzata, bir şeyler söyleye söyleye uyuturdunuz ya, tam uyurken de hipnotize ettiğinizi yakalardınız ya, şimdi ben bu numarayı yapamıyorum, ah ustacığım ah, dünyada yapamıyorum. Şimdi uyutulacak adamı alıyorum karşıma ustacığım, başlıyorum elimdeki değneği sallamaya, bir yandan da sizin yaptığınız gibi konuşmaya... Şimdi hem sırıtacağım, hem de adamın gözlerinin içine baka baka konuşacağım, bir yandan da değneği sallayacağım. İşte o zaman şap suratımın şu yanında bir şey patlayıveriyor, «Hey biz o numarayı her ay televizyondan izliyoruz, yapacaksan başka şey yap» diyor kalın bir ses...

Ah ustacığım, hemen siz geliyorsunuz o anda usuma, siz ustam, size böyle bir şey yapılsaydı, ah ah!.. O sizin sürahi, su numaranız, daha sürahiden bardaklara suyu döküp de sular türlü renkler almaya başladığında, şap bu yanıma bir şey yapışıyor, bu kez ince bir ses bağırıyor, «Ulan dışardaki

gazoz mazoz, şekersu yaşamsu hep aynı numara, sen bize göstereceksen başka elçabukluğu göster!» Nur içinde yat ustacığım, iyi ki görmedin bugünleri, yoksa senin o çok duyarlı yüreğin nasıl dayanırdı buna? Hani bir numaran vardı rahmetli ustacığım, bir külahın içine kepek koyardın da hokus pokus kepeği ketenhelvası yapıverirdin... İnanmazsın ustacığım, bu numarada bile, sonu tatlıyla biten numarada bile yuhalıyorlar, suratıma paçal kırmızı biber atıyorlar, böyle şap diye... Bir ses bağırıyor, «Ulan daha yeni okuduk gazetelerde, falanca zenginin oğlunun yakalattığı esrar mahkemeye gelinceye dek kına olmadı mı, başka numaraya geç başka numaraya...»

Hani ustam bir numaran vardı ya, sahneye bir çocuk çağırır, göbeğinden işetirdin... Basit bir numaraydı ama, izleyiciyi eğlendirdiği, güldürdüğü için numaradan hoşlanılırdı. Şimdi bu numarayı bile yapmıyorum. İçine ıslatılmış pamuk konan huniyi elime alıyorum, daha çocuğun göbeğine dayamadan, yuhlarla birlikte sahneye bir yığın kocaman kocaman adam dolup, hemen pantolon fermuarlarını çözüp, «İşeyim mi lan göbeğimden ha, işeyim mi? diye bağırıyorlar, bu hayat pahalılığında herkes göbeğinden işiyor, seninki de numara mı yani?» diyorlar.

Ya ustacığım o senin para numaraları...

Ah ah, en çok bu numaraları tutardı izleyici biliyor musun ustacığım.

Ne oyunlardı onlar?

Bir kutunun içine para koyardın... Ah biliyorsun değil mi ustacığım numarayı, numaranın adı darphaneydi... Kutuya on parayı koyduktan sonra kapağını kapatır, hakalaçi makalaçi yapar, kutuyu bir açardın, on para, yüz para olmuş. Hakalaçi makalaçi, yüz para, beş kuruş olurdu, beş kuruş yirmi beş kuruş olurdu, yirmi beşlik lira olurdu, lira beş lira olurdu, beşlik onluk olurdu, onluk ellilik... Elliliği kutuya koyardın ustacığım, hakalaçi makalaçi yüzlük olurdu, yüzlükten

büyüğü yoktu elde avuçta çünkü. On paranın yüz lira olduğunu gören izleyici isterik isterik alkışlardı seni... Ya şimdi ustacığım, ufak para yok, kâğıt yüzlükten başlıyorum. hop beş yüzlük, hop binlik, hop beş binlik, hop on binlik... Ondan sonra numarayı yutturabilirsen yuttur millete, ayağa kalkıp bağırıyorlar, «Hani lan milyon, hani lan milyar, dışardaki gözbağcılar bu numarayı milyarlarla yapıyorlar, beyim kalkmış burada bizi on binlikle uyutmaya çalışıyor, uyan lan sihirbaz bozuntusu uyan, ülkede serbest ekonomi kuralları var.»

Numaranın bu kez tersini yapmaya çalışıyorum, çalışıyorum diyorum, hiç o hırgür arasında bu numaralar yapılır mı, ah ne yaparsın ki ekmek parası ustacığım yapmaya çalışıyorum. On binliği hakalaçi makalaçi beş bin yapıyorum, beş bini bin... Bin lirayı beş yüz yapmadan başlıyorlar, ta karşıdan anama avradıma sövmeye, «Lan bu numaranın âlâsı dışarda, senin 24 OCAK numarasından haberin yok mu eşşoğlueşek» diyorlar...

Dayak da yiyorum ustacığım... Evet, bunu sana söylerken gözlerim doluyor, ama dayak yediğim gerçek... Vallahi billahi gerçek ustacığım. Hiç usuna gelir miydi, o çılgınca alkışların, o birbirine vuran ellerin bir gün senin kafana vuracağını... Ah ustacığım, o dayağı yerken hep senin ak saçların gözümün önüne geliyor, o ak saçların altında mavi gözlerini görüyorum, nemli, ağlayan... İnanmıyor gibisin ustacığım, ama inan... Hani bilirsin, paranın birinin numarasını alırdın, hep de bu yüzlük olurdu, cebinden çıkardığın yüzlüğün numarasını, hemen sahne önünde oturan izleyicilere saptatırdın, onların eline bir kâğıt kalem vererek yüzlüğün numarasını aldırtırdın, sonra yüzlüğü bir kutunun içine koyar, hakaliçi makalaçi, yok ederdin... Ondan sonra sahneden inip izleyicilerin arasına dalardın. Dolaşırdın, bakınırdın, bir ileri, bir geri giderdin, sonunda bir adamın iç cebine elini daldırıp yüzlüğü çıkarır, numarasını okuturdun, aynı para... Ah ustacığım, işte bu numarayı şim-

di yapabilirsen yap, izleyicinin arasında olduğun için tekmelerin arasından şu sözleri duyuyorsun...

Tekme inyor suratının ortasına, kalın bir ses:

«Ulan adi herif, bu numaranın en kıyağını yapan var.»

Tekme iniyor belinin üzerine, küt, ince bir ses:

«Zamlardan haberi yok galiba bu hıyarın.»

Tekme iniyor böğrüne, gıcırtılı bir ses, homur homur :

«Bu serseri yöneticileri tanımıyor galiba?»

Tam göğsünün üzerine kocaman bir popo oturmuş loğtaşı gibi, eziyor eziyor, bir yandan kulaklarını tutmuş kafanı ha bire yere çalıyor, öfkeden gözü dönmüş, çıngırak gibi bir ses :

«Düdük, ellerini hiç ceplerimizden çıkardıkları yok ki, paranın numarasını almadan yapıyorlar o numarayı, sen de geçmiş burada bize numara diye yutturmaya kalkıyorsun... Ulan sen de sihirbaz mısın, ulan sen de hokkabaz mısın, ulan biz senin gibi hokkabazın...»

İşte böyle ustacığım, bir kez yedim bu dayağı, ikinci kez yedim, üçüncüsünü yemeden bıraktım mesleği...

Süğüm süğüm gözyaşlarım gömütünü ıslatıyor ustacığım, ah şuramda bir ateş, ben ağlamayayım da kimler ağlasın ustacığım, piyasa hokkabazlarla, sihirbazlarla, gözbağcılarla dolmuş da benim haberim yok. Bizim yaptığımız her numarayı hiç de ellerini çabuk tutmadan, kara kaplı kitaplara uydura uydura yapıyorlar ustacığım... Ah ah, «Ne sihirdir ne keramet, elçabukluğu marifet»çiler yığınla ustam, yığınla...

Kim derdi ki bir gün gelecek Deli Sadullah'ın değeri mahallede iki paralık olacak. O Deli Sadullah ki, hangi kapıyı tıkırdatmışsa, hop dakikasında kapı açılmış, içeriye buyur edilmiş, ister evin erkeği evde olsun, ister olmasın, hiç önemli değil, Deli Sadullah en değerli konuktur. Hem öyle konuktur ki, öyle az önce demlenmiş çaydan içmez... Sadullah'a yeniden çay demlenecek, eğer canı isterse önüne kahvaltı konulacak...

Hey gidi Deli Sadullah hey!..

Kahveye girdi değil mi Deli Sadullah, millet birbiriyle yarışırdı,

«Gel bizim masaya Sadullah!»

«Yok buraya buyur Sadullah!»

«En iyisi buraya gel Sadullah!»

Deli Sadullah bu, yerlerden yer beğenmez, bir bakarsınız, kendisini hiç çağırmayanın yanına gidip oturuverir, ötekilere de eliyle koluyla çok kötü kötü şeyler yapardı... Ah yapsın, kahvenin gülü Sadullah, ne kahvenin gülü, mahallenin gülü... Hiç Sadullah'a kızılır mı?

Sadullah bu, her şey yapar, Sadullah bacak bile bakar, açmasınlar efendim. Yani Sadullah kırkına merdiven dayamışsa, ölmüş bitmiş mi, kim bilir usundan neler geçirir de, derleyip toplayamaz ufacık usuyla, kimselere bir şeyler söyleyemez. Geçmiş geçen gün Şadiyanım derler, otuzunda dul bir kadın, ama namuslu ha, hiçbir şeyini görmedik bugüne dek, ayrılmış kocasından, mahalleye nesi... İşte bizim Deli Sadullah geçmiş bu kadının altına, bakıp duruyormuş, Şadiyanım da pencereye çıkmış cam siliyormuş. Ama suç Şadiyanımda, çekilse-

ne ya, baktın altında Deli Sadullah dikiliyor, çekil, gir içeri, o gitsin, ondan sonra işini yürüt... Yo, bizim Deli Sadullah'ı kovmaya kalkmış. Yok canım öyle bağırtılı azarlamalı kovmaklardan değil, gülüyormuş Şadiyanım,

«Hadi Sadullah git, hadi canım çekil oradan, bak ben bu camı silmek zorundayım. Hem ayıp değil mi öyle altıma geçmiş bakıyorsun, haydi Sadullahcığım, haydi canım» demiş.

Hiç Sadullah çekilip gider mi? Pencerenin altında dikili ağaç olmuş, gözlerini hiç ayırmamış Şadiyanımın bacaklarından... Sonra Şadiyanımı bir gülme krizi tutmuş, kriz Deli Sadullah'a geçmiş, Şadiyanım yukarıdan kahkahalar atarken, Deli Sadullah altta kıkır kıkır kıkırdarken, iş bitmiş, cam silinmiş... Şadiyanımın son sözü,

«Doydun mu baka baka» demek olmuş...

Deli Sadullah da başını hı anlamında sallamış. Sonra Sadullah kahveye varmış, başlamış Şadiyanımın çamaşırlarını anlatmaya, ki, ha ha ha ha, hi hi hi hi. Kimse de kızmamış Deli Sadullah'a, «Ulan niye baktın kadının orasına burasına?» diye. Niye kızmamışlar, çünkü Sadullah mahallenin gülü... Onun her yaptığı hoş görülür... Hem de Allah korusun, ya Deli Sadullah bir gün kızıp da mahalleden çekip giderse, hani nerede deli, kolay mı bir deli bulmak?..

Yo yo, Deli Sadullah hiç de ırz düşmanı falan değildir, o gün canı Şadiyanımı izlemek istemiştir, hepsi bu, yoksa aradan bir gün geçse de Şadiyanım soruverse yolda yakalayıp,

«Hiç utanmadın mı dün sen beni pencerenin altından izlemeye?» dese, Sadullah şaşar da şaşar, iki buçuk aklı bir buçuğa iner, «Yo, ben bakmadım, ben yapmadım» der. Dedikten sonra da başlar ki bir oynamaya, aman ne oynama... Hani türkülerde şarkılarda ondan ona geçiyorlar, birinden birine, adı da bir şey, işte bizim Deli Sadullah da onun gibi yapar, oyundan oyuna geçer, izle, ne derdin kalır, ne sıkıntın...

Burnunu kaval gibi kullanır, çalar Deli Sadullah. Göğsünü davul gibi kullanır, parmaklarını koltuğunun altına koyup, kolunu kaldırıp indirerek öyle sesler çıkarttırır ki Deli Sadullah, en deneyli efektçiler bile o sesleri bulup çıkaramazlar en elektronik aygıtlarda. Maskeler takar Sadullah, uydurma sakallar bıyıklar takar, peruklar takar... Bir bakmışsınız büyük bir kumandan gibi her yanını konserve kapaklarından, gazoz kapaklarından madalyalarla doldurur.. Yılda bir mi, yoksa iki mi, sinemaya gider Deli Sadullah, ondan sonra filmdeki oğlan kesilir mahallenin başına... Bir de güzel sesi vardır Deli Sadullah'ın, canı ister gece yarısı bile elini kulağına atar... Mahallenin bekçisinin bile gülüdür bizim Sadullah...

Hele bir gün görünmesin Sadullah!

Hele bir gün sesi duyulmasın Sadullah'ın!..

Bizim Sadullah'ımız çok şükür hiç hastalanmaz, ama hastalansa bile, mahalledeki onca arabalar ne güne duruyor, Eczacı Metin bile, «Yahu şu Sadullah'a bir ilacım nasip olmadı» diyor, yani ki ilacı da bedava Sadullah'ın...

Ama Sadullah çaptan düştü.

Öyle şap diye birdenbire düşmedi canım, şu son yıllarda oldu bu... Yo yo öyle kimsenin namusuna ırzına hiçbir şey yapmadı, yapmaz zaten... Hırsızlık mı? Hiç hırsızlığı yoktur ki Sadullah'ın, zaten yapmasına gerek yok, bakkala girer istediğini aılp yer, manava girer, istediğini alır yer. Eh, belki azmıştır Deli Sadullah, ona buna zarar vermeye başlamıştır, taşlar atmış, camlar kırmış, yoldan gelip geçenin önüne çıkmıştır... Yo değil, yalvarsan yakarsan yapmaz Deli Sadullah... Bir şeye kızar o, o zaman bağırır, üzerine su dökerlerse, başka bir şeye kızmaz... Kimse de su dökmez Sadullah'ın üzerine.

Pekiyi Sadullah'ın değeri niçin düşüverdi mahallede?

Çünkü yeni deliler çıktı ortaya.

Yeni deli ki, mahalleli alışmış artık Deli Sa-

dullah'a, biliyorlar, Deli Sadullah iyi oynar, iyi şarkı söyler, kılıktan kılığa girer, ama bakalım yeni delinin marifetleri neler?

Hayır, bu deli dışardan gelmedi mahallemize, içimizden çıktı. Gerçi Deli Sadullah da içimizden çıkmaydı, amma bu deli çiçeği burnunda deli. Kim mi Emekli Hulusi Bey, o çıldırdı. Hem vallahi, hem billahi, mahallede herkes çıldırır deseler, herkes inanırdı da, emekli Hulusi Beyin çıldıracağına kimse inanmazdı.

Karısının dediğine göre bir gece yarısı uyanmış emekli Hulusi Bey, yani şimdiki mahallenin Deli Hulusi'si, bir ezan okumuş ki, ne yatsı, ne de sabah, inletmiş ortalığı, karısı «Aman Hulusi, yaman Hulusi» demiş amma, Deli Hulusi dellenmiş bir kez, bitirmiş ezanı, sonra açmış pencerenin camını, söylemesi ayıp çıkarmış şeyini, başlamış oradan aşağıya işemeye, hem de gecenin ayazında... «Ben böyle dünyanın üzerine işerim lan, ben böyle yaşamın üzerine işerim lan!» diye bağırıyormuş... Konu komşu, apar topar doktor moktor, hastane mastane, hiçbir şey olumlu etki yapmadı Hulusi Beyde, pardon Deli Hulusi'de, onca ilaçlar, sözler mözler ve dellendi Hulusi Bey... Üç çocuklu, sekiz torunlu Hulusi Bey dellendi.

«Evde kalmış kızından ötürü dellendi» dediler.

«Yaşam pahalılığından» dediler.

Karısı da yeminler üstüne yeminler etti,

«O günü süpermarkette zaten ileri geri konuşmuş,» dedi. «Sonra o gece de televizyondan zamları duydu...»

Eh sonu belli, deli birken iki oldu mahallede, Deli Sadullah'ın pabucu dama yavaş yavaş atılmaya başlandı, çünkü mahalleli Deli Hulusi'ye ısındı, Deli Hulusi de deliliğin içine yavaş yavaş daldı.

Ah, nerdeymişsin sen Hulusi Beyamca şimdiye dek, nerde? Maşallahı var Deli Hulusi'nin, ne radyo dinle, ne televizyon izle, liderlere bir öykünüyor ki, tıpkısı onlar... Onlar gibi konuşuyor, onlar gibi hareketler yapıyor, ama sözü bittiğinde, hadi

söylemeyeyim, o terbiyeli, o ağırbaşlı adam, bir sövüyor, bir sövüyor ki!

Kahvede Deli Hulusi...

Yolda Deli Hulusi...

Evlerde Deli Hulusi...

Ah canım, Deli Sadullah'ın boynu nasıl da bükük. Yo yo, yine şarkılar türküler söylüyor, kollar oynuyor, göbekler atıyor ama, o eski iştahı yok Deli Sadullah'ın, sanki içinde çok gizli bir yerinde bir yara varmış gibi...

Ama Deli Hulusi'nin maşallahı var, ne enerji varmış meğer Hulusi Beyamcada, bu kahvedeki seansını bitiriyor, haydi öbür kahveye gösteriye yetişiyor. Memurluktan emekli olduğu için öyle memur, öyle müdür, öyle şef oluyor ki, saniyenin içinde, kahve gülmekten kırılıyor.

Hepimiz, evet hepimiz, çok pek çok acıdık amma, ne yapalım, dellendi oğlan bir kez Nimet ablanın oğlu, üniversiteyi bitirmiş Okan da bir gecenin içinde delleniverdi. Ne üzüldük, ne üzüldük, babayiğit oğlan, akıllı oğlan, okkalı oğlan, sözü dinlenir oğlan, amma bir gecenin içinde, yok canım bir gecenin içinde değil, bir öğleden sonra dellenivermiş... Kimileri karasevda dedi... Dedi amma hiç inanılır mı, bu çağda karasevda ha, olunmaz ki, bilgisayarların bilgi saydığı bir zamanda karasevda olacak adam mı kaldı? Doğrusu Nimet ablanın dediği... Okan, o sabah yine her zaman olduğu gibi, anasının «Rasgele»siyle, sanki balığa çıkıyormuş gibi ayrılmış evden, iş aramaya... Ta ikindiüzeri eve gelmiş, ama Okan bir tuhafmış... Nimet ablanın dediğine göre Okan'ın yüzü sapsarıymış. Anasından makas istemiş, vermiş Nimet ablacık... Okan tutmuş bir güzel diplomasını ince ince doğramış anası aman zaman demeden... Bir güzel rülo yapmış diplomayı, özenle, götürmüş tuvalete asmış, «Ancak bu işe yararsın ulan» demiş. Ondan sonra mutfaktakileri yere dökmüş, pencere camlarını yerle bir etmiş, konu komşu apar topar, yine doktor moktor, hastane mastane, ı ıh,

mahalle bir deliye daha kavuştu, yine içimizden, yine bağrımızdan çıkma, Deli Okan...

Ah, Deli Okan deliliğinin ayırdında değil, en çok Nimet abla üzülüyor, kahroluyordu, «Bunca akıllı, bunca çalışkan çocuk deli olsun ha, bir yıl bile takmadı üniversitede, bir bir geçti sınıflarını... Amma iş bulamadı kuzum, iş bulamadı...» diyordu.

Deli Okan da bir iki ay içinde mahallenin gülü oluverdi. Gerçi Deli Hulusi şimdilik iki numaraya düşmüştü amma, bazen Deli Okan'ı sollayıp geçiyordu. Fakat birinci Deli Okan'dı. Üniversitelerin en üst kurulunu kuruyor, onun da başkanı kendisi oluyor, ülkeye yeni yeni fakülteler kazandırıyordu.

«Simitçilik Fakültesi, Çelik Tabanlı Tencere Fakültesi, Limonculuk Fakültesi, İşportacılık Fakültesi, Lahmacunculuk Fakültesi» hep onun buluşlarıydı. Diyelim yolda Şadan Beyin şişko kızını gördü, hemen onu dakikasında «Çelik Tencere Fakültesi»ne yerleştiriyordu. Şermin Hanımın sıska oğlu mu, onu «Simitçilik Fakültesi»ne uygun görüyordu. «Belediye çavuşu kovaladığında iyi kaçarsın» diyordu. Sevda Hanımın kızı oynak Itır'ı, «Fahişeler Fakültesi»ne yolluyordu.

Günde en az üç kez evlerine doğru koşuyor, «İş buldum anne, iş buldum anne» diye bağırıyordu. Tam kapıya vardığında da, «Ne işi sorsana, ne işi sorsana, yaaa, deve kıçı yağlayacakmışım» diyordu.

Delilerin arasına bir deli daha karıştı, yine içimizden, yine bağrımızdan, hem bu kez kadın. Kırkında, aklı başında, üç çocuk sahibi, ev kadını Gülten... Yok efendim kocası dayak atıyormuş da, yok efendim kadın günlük eve bırakılan parayla üç çocuğa yetişemiyormuş da, yok geçen yıl annesi ölmüş de... Değil değil, yan komşu tanık, ev sahipleri gelmiş Gültenlerin, «Ya çıkın, ya da istediğim parayı verin, bu son, kocana söyle karışmam» demiş. İşte ondan sonra bu aklı başında kadın evin orasına burasına şeyini yapıp, göğsünü yırtarak balkona çıkıp bağırmış. Kocasını çağırmışlar Gülten-

ceğizin, ne yapsın ki Memur Hakkı Bey, karısının hasta sevk kâğıdını hazırlatmış, doktor moktor, hastane mastane, al mahalleye bir deli daha. Hem de izleyicisi ne bol bir deli.. Sadullah bitti zaten, Deli Hulusi yine geçerli ama, o denli değil, en yenisi Deli Okan, en son iş bulma ve üniversiteye yerleştirme numaralarıyla insanı kırıp geçiriyor, ama Gülten'in danslarına diyecek yok... Gültenceğiz dansözmüş de mahallenin haberi yokmuş... Bir kadifeden kesesi oynuyor ki, gören bayılır, bu ne kıvrak vücut... «Bu şunun için, bu bunun için, bu onun için, ıh ıh ıh, lök lök lök»... Bunun için onun için dedikleri hep devlet büyükleri, göbekleri onlar için atıyor Deli Gülten. Sonra «Şişgöbekler şişgöbekler» diye bağırıyordu.

Altı ay mı geçti, yoksa biraz fazla mı, Manav Hilmi çıldırdı mahallede. O da içimizden, bağrımızdan çıkma, mahallenin çocuğu... Vah vah, muzların, elmaların, portakalların arasında bir akşam namazı sırasında çıldırıvermiş. Elmayı, portakalı kasa kasa dökmüş yola, sonra bıçağı kapmış, asılmış boğazına, «Gırtlağıma dek borcun içindeyim, bırakın ulan keseyim ben şu gırtlağı» diye feryat etmiş... Haydi cankurtaran gelmiş, doktor moktor, hastane mastane, derken Hilmi terelelli...

Şu Hilmi'den güzel ağlayanını bir daha görmemiştir mahalleli, belki de koca kent... Eh ağlamak bu denli güzel olur. Bir oturuyor eski dükkânının önüne, bir başlıyor ağlamaya, yürekler dayanmaz...

Şimdi türlü çeşitli nedenlerle herkesin bir bir sıkıntısı var ya, var elbette... Ama herkes Deli Hilmi mi, ağıtların en güzeliyle ağlayabilsin, o ağıt Deli Hilmi'ye vergi... Ağlayamayan millet gidiyor Deli Hilmi'nin önüne, onun ağlayışını izleyip, kendi ağlamış gibi boşalıyor. Onun için son günlerin en gözde delisi Hilmi oldu.

Hilmi'yi Şencan geçti... Şencan da kim? Melek ablanın kızı... Daha dört ay olmuştu evleneli, ona para, buna para, yetiştirememişler, yetiştire-

meyince kavga etmeye başlamışlar, sonra mahkemelik olmuşlar, boşanmışlar. Şencan boşandığının haftasında yine bağrımızdan çıkarak mahallenin delisi oldu... Evlerden uzak zırdeli oldu. Deli Sadullah'ın koluna girerek, onunla evcilik oynamaya kalkıştı.

Ama Allahı var, Deli Sadullah, Hilmi Beyamca dellendikten bu yana gün geçtikçe akıllanmaya başladı, doğru dürüst sözler etmeye başladı, inanmazsınız korkmaya başladı, kahve yanında, onun bunun kulağına fısıldıyormuş,

«Yahu yakında ben de dellenir miyim acaba?» diyor, korkulu gözlerle yanına yöresine bakınıyormuş...

HOVARDA MEMUR

Boynuma sarıldı, iki yanağımdan öptükten sonra,

«Ne var ne yok yahu, nasılsın?» dedi.

«Sağ ol, yuvarlanıp gidiyoruz işte,» dedim.

«Görmeyeli yıllar oldu...»

«Öyle.»

«Bitirdin mi okulu?»

«Eh, bitirdik ve bir bankanın denetmeni olduk, ya sen?»

«Eh biz de işte...»

Zaten Kaçak Bekir derdik ona okulda. İki gün üstüste okula gelirse, mutlaka üçüncü günü gelmezdi. Hele şöyle dişini sıkıp, okula bir hafta devam ederse, ikinci hafta mutlaka hasta olur, bir haftalık raporla asardı okulu. Ben lise ikiye devam ederken, o hâlâ ortaokulun üçünden diploma alacağım diye uğraşıyordu.

«Bitti değil mi ortaokul?» diye sordum.

Başını salladı. Gerisini sormadım, yıllar önce hangi arkadaşım, şimdi unuttum, o söylemişti, «Bizim Kaçak Bekir sıtma savaşta memur olmuş, çalışıyor» demişti. Şimdi soruları uzatsam, yani ki, «İşte oğlum, ben doğru dürüst okudum, denetmen oldum, ama sen ufacık bir memur olarak kaldın» demek gibi olacaktı. Acıdım da o anda Bekir'e, oysaki okusaydı, haylazlık etmeseydi en azından benim gibi bir denetmen olabilirdi, belki doktor, avukat olabilirdi; çünkü kafası çok iyi çalışırdı. Yine de duramadım,

«Keşke okusaydın,» deyiverdim.

«Nerde bizde o kafa,» dedi.

İnsan neden öyledir bilinmez, Kaçak Bekir ortaokuldayken çok iyi giyinir ve biz öğrenciler Be-

kir'in giysilerini kıskanırdık. Hatta babasının durumu, benim babamın durumundan iyi olduğu için ben de kıskanırdım. Ama şimdi ben okumuş, koskoca denetmen olmuştum. Bekir'se sıtma savaşın kim bilir hangi odacığının kara kahverengi masasının ardında ufacık bir memurdu...

Sordu :

«Hayrola, bu kente niye geldin?»

«Bir bankayı denetlemeye geldim.»

«Demek buradasın birkaç gün?»

«Buradayım.»

Sevindi, hemen koluma girerek,

«Haydi öyleyse, hemen bir lokantaya gidelim,» dedi.

Kaçak Bekir eski alışkanlığından hiçbir şey yitirmemişti, yine ortaokulda olduğu zamanlar gibi şık giyinmişti. Üzerinde koyu mavi bir takım, boynunda da son zamanlarda moda olan dallı güllü kravatlardan vardı.

İçimden,

«Zavallı arkadaşım, kim bilir bu iyi giyinme alışkanlığını sürdürebilmek için çoluğunun çocuğunun nafakasından nasıl kesiyordur?» diye düşündüm.

Sordum

«Çoluk çocuk Bekir?»

«Nişanlandım, yeni nişanlandım, biliyorum biraz geç kaldım ama, eh işte, yakında düğün olacak, ha sana çağrı yollarım, adresini alırım,» dedi.

İçimden yine Kaçak Bekir'in evlendiğini düşünmeye başladım. Ben şurda bilmem ne denli maaş alıyordum, yolluğum var, primim var, yine de bazı aylar sıkışıyorum, borç takıyorum, ya bu çocuk, kim bilir memur aylığı olarak kaç lira alıyordu ki, bunca yıl bekâr kalmaya razı olmuş, bir kızcağızın başını yakmak istememişti, ama bıçak kemiğe, yalnızlık yüreğe dayanınca...

Ne denli yürüdük bilmiyorum, bu koca kentin yabancısıyım, Kaçak Bekir bir lokantayı göstererek,

«Tamam, işte şurada oturup, hem yiyebiliriz, hem de içebiliriz,» dedi.

Beni kapısından içeri soktuğu lokanta, çok lükstü. Ama aldırmadım, nasıl olsa parasını ben verecektim, elbette ben koskoca denetmenim, maaşım kaç, primim kaç, oysa Bekir, kim bilir hangi kademenin hangi derecesinde, zavallı.

Bekir, garsonu çağırdı ve bana dönerek,

«Yahu canım bir beyin salata istiyor ki,» dedi.

Vah çocukcağız vah, demek özlemiş beyin salatayı.

«Elbette,» dedim, «yiyebiliriz.»

Garsona buyurdu, elindeki yemek listesini gösterir kara kaplı defteri masanın üzerine bırakarak,

«Bize şöyle, bonfile, biftek, ciğer sarma, böbrek, falan...»

İçim cız etti, kim bilir çocukcağız kaç yıldır bunları ağzına koymuyordu ve bu özlem içinde büyüdükçe büyüyordu; ye Bekir, ye kardeşim, helal olsun, ye!

«Rakı içeriz değil mi?» diye sordu.

«Elbette,» diye okkalı okkalı bağırmışım.

Garsona bunları ısmarladıktan sonra, biraz da pancar salatası istedi.

«Çoktandır yemedim de,» dedi.

Ye kardeşim ye, bugün burada canın ne istiyorsa yiyeceksin Bekir kardeşim, insanlık ölmedi daha.

«Sen de sever misin pancar salatasını?» diye bana sordu.

Yine dolu dolu,

«Elbette elbette,» dedim.

Biraz sonra garson, kayık tabağın içerisinde karışık ızgarayı aldı geldi ve biz başladık Kaçak Bekir'le yemeye içmeye...

«Yahu Bekir be,» dedim, «okuyacaktın yahu, insan bunun sıkıntısını sonra çekiyor, ne kafa vardı sende, ne kafa!»

«Boş ver» der gibi kafasını salladı. rakısından uzun bir yudum aldı.

«İçsene.»

«Ya, ya, içelim içelim...»

Geçmiş günlerden, okul yaşamından, sarı saçlı Ayten'den, oğlanların ardından koşarak onları dövmeye çalışan Nuran'dan konuştuk. Yandan, ayağındaki çorabı gördüm, topuk tarafı delinmişti, kocaman... Vah arkadaşım vah... Vah ama, bu topuğu delik çorabı saran ayakkabı o denli şıktı ki, kim bilir kaç liraydı?

Ne denli çok oturduk o lokantada, tam kalkacağımız zaman, garsonu çağırdı.

«Hesap,» dedi.

Hemen kendi cüzdanıma davrandım.

«Ne o?» diye sordu.

«Ben ödeyeceğim,» dedim.

«Asla olmaz,» dedi.

Olurdu, olmazdı... Garsona seslendim:

«Sakın alma!»

Kaçak Bekir parayı tutuşturdu bile garsona. Hemen kalktım oturduğum yerden, garsonun eline yapıştım; dünyada, kademesi bilmem kaç, derecesi bilmem kaç olan bu memurcuk arkadaşıma bunca hesabı verdirtmezdim. Ama Kaçak Bekir de kalktı yerinden, o da yapıştı garsonun eline, hatta bir ara öyle oldu ki, ben garsonu iterken, Bekir garsonu çekerken, lokantadaki öteki müşteriler bize bakmaya başladılar. Sonunda utkuyu Bekir kazandı, çünkü az önce garsona uzatmış olduğum para avcumun içinde duruyordu. Bekir kızgın,

«Sen ne yapıyorsun yahu,» dedi, «konuğumsun sen benim, hem de çocukluk arkadaşım, okul arkadaşımsın.»

Ah, işte o anda kızıverdim kendime, ne vardı sanki son anda garsona koç yumurtası ısmarlayacak, bu kışın ortasında cacık, üstüne üstlük bir porsiyon da kavurma isteyecek, kim bilir bunlar Bekirceğizin hesabını nasıl şişirmişti, böyle balon gibi. Hay yemez olaydım da, boğazımda düğüm dü-

ğüm kalaydı. Öyle oldu gerçekten, az önce yalamış yutmuş olduğum yemek şimdi boğazımda kalıyordu Bekir'e baktıkça, oysa o gülmeye çalışıyordu. Zavallı çocuk, belki de aylığının yarısını buraya bırakmıştı. Ay başında boynunu kırıp varacaktı bakkalın yanına,

«Kusura bakma bakkal bey,» diyecekti, «bir görgüsüz arkadaşımı yemeğe götürdüm, sanki her öğün koç yumurtası yermiş gibi koç yumurtası yedi, her öğün cacık zıkkımlanırmış gibi cacık zıkkımlandı, şişgöbek bir de kavurma istemesin mi onca karışık ızgaranın üzerine, ocağıma inciri dikti, maruzatım bu kadar, affınıza sığınırım bakkal bey...»

Ve bu açığı kapayabilmek için Bekir arkadaşım, kim bilir kaç gün üstüste zeytin ekmek yemek zorunda kalacaktı.

Yürüyoruz, ama kafamın içinde hep o film, başrolde Bekir, sefaleti oynuyor.

«Adresini alayım, çalıştığın yere gelirim,» dedim.

«Vereceğim adresimi, ama öyle bırakmak yok seni, dolaşalım biraz.»

«Sen işe gitmeyecek misin?» diye sordum.

«Boş ver,» dedi.

Bir pastaneye girdik, bol bol çene çaldık, yine hep okuldan, çocukluk yıllarımızdan... Pastanede de tutuştuk yine, «Yok sen vereceksin, yok ben vereceğim,» ı-ıh bana verdirtmedi yine Bekir.

Kendime iyice kızmaya başladım. Öyle ya, çocukcağız evlenebilmek için kıyıda köşede üç beş kuruş para biriktirmiş, biz şimdi o paranın dibine darı ekiyoruz, neymiş çocukluk arkadaşıymış, neymiş okul arkadaşıymış, yok canım resmen çocuğu sömürüyorum. Kararımı verdim, hemen pastanenin kapısında ayrılacağım, ama bir koşulla ayrılmam, akşam yemeğine razı olursa...

Pastanenin kapısında,

«Bak Bekir,» dedim, «akşama benim konuğumsun anladın mı, şimdiden söyleyeyim, ya kabul edersin, ya da şimdi burada hemen ayrılırız.»

Güldü, elimi tuttu :

«Hele bir akşam olsun,» dedi.

Caddede gezerken gözü bir vitrine ilişti, bir kravat iğnesi görmüştü, ah şık giyinmek, Bekir'de tutku, basıverdi onca parayı, alıverdi kravat iğnesini...

Acıkmamıştık, orada burada dolaştığımız halde, ama ben boyuna,

«Şu lokanta nasıl, bu lokanta nasıl, şuraya girelim mi, buraya girelim mi?» deyip duruyordum.

Sonunda dayanamadı,

«Acıktıysan hayhay, bu lokanta iyidir, girelim,» dedi.

Girdik lokantaya, ama masaya oturmazdan önce telefona gitti, bir yerlere telefon etti. Bir yerler de neresi, mutlaka nişanlısıydı, beni anlatmıştı ona, gözünde büyüte büyüte, «Koskoca denetmen, ya benim arkadaşım işte» diye övüne övüne...

Sofrayı donattık... Öğlenki lokanta ve pastane, ondan aşağı kalmamalıydım, her şey istedim masamıza garsondan...

Ah, lokanta çıkışı yine bir felaket oldu, tuvalete gitme bahanesiyle hesabı ödemişti bizim Bekir. Kızdım, dellendim, ama ne yararı var ki, Bekir bana lokantanın kapısını gösteriyordu, «Haydi çıkalım» diye.

«Pavyona gidiyoruz şimdi,» dedi.

«Aaaaa!..»

Tarzan gibi bağırmışım, bu oğlan fazla oluyor, ki ne fazla. Ama yoo dur hele, evet evet, dur hele... Çocuk, «Öğle akşam şölen benden, ama pavyon senden.» Evet evet benden, ye iç olmaz, katlanacaksın, pavyon masrafını da sen yükleneceksin... İyi ama cebindeki para yeter mi pavyona, bilmezsin, gitmezsin, kim bilir bir içki orada kaç liradır? Yandın mı şimdi İlhami? Gör arkadaşının kurnazlığını, en büyük masrafı senin üzerine yıkacak, hem de hiç pavyon bar sevmediğin halde... Ama yedin içtin, gideceksin şimdi, hem de tıpış tıpış...

Girdik bir pavyona, ışıklı mışıklı bir kapıdan.

Daha masaya oturur oturmaz iki kadın çağırdı masaya, bize arkadaş olacaklarmış... Ondan sonra gelsin şampanya, gitsin viski...

Bekir eğlenirken, hoplaya zıplaya kadınlarla dans ederken, ben soğuk terler döküyordum, cüzdanımı, cüzdanımın gözlerini gözümün önüne getirmeye çalışıyor, paraları topluyor, bölüyor, çıkarıyordum, sonunda kendimi de Bekir'i de dünyanın dayağını yemiş olarak pavyon kapısının önünde görüyordum.

Keratanın, bir de omzuma vura vura,

«Eğlensene yahu, eğlensene yahu,» demesi yok mu, gündüz acıdığım Bekir'e şimdi kızmaya başlamıştım. Hiç insan Kaçak Bekir'in ipiyle kuyuya iner mi? Bu oğlanın ne olduğu okul yıllarından belli değil miydi, hiç huylu huyundan vazgeçer miydi? İyi de sen şimdi ne yapacaksın İlhami? Bir de pavyon fedaileri seni dövdükten sonra gazetecinin biri görür, resmini çekerse, bir de gazetede, ondan sonra senin denetmenliğin... Ah kafa ah, o gidiyor işine, sen gidiyorsun işine, sen seslenmesen, o seni görmeyecekti bile, dilin mi şişti noldu, yoksa bankacılıktan başka sözler mi duymak istedin? Eh duy şimdi fedailerden, adamlar böğrüne böğrüne yumruğu sallayıp da, «Ulan madem paranız çıkışmayacaktı da, niye içersiniz onca şampanyayı, viskiyi ha, al sana al sana.» Bu adamlar insanın ceketini de alırlar pantolonunu da alırlar, don gömlek kapının önüne koyarlar. İster misin öyle don gömlek gazetede resmin, sonra çocukların, karın??? Çıkabilirsen çık işin içinden İlhami...

«Of be rastlamışım ki bugün çocukluk arkadaşıma.»

Hay rastlamaz olaydım, hay gözlerim kör olaydı da görmez olaydım...

Gecenin yarısının yarısı mı, garsonu çağırdı Bekir,

«Hesap,» dedi.

Hani bir şarkı vardır ya, «Bittim, eridim, kül

oldum.» Tamam ben öyle oldum, yüreğim pilini bitirdi, yağlarım gığıl gığıl eridi, bet beniz, meşe külü...

Gözüm hep garsonda, işte hesap pusulasını bir tabağa koyuyor, işte bize bakıyor, işte yürüyor, işte son masayı da geçti, işte yaklaşıyor, işte masamızın başında, işte hesap... Meşe külü ne ki, o rakamı görünce, benim yüz oldu köy yumurtasının sarısı...

Bekir umursamaz, hesap pusulasını kapıverdi, bir demet parayı uzatıverdi garsona, ben,

«Şimdi Bekir, yani çok ayıp Bekir, ben ödeyecektim Bekir,» diyorum, bir yandan da yüzüm, sarılıktan yumurta akına dönüyor, sonra yüz rengini alıyordu... Ay yüreğim de varmış, çarpıyordu, amanın oramda buramda yağ da varmış, elime geliyordu.

«Yahu Bekir vallahi olmadı.»

«Oldu oldu.»

Olanlar oğlanın evlenme parasına oldu. İyi de bu oğlan biriktirdiği parayı hep böyle yanında mı gezdiriyordu? Ulan yoksa bu velet sıtma savaştan bir şeyler mi çalıp satıyordu?

İyi de sıtma savaşın nesini satıyordu, sineklerini mi? Yo ben iyice sarhoş oldum galiba, hiç sinek satılır mı ulan?

«Bekir!»

«Buyur arkadaşım!..»

Bir taksinin içindeydik, yanımızda iki kadın vardı, o pavyondaki kadınlar, esmeri benim yanımdaydı.

«Yahu Bekir.»

«Eğleniyoruz arkadaşım.»

«Şimdi sıtma savaş, sen sinekleri...»

Esmer kadın sarılmıştı belime.

«Nereye gidiyoruz Bekir?»

«Benim eve.»

«Yahu sıtma savaş...»

Araba yağ gibi kayıyordu, ışıklar dönüp duruyordu, kavşaklar yanıp sönüyordu. Lüks lüks apartmanlar, yo Bekir bunların hiçbirinde oturamaz.

«Yahu Bekir sıtma savaş, böyle sivrisinekler iyi para ediyor ga ga ga...»

Bekir'in apartmanının adı Bekir Apartmanıydı... Bekir'in Bekir Apartmanındaki dairesi... Anlatmama gerek yok...

«Yahu Bekir, sıtma savaş...»

Gece neler olmuştu, o kadınlar, biz... Sabah başka bir kadın vardı, kahvaltı masasını hazırlıyordu. Bekir banyodan çıkmış, gülüyordu, çorabını giyiyordu. Omuzuma elini attı :

«Nasılsın bakalım çocukluk arkadaşım?» dedi.

«İyiyim, sağ ol,» dedim, «söyler misin bana Bekir, sen ne iş yapıyorsun?»

«Pezevenklik,» dedi, «amma öyle ufak, orta pezevenklik değil, ben büyük pezevengim.»

O güzelim tereyağı kayamadı boğazımdan. Bekir,

«Ne o, beğenmedin mi?» dedi, «senin kocaman kocaman bildiğin çokları oraya pezevenklikle gelmişlerdir.»

Yo, yağ lokmasını yutamadım. Bekir'in topuğu yırtık çorabı... ı - ıh yırtık değilmiş, topuğu tenrengindeymiş...

Adı Hâlim'di, daireye ilk geldiği gün koltuğunun altında bir yazı makinesi vardı. Geniş alnı, birbirinden uzak gözleri, yuvarlak ve yana dönük burnuyla tam çenesinin altındaki kocaman beni yüzüne komik bir anlam veriyordu. Ama oldukça ciddi bir şekilde tanıştı bizimle,

«Dairenize Sıvas'tan atanan Hâlim,» dedi.

Hepimiz bir bir elini sıktık.

«Memnun olduk Hâlim Bey, hoş geldiniz,» dedik.

Koltuğunun altındaki yazı makinesini masasının üzerine koydukten sonra, kılıfını özenle açtı, makineyi ortaya çıkararak, görevliden bir bez istedi, orasını burasını bir güzel sildi. Ben,

«Galiba başka makinelerde yazamıyorsunuz Hâlim Bey?» diye sordum.

«Yo,» diye yanıtladı, «dairemizde bir makine fazla olsun, istedim.»

Gerçekten dairede makine sıkıntısı çekiyorduk. Çok kez bu makine sıkıntısı yüzünden, görevli, dairenin makinesini Eşref Beyin, benim, başka arkadaşların evlerine bırakır, tüketemediğimiz makineli işleri evimizde yapardık. Arasıra yazı makinelerinin bayan memurların evlerine gittiği de olurdu; ama haklı olarak makineler hiç kullanılmadan geri alınır gelinirdi, çünkü bayan memurlar aynı zamanda ev kadınıydılar...

Onun için Hâlim Beyin makinesi çok işe yaradı. Makine bazen Eşref Beyin önünde, bazen benim önümde, bazen de Hâlim Beyin önündeydi. Durumdan müdür de memnundu. Kaç kez bakanlığa makine için yazı yazmış, yazı makinesi yerine akıl al-

mıştı, «Eldeki makinelerin onartılaraktan» diyerek. Oysaki makineler o denli eskimişti ki, şaryolarının çıkması, harflerinin uçması, şeritlerinin düğüm olması günlük makine cilvelerindendi. Bazı günler Eşref Bey, sanki yazı makinesi onarıcısı gibi akşama dek, lehimlerle havyalarla makineleri onarırdı.

Müdür bey durup durup,

«Ah ah senin gibi makineli memuru nereden bulmalı? Çok şanslıymışız,» diyordu.

Hâlim Bey çok alçakgönüllüydü. Müdürünün bu sevgi ve övgülerinin karşısında bile ciddiliğini hiç bozmaz, o yüz komik durumundan ötürü sırıtıyor gibi görünse bile Hâlim Bey hiç sırıtmazdı.

«Siz sağ olun müdür beyim, arkadaşlarım sağ olsunlar, ne önemi var,» derdi.

Aradan birkaç gün geçti, bir baktık Hâlim Beyin koltuğunun altında başka bir makine, aaa o da nesi, hani şu kollu car car öten, tıkır tıkır tuşlarına basılan hesap makineleri vardır ya, işte onlardan bir tane... Ama hemen görmedik makineyi, Hâlim Bey çantasıyla getirdi hesap makinesini, aynı ilk günkü gibi, çantayı masanın üzerine koydu, kılıfını çıkardı, hesap makinesi ortaya çıktı, bizim de ağzımızdan,

«Aaaaa!..» çıktı.

Bayan memurlar bir anda Hâlim Beyin masasının başına toplanıverdiler.

«Aaa, bu hesap makinesi de mi sizin?» dediler.

Hâlim Bey başını salladı :

«Kayınpederden kalma,» dedi. «Bakkal dükkânı varmış da.»

«Kocaman bir bakkaliye mi?» diye sorduk.

«Yo,» dedi, «ufacık bakkaliye, ama kayınpeder meraklıymış, kafasında hep bu hesap makinesi varmış, müşteri bir şey alınca bu makineyle hesaplıyacakmış, ondan almış koymuş dükkânına.»

Yazı makinesini de toptancılar için koymuş, toptancılara mektup yazacakmış bu makineyle, bir de kart tutacakmış müşterileri için, kara defter yerine kart, diyelim Nuri Bey veresiye bir şey aldı, hop N harfinden Nu'yu bulacak, oradan Nuri Beyin kartını

çekecek, hemen yazı makinesine geçirecek, günün tarihini, alınan malın cinsini ve ederini yazacakmış.

«Yazabilmiş mi?» diye sorduk, çünkü yazı makinesi de, hesap makinesi de çok az kullanılmıştı.

Öğrendik. Top atmış kayınbabası veresiyeler yüzünden, ama evde de boş durmamış, hesap makinesini işletmiş, alacaklarının hesabını çıkarmış kuruşu kuruşuna; yazı makinesiyle de mektuplar yazmış, zarflar yazmış Nuri Beylere, Nurten Hanımlara, borçlarını ödesinler diye. Hâlim Beyin kayınbabasına hiç borç ödeyen olmamış ama, evde yazı makinesi hesap makinesi var ya, durmamış kayınbaba, borçların faizlerini çıkarmış yıl yıl, yine yazı makinesinde mektuplar döşenmiş alacaklı olduklarına. Sonra ölüvermiş kayınbaba, makineler Hâlim Beye kalmış.

Hesap makinesi en çok Remziye Hanımın işine yaradı. Durup durup Hâlim Beye teşekkür ediyor:

«Ay beni rakamlarla boğuşmaktan kurtardınız, kaç kez müdür beyden böyle bir makine istedim de, 'Yazı makinemiz yok Remziyanım, hiç bakanlık hesap makinesi yollar mı?' dedi beni başından savdı,» diyordu.

Necati Bey bağırdı:

«Öyleyse çaylar kahveler Remziye Hanımdan!..»

«Yoo,» dedi Hâlim Bey, «benden olacak.»

«Aman Hâlim Bey hiç sizden olur mu?»

«Olur canım olur, bundan önceki çalıştığım yerlerde de bu iki makine çalıştı durdu, ikisi de sağlam, top gibi, ne aşınır ne bir şey olur, güle güle kullanın.»

Müdür, makineyi görünce yine başladı:

«Ah Hâlim Bey, sizi bize Allah gönderdi,» demeye.

Ah şu müdürler yok mu, hemen her şeyden kuşkulanıverirler, yok yine de günahını almayalım müdürün, belki de kuşkulanmadan sordu, öyle işte, hani «Laf olsun» diye derler ya...

«Kuzum Hâlim Bey, memur maaşıyla, böyle makineleri nasıl alıyorsunuz?»

Yani ki müdür soruyor, «İşin içinde rüşvet var mı, yoksa çalıştığın yerden mi yürüttün bunları, şayet öyle bir şey varsa, yarın bir gün kokusu çıkar bunun Hâlim Bey.»

Hâlim Bey, başını yere eğmiş, müdüre de kayınbabasını anlattı. Müdür güldükçe Hâlim Bey ciddi ciddi kayınbabasını anlatmaya devam etti. Zamanına göre en iyi terazinin kayınbabasında olduğunu söyledi. Teraziye dairede gereksinme olsa, hemen yüklenip gelecekmiş Hâlim Bey, çok hassasmış, gramı bile ölçermiş.

Hâlim Bey, hem yaşının gereği, hem de daireye iki makine koyduğu için aramızda çok saygınlığı olan bir kişiydi. Müdür bile ona ayrı bir gözle bakıyor, hiçbir zaman görevliyle çağırtmıyor, ya sabah odasına girerken çağırıyor, ya da bizim yanımıza uğramış gibi yapıyor, tam giderken,

«Ha Hâlim Bey, sizinle bir şey konuşacaktım da, biraz gelir misiniz?» diyordu.

Sonra bir gün, bir baktık, koltuğunun altında kocaman bir paketle çıkageldi Hâlim Bey... Paketin ipini bizim şaşkın bakışlarımız arasında çözdükten sonra,

«Gerçi bazılarınızın hoşuna gidecek, bazılarınızın hoşuna gitmeyecek ama, elde olanı getirdim, umarım bu rengi beğenirsiniz!» dedi.

Pembe perdelikler getirmişti Hâlim Bey pencerelerimize.

Şaştık kaldık, donduk kaldık. Şunca yıldır şu dairenin şu odasında otururduk, aramızda da onca bayan, birimizin usuna gelmemişti şu kara sarı perdeleri değiştirmek. Yer yer solmuş, yer yer üzülmüş, rengi yitmiş perdeyi görmezdik bile...

O günü takmadı perdeleri Hâlim Bey. Anlayamadık nedenini, sormadık da.

Hafta tatili geçti, pazartesi oldu, daireye gelenin ağzı bir karış açık kaldı. Hâlim Bey hafta tatilinde görevliyi yanına almış mavinin en güzel tonuyla oturduğumuz odayı bir güzel badana etmiş, pembe perdeleri de asmıştı ki, sanki pencerelerden ya

güneş doğuyor, ne güzel, ya batıyor, yine ne güzel!

Hafta tatilini burada geçirmiş, perdeyi evinden getirmiş, bir de titizce perdeyi ortalarından yanlara tutturmuş, onca emeğine çabasına karşın, önümüzde, o utangaç haliyle duruyor, sanki suç işlemiş gibi,

«Nasıl beğendiniz mi arkadaşlar, hoşunuza gitti mi?» diye soruyordu.

«Ah nasıl beğenmeyiz Hâlim Bey, ellerinize sağlık,» diyorduk.

O mırıldanır gibi konuşuyor,

«İnsanın çalıştığı yer evine benzemeli, zaten ben nereye gitmişsem, daire havasını kaldırmış, orasını sıcak bir aile yuvası şekline sokmuşumdur,» diyordu.

Yo, müdür de sevdi,

«Ooo bu ne güzellik?» dedi.

Hepimiz Hâlim Beye baktık. Müdür yavaş yavaş Hâlim Beyin yanına yaklaştı,

«Biliyorum biliyorum Hâlim Beyin işi,» dedi.

Müdür bey kendisinden genç olsa, belki de elini Hâlim Beyin omzuna atacaktı. Yanında durdu,

«Çok iyi bir insansınız, dairenizi eviniz denli seviyorsunuz, her memur sizin gibi değildir,» dedi.

«Her memur sizin gibi değildir» demekle birilerine kızgınlığını da belirtmiş oluyordu, ama Remziye Hanıma, ama Altan Beye.

Sonra Hâlim Bey her gün bir saksı getirmeye başladı daireye.

«Bu boncuklu...»

«Bu cilveli...»

«Bu on bir ay çiçeği...»

«Bu hükümet çiçeği...»

«Bu dalbastı...»

«Bu kırkdolaşır...»

Kırkdolaşırlar kırk dolaşıyordu dairenin içinde, dalbastılar masalara basıyordu. Devetabanları, koca koca kaktüsler, sürmeli sarmaşıklar, ellemeküserimler, begonyalar, sardunyalar, her masada açelyalar, arpazambakları, pencerelerde filağızları, kordon çi-

çekleri, kapının iki yanında iki kocaman yediveren limon, odanın içi balta girmemiş ormanlara dönüverdi üç ay içerisinde. Dışardan gelen bir vatandaş, işini yapacak memuru bulabilmek için, dalların, çiçeklerin arasından sokuluyor, elindeki kâğıdını gösteriyor, arada bir de Remziye Hanımın,

«Ayyyy dala bastın, aaay çiçeği ezdin, ayyy dalbastıyı kopardın!..» sözüyle karşılaşıyordu.

Odanın içi çiçekten, daldan geçilmiyor, Hâlim Bey ha bire,

«Bir daire, sıcak bir aile yuvasına benzemeli, hem çalışan memur için iyidir, hem de vatandaş kendisini evindeymiş gibi sanır,» diyordu amma, ne müdür memnundu bu durumdan, ne de biz. Çünkü birbirimizin yüzünü göremiyorduk, yağışlı günlerde bir seranın mı içindeydik, yoksa devlet dairesinin mi bilemiyorduk.

Ama ne biz, ne de müdür bey, Hâlim Beye hiçbir şey diyemiyorduk.

Hâlim Bey,

«Nasıl, benzedi sıcak bir aile yuvasına değil mi?» diye sorduğunda hepimiz birden baş sallıyorduk,

«Sayenizde Hâlim Bey,» diyorduk.

Odanın içinde çiçek koyacak yer kalmayınca bir gün Hâlim Bey bir sepetle çıkageldi. Sabırsızlıkla sepetin içinden ne çıkacağını merak ediyorduk, ki hokus pokus, Hâlim Bey ufacık bir Tekir çıkarıverdi.

«Nasıl arkadaşlar?» diye sordu.

«Aaa, bir o eksikti Hâlim Bey,» dedik.

Biliyorduk kedinin bu devlet dairesinde durmayacağını, burası ne kasap dükkânıydı, ne de bakkal dükkânı. Tekir bir gün duracak, iki gün duracak, ondan sonra gidecekti. Ama öyle olmadı, Tekir dairede kaldı hem de bayan memurların masa altlarından bacaklarına sürünüp, onları tarzan gibi bağırtarak. Ah, hiç gider mi Tekir, niye gitsin ki, Hâlim Bey her gün kıymasını, ciğerini alıp getiriyordu. Kedi uyuyacağı zaman Hâlim Beyin masasının üzerinde uyuyor, işte o zaman Hâlim Bey zevkten dörtköşe

oluyor, kediyi uyandıracağından korkarak, fısıltıyla,

«Ah tam aile yuvası, tastamam sıcak bir aile yuvası gibi,» diyordu.

Sıcak aile yuvasının kuşları eksikti, onları da tamamladı Hâlim Bey. Yo para vermemiş kuşlara, evdeki kuşları almış gelmiş, biri muhabbetkuşu, birisi kanarya. Birini odanın bu başına astı, birini öteki başına.

Ah ah, muhabbetkuşu nerede görmüş bunca ağacı, çiçeği?

Kanarya nerde görmüş bunca çalıyı, ormanı?

Bir başladılar ötmeye, durdurabilene aşkolsun. Muhabbetkuşu soluklanırken kanarya başlıyordu ötmeye, kanarya soluklanınca, muhabbetkuşu başlıyordu.

Hâlim Bey mi? Ölüyordu zevkten, kuşlar ötmeye başlayınca, bir eliyle sus işareti çekiyordu, ne bizler, ne de vatandaş, tısımız çıkmıyordu, kanarya sesi dinliyorduk.

Hâlim Bey zaten dairede hiçbir iş görmüyordu. Akşama dek ya limonun solmuş yapraklarını ayıklıyor, ya kauçuğun dallarını siliyor, ya kırkdolaşırlar seksen dolaşsınlar diye buduyor, saksıların dibini kazıyor, kuşların suyunu değiştiriyor, kafeslerini temizliyor, masasının üzerinde Tekir'e kıyma yediriyordu.

Duvarlar da nasibini alıyordu Hâlim Beyden, hani şöyle manzara resmi falan assa ya ilk baştan, yooo, bir sabah bir girdik ki içeriye duvarda, kocaman palabıyıklı bir adamın resmi, çerçeveli, bize sert sert bakıp duruyor.

«Aman Hâlim Bey, bu kim?»

«Babam çocuklar babam, demesin mi?»

«Ay, ya sıcak aile yuvası hiç anasız olur mu?» deyiverdi Remziye Hanım, gözü çıkmayasıca... Devrisi günü Hâlim Bey, başörtülü anasının resmini de getirdi asıverdi duvara...

«Birer hafta arayla rahmetli oldular, yani öteki dünyaya da birlikte gitti sayılırlar, şimdi burada da bir arada...»

«Ya ya Allah rahmet eylesin, duvara pek yakıştılar,» dedik.

«Arkadaşlar,» dedi, «bakın şu duvarlar boş, siz de babalarınızın annelerinizin resimlerini getirin asın.»

«Kimse senin gibi kafadan çatlak değil Hâlim Bey» diyemedik ki. Müdür de diyemedi. Hâlim Beyin o kaşları çatık babasıyla, fare görmüş korkulu yüzlü anasının resmi yan yana oracıkta kaldı. Eh, biz duvarlara bir şey koymadık ya, duvarlar da boş ya, bir baktık Hâlim Bey yine merdivenin üzerinde, bu kez evden getirmiş olduğu bir duvar halısını asıyor, halının üzerinde koca boynuzlu bir geyik böyle Remziye Hanıma doğru ha atladı, ha atlayacak. Bu duvara da üzerine at işlenmiş bir halı getirdi astı. Aslında olanağını bulsa demek ki Hâlim Bey bu hayvanların canlılarını getirip odanın içine salacak amma...

Her işinin sonunda da sormuyor mu,

«Nasıl çocuklar, tam sıcak bir aile yuvası gibi değil mi?» diye, işte o zaman iyice delleniyor,

«O denli sıcak ki, nerdeyse tutuşacak Hâlim Bey» diyemiyorduk.

İnanın müdür bey de bir şey diyemiyordu. Salt bazen cıkcıklıyor, ama Hâlim Bey bu cıkcıktan hiçbir şey anlamıyordu.

Bir gün, bir denetmen geldi dairemize. Adam içeriye girer girmez,

«Yahu ben yanlışlıkla hayvanat bahçesine mi, yoksa üretme çiftliğine mi geldim?» dedi.

Biz hepimiz gözlerimizi Hâlim Beye diktik...

O günden sonra Hâlim Bey, bir başka Hâlim Bey oldu. Sanki birdenbire o parlayan yanakları soluverdi, yüzünün kanı çekilmiş gibi, gözlerinin ışıkları söndü, pili bitmiş gibi, omuzları çöktü, biri üzerinden bastırıyormuş gibi. Her saksıyı yüklenip eve gidişinde, biraz daha eridi Hâlim Bey.

Kuşlar gitti, duvar halıları gitti, Tekir gitti, masası gitti, koltuğu gitti, yazı makinesi, hesap makinesi gitti, bir bir hepsi geldiği gibi gitti. Her gün bir şey yüklendi götürdü Hâlim Bey. Ondan sonra da hiç

kimseyle konuşmadı, ne çay içti ne kahve; masasında bir Buda heykeli gibi durdu kaldı.

Sonra onu masasında da göremedik. Uzunca bir rapor vermiş doktor.

Raporunu, müdüre verirken demiş ki Hâlim Bey,

«İşte, ben böyleyim müdür bey, gittiğim yerde iki yıldan fazla duramıyorum. Bakalım şimdi bize kısmet neresi, nerede o sıcak aile yuvasını kuracağım!..»

Hâlim Beyin ardından hepimiz konuştuk. Kimimiz,

«Hiç çocukları olmamış da ondan,» dedik. Kimimiz,

«Hanımını yitirince,» dedik...

Dedik dedik... Ama Hâlim Beyi hiç unutmadık. O, anasının babasının yanına asmış olduğu hanımının resmiyle arada bir konuştuğunu hiç mi hiç unutmadık...

UYKU İLACI

Kendime kalsa dünyada gitmezdim doktora. Niye gideyim ki, doktorun diyeceklerini de biliyorum, vereceği öğütleri de biliyorum. Ama bunu bizim hanıma anlatamam ki,

«Yahu karıcığım, gözüm çıksın benim işim doktorluk değil.»

«Yo, senin işin doktorluk. Çıldıracaksın yakında ayol çıldıracaksın, hâlâ benim işim doktorluk değil diyorsun. Uyuyamıyorsun geceleri Basri uyuyamıyorsun. Bu uykusuzluk insanı ne yapar biliyor musun, harap eder, öldürür.»

Yo, karım haklı, gerçekten gündüzleri ölüden farkım yoktu.

Neleri denememiştim ki, bir arkadaş öğütledi,

«Geç televizyonun karşısına, uyutmazsa seni bana ne dersen de.»

I ıh, ne reklamlar, ne diziler, hele hele ne de o yerli diziler... Arkadaşımın uykusu kaçar kaçmaz hemen yerli dizinin başına geçiyormuş, hemencecik gözlerini kapatıyormuş, oh mübarek yerli dizi değil, ana kucağı, ninni. Hele o fesli mesli adamlar da çıkınca, dalıp gidiyormuş yüzyıl ötesine, bir derin uyku ki, misler gibi...

Denedim, haberler de biraz uyuyacak gibi oldum böyle bir iki saniye, sonra hemen sıçrayıverdim.

Biri akıl verdi. Kentler arası işleyen otobüsün birine bineymişim, oh insanın uykusu öyle güzel gelirmiş ki, daha otobüs şöyle yürüdükten hemen sonra uyuyuverirmişim, son durakta sürücü yardımcısı zor uyandırırmış, otobüsün o ritmli gürültüsü insanın uykusunu getirivermiş. Adamda akıl yok ki,

uyumak için kentler arası otobüse bineceğim, pekiyi evim, sabahleyin işim, ekmek parası? Galiba adam bana kentler arası otobüs sürücüsü ol, bu yaştan sonra bol bol uyursun, diyordu. Hem uyursun, hem de tüm otobüs yolcusunu bir daha uyanmamak üzere uyutursun böyle otobüsü uçurumlara derelere uçuraraktan...

Sen derdini söyle yeter ki bu ülkede, herkes bir akıl verir, çünkü maşallah herkeste akıl futbol topu gibi... kocaman beyin, kocaman akıl.

«Yattığın yatak sert olsun...»

«Yoo yumuşacık olsun...»

İnsanın yumruğu indiresi geliyor,

«Pekiyi içindeki kadın nasıl olsun?»

Yo yo, bu öğüdü de verenler var, yeniden evleneymişim, «Hanım yenisi yorgan yenisiymiş.» Böyle yeni hanım olunca insan o dakika uykuya dalarmış.

Ne sıcak, ne soğuk, ılık bir duş...

Eh, işin ne Basri, ısıt bir tencere su, dök kovanın içine, haydi banyoya, ılıştır, tas tas dök kafana, sonra gir yatağa... Oh mışıl mışıl mı, nerdee? Tüm ev uyur, kapılar, masalar, koltuklar uyur, ben uyuyamam. Hele o Tekir yok mu Tekir, en kıskandığım da onun uykusu, uyur uyur uyanır, uyur uyur uyanır; bir de esnemez mi, sanki hiç uykusunu almamış gibi... Esnemek benim hakkım, gel de bunu Tekir'e anlat. Çalıştığım yerdeki arkadaşlarıma anlatamıyorum ki Tekir'e anlatabileyim. Duydum, odacı kulağıma getirdi, adımı «Ağzıaçık ayran delisi» koymuşlar. Şimdi ben durmadan böyle haaaa haaa diye esniyorum ya, ondan böyle koymuşlar adımı. Şaşıyorum, onlar nasıl uyuyorlar!..

«Ay aman Basri Bey, yine esneme pis pis!»

«Ay vallahi uykumuzu getireceksin,» diyen bayanların yanı sıra,

«Bu adamı döve döve uyutmalı da kurtulmalı» diyen erkek arkadaşlarım da vardı.

Onu da denedim, kendime dayak attırıp yatağa koşmadım elbette, yordum kendimi. İki gün

sokakta koşayım dedim, gece on bir on iki sularında, polisler, devriye arabaları, sirenli trafik araçları ardıma düştüler,

«Dur vururuz, dur kaçma!»

Gül yoluna Niyazi olur muyum, bal gibi olurum.

Koşmaktan vazgeçip kendimi evde yormaya başladım. Çok umurumda sanki konu komşu, hem yorulayım, hem de bir işe yarayayım? Halıları mı yıkamıyorum, taşları mı fırçalamıyorum, gecenin birinde camları mı silmiyorum, yani kırılacak odun bulsam, ikinci katta baltayla patır kütür kıracağım, tek yorulayım, rahat uyuyayım, diye. Rahmetli anacığım, çamaşır yıkadığı günler ayrı bir mutluluk duyardı,

«Oh şimdi bu gece ben öyle bir derin uyurum ki» derdi. Nerde anacığım nerde, dağlar taşlar gibi çamaşırı yıkıyorum, gece saatin üçünde bitiriyorum, yorulmuşum ki, pelte, giriyorum yatağa, ondan sonra gözlerim tavanda.

Halılar keçeleşiyormuş karımın dediğine göre, nerede görülmüş haftada bir halı yıkandığı, milletin üzerinden zorla çekerek topluyormuşum giysileri çamaşırları, manyaklıkmış bu benim yaptığım, o sabaha dek şunu bunu ütülemek de ne oluyormuş, ben düpedüz uykusuzluk hastası değil, akıl hastası oluyormuşum.

«Basri lütfen bir doktora!»

Yüzükoyun, sırtüstü, sağ yana, sol yana, duvarın yanına, karyola boşluğuna yatıyorum, halıların üzerinde yatıyorum, yok uyku...

Yine bir akıl, akıl veren çok dedik ya.

Mutfakta birkaç sandalyeyi yan yana koyup onların üzerinde uyuyaymışım, yer ve hava ne denli rahatsız edici olursa, o denli çabuk uykum gelirmiş... Yo uykum gelmiyordu, çabuk çabuk iştahım geliyordu. Üç sandalyenin üzerine uzanıyor, biraz buzdolabının sesini dinliyor, sonra kalkıyor, kapağını açıyor, iki dolma yuvarlıyordum. Biraz uyuyor, kalkıyor, bu kez dolaptan hanımın yaptığı turşulardan

atıştırıyordum. Yo yararı vardı, uykusuzluk yüzünden verdiğim kiloları mutfakta şunu bunu atıştırmakla alabiliyordum amma, o sandalyelerin kalkarken yatarken takur tukur etmeleri yok mu, mutfağın yanında yatmakta olan büyük kızımı rahatsız etmiş, «Aman baba,» dedi, «kendin uykusuz kalıyorsun, alıştın da buna, ama bizim uykumuza engel olma!»

Kış günü, çoluğu çocuğu battaniyeye hasret bırakıp hepsini topladım, balkonda yattım. Bu aklı da dairedeki Hicri Bey verdi; içerde çocukların, balkonda benim dişlerim takırdadı, onca açıkhava, onca soğuk uyutmadı beni. Üstelik az daha ciğerler elden gidiyordu.

«Doktora da doktora»... Sabah akşam karım böyle diyordu. Gittim, ama istemeye istemeye... Hatta doktorun ne diyeceğini çok iyi biliyordum.

«İçini rahat tut, hiçbir şeyi kafana takma!»

«Oh aman oh ne iyi, içimi rahat tutacakmışım, kafama hiçbir şey takmayacakmışım... Ot muyum be ben?»

Dört yüze dek sayaymışım, bu sayma sırasında kendimi bir köy evinde sanaymışım, ama köy evini istemezsem, bu bir kayık olabilirmiş, şöyle hafif dalgalı bir denizin üzerindeki; ben bu kayığın içindeyim, uzanmışım, dalga tıp tıp tıp... Biraz sonra ben de tıpmışım...

Adam aklı parayla veriyor, şimdi ilaç yazacak belli, onun da bir bölümünü kendi paramla alacağım, onun için dinliyoruz ne yapalım, dinle Basri, kafa salla Basri... Salla ki hanımın da mutlu olsun, doktor da mutlu olsun. Ama ah ah, o diken yastık seni bilir, sen diken yastığı...

Yeşil hapı yuttum, sarı hapı yuttum.

Girdim yatağa... Köy evindeyim, amanın dışarda da bir yel esiyor ki, buuu buuu, sayıyorum, dört yüz, bin dört yüz, on bin dört yüz, acep sabaha dek hangi sayıya varırım, gözlerim tavanda, dudağım kıpır kıpır.

Hak getire uyku...

İkinci gece denizdeki kayık...

Hak getire uyku...

İşte o günlerde rasladım bizim Necati'ye.

«Yahu bu ne hal?» dedi.

«Sorma Necati, uykusuzluk,» dedim.

«Gece çalışması mı?»

«Yok arkadaşım, uyuyamıyorum, hiç uyuyamıyorum.»

«Benim hastalıktan,» demesin mi velet?..

Biz ona okuldayken Velet Necati derdik, şimdi yine velet... Makine gibi konuşurdu, yine makine gibi konuşuyor.

«Şimdi sen gece yatağa yatınca, o günkü olayları getiriyorsun gözünün önüne, ondan sonra uyuyamıyorsun, değil mi?»

Yahu, bu oğlanın tıp eğitimi yaptığını falan duymadım, ama olur ki...

«Necati doktor falan mı oldun?»

«Yok be kardeşim, biraz insan kendinin doktoru olacak... Şimdi sen bu gündüz olaylarını aklına getirince, kaçıp gidiyor uykun, tamam mı değil mi?»

«Galiba.»

«Galibası yok bunun, hiç uyuyamıyorsun değil mi?»

«Hiç...»

«Aynısının tıpkısı benim hastalıktan... Oğlum, kolay kurtulursun, beni iyi dinle.»

Al bakalım bir akıl da bizim Velet Necati'den...

Makine gibi anlatıyordu, hızlı hızlı, yürümesi de öyle hızlı hızlı, sanki bir yere yetişecekmiş gibi... Bağıra bağıra,

«Böyle biliyor musun ben, gece yatağa yattığımda o yanıma dönüyor verip veriştiriyordum, bu yanıma dönüyor verip veriştiriyordum, gözlerim açık. Amma öyle gece yarısına dek değil, sabaha dek versen veriştirsen insanın içi rahat etmiyor ki. İnsanın içi rahat edecek ki, derin uykuya dalsın. Yoksa dünyada dalamazsın, uyuyamazsın. Uyuya-

mayınca ne yapacaksın, kalkıp dolaşıyordum, odada bir o yana, bir bu yana, duvarlara verip veriştiriyordum, zavallı yeşil badanalı duvarlar gecenin bir yarısında bana bakıyorlardı, ben de onlara, şöyle duvarlar bir canlansa, ah ah o istediğim insanların şekline bir girseler, ben de ağzıma geleni söylesem, hiç duvar canlanır mı?

Şöyle kafanı azıcık çevir, kıymanın yarısını kelle eti doldurur kasap, kesekâğıdının içine iki tane çürük domates atmazsa şanından şerefinden yitirir manav... Ne o elektrik parası, ne o su parası? Uyunur mu lan hiç uyunur mu?»

«Vallahi uyunmaz Necati,» dedim.

Gören bizi kavga ediyor sanacak.

«İşte böyle Basri... Bir gece fırlayıverdim yataktan, gecenin biri mi, üçü mü, hanım fırladı kalktı, çocuklar kalktılar, ben giyiniyorum.

'Nereye?' diye soran sorana. Karımın yaşlı annesi, 'Kız bırakmayın, belki uyurgezer oldu, şimdi gider taksilerin altında kalır' diyordu. Çocuklar yalvarıyorlardı, 'Babam babam,' karım yalvarıyordu, 'Kocacığım kocacığım'... Arkadaşım o benim ilk işimdi, yani ilk uyku ilacımdı. Manavın evini biliyordum, gecenin üç buçuğunda dayandım kapısına, bastım zile, manavdan başka kim çıkacak, mor çizgili pijamasıyla çıktı hergele, uyku sersemi ki, tren çarpmış gibi.

'Ulan, dedim, utanmadın mı o iki çürük domatesi kesekâğıdının dibine koymaya, benim aylığımın kaç lira olduğunu biliyor musun ulan? Namussuz herif, adi herif, üçkâğıtçı, sırıtkan köpek!..'

Adam kendini toparlayamadan uçuverdim merdivenlerden, oh be arkadaşım Basri, üzerimden bir yük kalkmış, amanın gözkapaklarım yolda ağırlaşıyor, uyudum uyuyacağım, yatağa dar attım kendimi, bir mışıl mışıl ki, nurtopu bebekler öyle uyuyamazlar.

Sabahleyin karım zor uyandırdı,

'Kalk işe gecikiyorsun' diye. Kaç günün uy-

kusuzluğu, bir almışım uykumu, bir almışım uykumu...

Çakı gibi gittim daireye, müdür beni karşısına almaz mı,

'Niye geciktin Necati?' diye...

Ben Necati ki, altı aydır herkesten önce geliyorum daireye, odacılardan önce, çünkü uyku yok durak yok, yatağın içinde kıvranıp ne yapacaksın, git dairene, otur erkenden masanın başına, tüket işlerini, kendininkileri, arkadaşlarınınkileri. Bunları anlatamazsın adama. Niye geç kalmışım???

O iki tane bayan memur var, biri dul galiba, işte onlar, onun ikisi de geç kalsa değil, o günü hiç gelmeseler, ağzını bile açmaz, ama biz her gün bir saat erken geldiğimiz halde, bir gün geç gelince... Şunun söylediğine bak:

'Hakkınızda soru açarım Necati Bey!'

Bir de ince ki sesi, karı kılıklı herif, o Ayten Hanımla, Filiz sürtüğü nasıl yüz verirler bu adama, var ya, otuz altı göğüslü, yetmiş iki kalçalı kadın olsam, yine de yüz vermem bu adama, saçımın teline parmağını değdirtmem.

Tabii biz yuttuk, kös dinledik, tos çıktık. Şimdi sen o gece uyumadın yine Necati, diyorsun değil mi?»

«Uyumamışsındır,» dedim.

«Uyudum...»

Zınk diye durdu, sırıttı,

«Uyudum, hem de mışıl mışıl,» dedi. «Çünkü gece yarısına dek kurdum durdum, ulan bu adam nasıl bana böyle söyleyebilir, nasıl benim hakkımda soruşturma açtırabilir, namussuz, kendinin kırdığı ceviz, çuvalı geçmiş... Kalk oğlum Necati, kalk durma, nasıl olsa biliyorsun müdürün evini, gerçi gidiş dönüş iki saatini alır ama, olsun, belki de bir gece yarısı dolmuşu falan bulabilirsin...

Karım, çocuklarım, yaşlı kaynanam, boncuk gibi dizildiler,

'Nereye?'

'Bırakın beni yahu.'

Kimi ayakkabımı, kimi ceketimi saklamaya çalışıyor. Sanki alamam, kaptım aldım. Çıktım sokağa vardım caddeye, şansımdan bir de gece yarısı dolmuşu rastlamasın mı, dönüşte de rastlar mı böyle bir dolmuş, ondan sonra oh uyu uyu yat uyu!

Çaldım müdürün kapısını, yaşlı bir kadın açti,

'Aman çok acele, dairede yangın çıktı, müdür bey kapıya dek gelsin' dedim.

Müdür geldi ki, süper sersem, uyku sersemi ayrı, yangın sersemi ayrı...

'Necati!'

'Utanmaz ahlaksız herif, sen Ayten Hanımla kırıştırmıyor musun ulan, Filiz Hanımla uçup uçup gitmiyor musunuz ulan, kapıyı kapatıp kapıda odacıyı bekletmiyor musunuz ulan?'

'Necati, yangın...'

'Sen ne adi bir herifsin ulan, müdür değil, kerhaneci bile olamazsın ulan, çünkü herkes senden namusludur ulan... Ayten Hanım evli değil mi hı ulan???'

Adam yangını unuttu, gerideki yaşlı kadına baktı, sonra bana sus işareti yaparak,

'Hiş yavaş, kayınvalidem, hiş yavaş duyacak,' dedi.

'Tuuuu' dedim, yürüdüm gittim. Ardım sıra sesleniyordu,

'Sen yangına bir zahmet bakıver Necati Bey, ben yarın gelir bakarım!'

Yatağıma uzandığımda bir uyumuşum ki, eh... Doktorınuş, yok efendim koyun saymakmış, kuzu saymakmış, bir numaralı ilaç bu kardeşim, bir numaralı. Şimdi sen müdürü merak ediyorsun değil mi, devrisi günü beni odasına çağırdı, inanmazsın çay söyledi,

'Şimdi Necati Bey biliyorsunuz daireler de birer aile gibidir, buranın da bazı gizleri olabilir, insan bu gizleri aynı ailede olduğu gibi saklamasını; uluorta yerlerde söylememesini bilmelidir' dedi.

Yani adam diyor ki, benim Ayten'i, Filiz'i odama çekmem, kapıya odacıyı dikmem, bu ailenin gizidir, sen bu gizi sakla, oh ne iyi... Dur bakalım hele müdür bey, sen bana, arkadaşlarıma iyi davranma da göreyim seni, gece yarıları kapına dayanmazsam, 'Makam odasında yangın var!' diyerekten, bana da Necati demesinler...

Kardeşim Basri, o günden sonra uykumu kim kaçırmışsa, dayandım gece yarısı kapısına, ondan sonra kurtuldum bu hastalıktan...»

Ayrıldık Necati'den...

Çocuk yerden göğe dek haklıydı ve gerçekten hastalığımı, hastalığımın umarını çok iyi bilmişti. Evet, aynen dediği gibi, ben de Necati gibi yapabilsem, şöyle bir yakalarına yapışabilsem, bir sövebilsem, ama karşı karşıya, yüz yüze...

Ah Necati ah, müdüre varabiliyorsun, manava varabiliyorsun... Kasaba varırsın, bakkala varırsın, ahacık oradadır evi, gecenin ikisinde üçünde çalarsın zilini, açılıverir kapı ve karşında buluverirsin ipek pijamalı müdürünü, mor pijamalı manavını, ak donlu bakkalını...

Ama ya benim sövmek istediklerim?..

Hıı, kolay senin işin, tıpış tıpış çıkarsın apartmanın merdivenlerini, hop karşında on sekiz numara, oturt üstüste okkalı şöyle zııır zıır iki kez, kapı şak diye açılsın...

Ya ben Necati, ben ne yapayım, ben nasıl söveyim, nasıl varayım, onların kapıları şak diye açılmaz ki, tak diye onların yanına varılmaz ki, ben ne yapayım?

Kasaba, bakkala, manava sövmek kolay da Necati!... Asıl sövüleceklere nasıl söveceksin Necati?

ZAM FALI

Babamın söylediklerinden ikisi de üstüste çıkınca, ben de başladım babama inanmaya. Babamdan başka bizim evde Arap harflerini kimse bilmez. İşte babamın elinde böyle bir kitap, geçenlerde yemekten sonra, sobanın başında çay içiyorduk ki, babam bu kara kaplı kitabını okuyup, gözlerini şöyle bir tavana diktikten sonra,

«Çocuklar, bugünlerde uyanık bulunun, gaza benzine zam olacak,» dedi.

«Aman baba, nerden biliyorsun?» diye sordum.

«Fal baktım oğlum fal,» diye yanıtladı.

Elindeki kitap bilmem kimin kaç yılında yazdığı bir kitapmış da, bu kitaba baktın mıydı hiç şaşmaz, hangi zammın yaklaştığını, hangi zammın hangi gün yapılacağını sana şıp diye söylermiş.

Oh gel de inan böyle şeye. Şimdi bu sözleri söyleyen babam olmasa, söylenecek söz çok ama, eh, artık adam yaşını almış başını almış, ağartmış sakalları, olmuş bir tonton dedecik, hiç şimdi tutup da çocukların önünde,

«Baba baba, bu senin söylediğin saçma, hem de süper saçma» diyebilir misin? Demedik, yuttuk, karım bana baktı, ben karıma, büyük oğlum şöyle birazcık sırıtır gibi oldu. Babamızın saçma zam falına tepkimiz bu denli oldu.

Ama annem, ah anacığım ah, sen tut o yaşında, evdeki beşer kiloluk bidonları kap, bakkalın yolunu tut, ikisini de bakkalın sokakta duran gaz bidonundan doldurt, sonra da torunlara yalvara yakara on kiloluk gazyağını eve getirt, neymiş, gaza benzine zam gelecekmiş.

Gerçekten öğle haberlerinde ne duysak beğenirsiniz,

«Akaryakıt maddelerine yüzde yirmi beş zam yapılmıştır. İkinci bir emre kadar akaryakıt satışları durdurulmuştur.»

Al sana, iyi mi, habere bak sen! Babam nereden bilir bunu yahu? Yok canım yok, düpedüz rastlantı, eh çoktandır akaryakıta zam olmuyordu, babam ne yapsın, can sıkıntısından atıverdi, «Gaza benzine zam olacak» diye. Attı ve tuttu.

O gece babamın havasından, yanından geçilmiyordu, iki sözcüğünün biri,

«Ben size demedim mi?» oluyordu. «Beni dinlemediniz. Dinleseniz de bidonu doldurtsaydınız, şimdi ne denli kârlı çıkacaktık, ama bizi dinleyen kim!..»

Hem övünüyor, hem de yakınıyordu babam.

«Babacığım, şey acaba, bir yerden duymuş olmayasın?»

«Nereden duyarım ki oğlum?»

«O zaman, hani çoktandır gaza benzine zam olmayınca...»

«Haaa, babam attı ve tuttu, diyorsun, öyle mi?»

Babam kızmıştı, alttan aldım:

«Ben hiç öyle bir şey söyledim mi babacığım?» dedim.

Annem aramıza girdi:

«A çok alıngan oldun sen,» dedi, babama.

Ama babam söyleniyordu:

«Sanki hükümet üyelerinin içinde çok yakının olan biri varmış gibi, konuşuyorsunuz, hiç bana söylerler mi, kendi yakınlarına söylerler,» diyordu.

Yok, gerçekten babam yaşlanınca alıngan olmuştu. Böyle ufacık bir şeyden alınıyor, iki üç gün evin içinde kimseyle, hatta annemle bile konuşmuyor, sonradan bir şey olmamış gibi, bir yemek zamanı veya bir sabah herkesle konuşmaya başlıyordu.

Ama bu kez bir hafta konuşmadı kimseyle, en küçük torun dışında. Haftasıydı, o kitap elinde yine, yine çay içiyoruz, yine akşam yemeği sonrası,

«Aaaaaa!» diye bağırdı.

Ellerimizdeki çay bardakları şapur şupur oldu babamın aa'sından.

«Yahu çocuklar aman hazırlıklı olun yarın şekere zam yapacaklar.»

«Aman baba, hııı...»

«Fal öyle diyor, siz isterseniz inanmayın.»

I-ıh, ben inanmadım, karım inanmadı, oğlum inanmadı, kızım inanmadı, babamın son torunu lise birdeki,

«Eeeh, ya çıkarsa,» dedi amma, dedesini kırmamak için, oysaki çok iyi biliyorum, o da inanmadı.

Annem mi, annem inandı, sabah erkenden koşmuş gitmiş bakkala, biz uyanıncaya dek yirmi kilo şeker almış, bize yalvarıp duruyor, elimize torbalar tutuşturuyor,

«Nolur hiç olmazsa şunu elli kiloya tamamlayın bari,» diyordu.

Hiçbirimizin de mutfağı şeker deposu yapmaya niyetimiz yoktu. Babam durup durup:

«Benden söylemesi,» diyordu. «Çünkü zam falı, bugün şekere zam diyor.»

Eh diyedursun babacığım, biz öyle fala mala inanmıyoruz. Ama babamıza hiç böyle der miyiz,

«Babacığım ev ufacık, bize kalsa şöyle iki çuval alır atarız amma...»

Annem on kilo daha almış gelmiş, kızım:

«Aman babaanne,» demiş.

Babaanne ha!.. Akşam haberlerde babaanne, kızımın yanına yaklaşıp yaklaşıp:

«Babaanne değil mi, babaanne, hı?» diyordu. «Gördünüz mü zammı?»

Evet, şekere yüzde yirmi oranında zam yapılmıştı ve haberlerde bir bayan,

«Yarından sonra küp şu denli, toz bu denli» diye sayıp duruyordu.

Babam hiç konuşmuyordu amma, konuşsa bundan daha iyiydi; öyle bir bakıyordu ki bize, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük falcısı gibi... Hem babamın söyleyip de tutturduğu fal öyle, bu yıl şu ölecek, bu kalacak, falan falanla evlenecek gibi şeyler değildi ki. Falan falanla evlenirse evlensin, falan doğsun falan ölsün, bu faldan bize ne, ama babam nah şuracıktan, boğazdan geçenin falını biliyordu...

Ah babacığım öyle durma, nolur fazla öyle kasılma, boyun kemiklerinde kireçlenme var, sonra öyle boynun dik kaz gibi, Allah korusun...

«Tamam, ben inandım babama, ya sen hanım, ya siz çocuklar?»

Bunu böyle açıktan soramazdım elbette, hanımdan çocuklardan yanıtı aynı benim şu andaki dilimle almıştım. Kaşla gözle, tamam, «İnandık biz de» diyorlardı.

İyi de bu nasıl olurdu, kocaman kara kaplı bir kitap, içinde bilmediğimiz Arapça harfler. Babam okuyup okuyup, bize «Şekere zam olacak» diyordu? Bu nasıl oluyordu?

«Baba, herhalde bizi merakta koymak istemezsin, söylesene nasıl biliyorsun?» diye sordum.

Uh, babam yanıt verecek ha, maşallah boynu böyle, kafasını kum kekliği gibi atmış geriye. Belli ki falının tadını çıkarıyor, bizi inanmadık diye hem aşağılıyor, hem suçluyor.

Torunlar giriştiler:

«Dede, hı?» diye.

«Fal,» dedi salt, kitabı gösterdi, «fal bakıyorum, zam falı...»

Karım çalıştığı dairede anlatmış arkadaşlarına, ben anlattım çalıştığım dairedeki arkadaşlarıma.

«Yok canım olmaz öyle şey!»

Karımın orası da, benimkiler de aynı şeyi söylediler, «Olmazmış, kusura bakmasın ama, bizim baba atıyormuş, doğru o söylemiş, zam olmuş, ama tastamam rastlantıymış.»

Bir hafta sonra babama bu kez biz yalvarmaya başladık.

«Baba, niye hiç zam falına bakmıyorsun?» diye..

«Zamanı var,» diyordu. «Çünkü bugünlerde zam yıldızları sönük...»

«Allah Allah, demek zam yıldızları da var?»

«Hiç zam yıldızları olmaz mı, onlar olmasa, onlara bakılmasa hiç fal doğru çıkar mı?»

«Yani yarın için bir zam yok?»

«Yok.»

«Hafta içinde?»

«Yok.»

Dairede arkadaşlara hemen söylüyordum,

«Arkadaşlar, babam söyledi, bugün zam yok, bu hafta içinde hiç zam yokmuş.»

Arkadaşlar gülüyorlardı. Siz gülün bakalım, şuracıkta bir zam oluversin, o zaman ben size gülerim, hem de nasıl?

«Baba bugünlerde zam?»

«Yok oğlum.»

«Ama iki hafta oldu baba.»

«Zam yıldızları oğlum...»

On sekizinci gün müydü, yo yo, on dokuz, babam kara kaplı kitabı aldı eline yemekten sonra, çayını yudumlamaya başladı, bizim yüreğimiz tıp tıp, ha zam dedi, ha diyecek... Çaylarımızın fırt fırt sesi duyuluyor, tıs yok, babam başını kitaptan ha kaldırdı, ha kaldıracak, bakalım neye zam olacak?

Annem ellerini göğe açmış, mırıl mırıl,

«Yağa ekmeğe zam olmaz inşallah,» diyordu.

Babam kitabını kapattı, hepimiz bir göz bir soluk olmuşuz, onun ağzından çıkacak olan söze bakıyoruz,

«Çocuklar...»

«Hı baba!!»

«Yarın çimentoya zam var...»

Hepimiz birden,

«Ohhh,» çekiverdik.

Öyle ya, ne yapsatçıydık, ne de başımızı sokacak ev yapıyorduk. Varsın çimentoya zam olsundu, bize nesiydi.

Çalıştığım yerdeki arkadaşlarıma söyledim, kimse aldırmadı, inanmadı, eşimin oradakiler de inanmamışlar. Ama bizde çalışan Halit Bey o sıra karısının babasından kalan arsanın üzerine ev yaptırıyordu, bir o inanır gibi oldu, inanır gibi oldu diyorum, çünkü oturdu epeyce hesaplar kitaplar yaptıktan sonra izin istedi. Gitmiş elli torba çimento almış..

«Babanızın falı ya çıkmazsa?» diyordu. «Neyse canım, almış olduk, boş ver, ben zaten sizin babanızın falının üzerine gidip almadım, bir hafta sonra da alsam olurdu, hasır beton dökeceğiz de...»

Dairede kıs kıs gülenler, duyacağım şekilde,

«Palavraya bak,» diyenler,

«Eh yaşlı olunca kimse kendini dinlemiyor, o da ne yapsın böyle falla malla yutturuyor,» diyorlardı.

O akşam haberleri sabırsızlıkla bekliyorum. Haberlerde ikinci haber değil mi, çimentoya zam, hem de öyle az buz değil, yüzde otuz iki zam...

Fırlayıverdim havaya,

«Oh zamma bak zamma!..»

Karım da aynı şekilde hopladı,

«Oh zamma bak seen!» diye.

Sanki karı koca çalışan iki memur değil, stokçu çimento tüccarıyız.

Yo babam gururlanmakta haklı, artık ona alıştık, hatta babama başka bir gözle bakar olduk. Nasıl söyleyeyim, sanki bilinmeyen şeylerden, çok ötelerden haber veren insan gibi... O babanın oğlu olaraktan gururlanmak benim de hakkım değil miydi? Hakkımdı.

Bir giriş girdim ki arkadaşların çalıştıkları bölüme, maşallah, katılmış, kazıklaşmış çimento torbası gibi, burnum havada, «İnanmamıştınız babama, şimdi nasıl inandınız mı, haberleri dinlerken ağzınız bir karış açık kaldı mı?»

Çimentoya yüzde otuz iki zam müdür beyin kulağına bile gitmiş. Çağırttı beni,

«Aşkolsun yani aşkolsun, benim kayınbabamın yapsatçı olduğundan haberiniz yok herhalde?..» dedi.

Sonra aşağıdan aldı:

«Nerden bileceksiniz?» diye, ekledi, «bundan sonra değerli babanız bu konuda herhangi bir şey söylerse mutlaka bana da iletiniz Naci Bey!»

«Elbette müdür bey,» dedim.

Bilmem, müdür, babamın zam falına inanıyordu, bilmem babamın hükümet üyelerinden bir yakını var sanıyordu. Ki böylesi daha önemliydi, bir anda müdürün yanında değerim artıvermişti.

Artık ben, daireye girer girmez, daha hiçbiri «Günaydın» demeden, «Nasıl, babanızın falında herhangi bir zam görünüyor mu bugün için?» diye soruyorlardı. Ben, «Yok» deyince, rahat rahat işlerinin başına oturuyorlardı.

Ama ben kıvranıyordum, şu günlerde müdürü ilgilendiren bir zam olsa da örneğin, demire, keresteye, koşup müdüre hemen haber versem???

«Baba, keresteye, demire zam yok mu?»

«Yok oğlum.»

«Çimentoya olur da, onlara nasıl olmaz?»

«Yok işte, zorla olacak değil ya!»

«Aman baba, gözünü seveyim, aman atlama ha, hele hele demir, kereste...»

Bir akşam yemekten sonra babamda bir tuhaflık, kara kitabı elinde, anladık zam var, var da inşallah keresteye, demire...

Annemin dudakları yine kıpır kıpır,

«Allah'ım yağa, ekmeğe zam olmasa bari...»

Yo, yağa ekmeğe zam olmadı, demire, keresteye de zam olmadı ama, bizim akşamcı müdürün rakısına, içtiği günlük iki paket sigaraya oldu. Durur muyum, koştum gittim geceden müdür beyin evine...

«Hanımefendi müdür beyimi lütfen, önemli, siz Naci Bey deyin, tanır efendim.»

Koştu geldi müdür bey kapıya,

«Aman Naci Bey, hoş geldiniz kuzum, keresteye demire yoksaa???»

«Yok rakıya, sigaraya müdür bey.»

«Aman demir denli, kereste denli önemli...»

Bilmem artık o gece müdür bey kaç şişe rakı topladı bakkallardan, kaç paket de sigara. Duyduğuma göre karısı da içermiş.

Yerin kulağı mı ne, yoksa bizim müdür bey yardımcısına telefon mu etmiş, eh zam olacak ya, ben de onun müjdesini arkadaşlara vereceğim ya, bu konuda müdürden de yüzlüyüm ya, daireye geç gittim; millet rakı ve sigara topluyor. Bir yerlerden borç alıp, depolayıp, yarın içkievlerine satmak isteyenler de var içimizde...

Nasıl olmuş, nasıl duyulmuş, öteki daireler de, oranın memurları da, çıkmışlar sokaklara, bakkal bakkal tarıyorlar, «Sigara ver, rakı ver.»

Salt memurlar mı akıllı yani, sanki bakkalların aklı ermez, bakkaldan o anda iki yüz elli gram turşu alan Nazmiyanımın aklı ermez, «Var bu işin içinde bir iş» diyen diyene ve bakkallardan sigara toplayan toplayana.

Ve o akşam ilk haber: «Tekel Ürünlerine Zam...»

Spiker sayıyor, şu sigara şuna, bu sigara buna... Şu rakının ufağı şu lira, bu rakının büyüğü bu lira.

«Çaya zam yok.»

Bravo be baba, bunca ayrıntıyı bilmek. Babam çaya zam olmayacağını söylemişti, kimse bir gram çay almamıştı. İşte bu ufacık ayrıntı babamı büyüttü de büyüttü. Salt bizim arkadaşların arasında değil, koskoca mahallede, koskoca kentte, büyüyüverdi babam. Kulaktan kulağa, öğreniverdi halk: Zam Falcısı Zihni Baba'nın evini.

İşte şey camisi var ya, işte o sokağın içinde, kime desen neresi Zam Falcısı Zihni Baba'nın evi, diye, sana şıp diye gösterirler, zaten arayıp sormana gerek yok, sokağa girince kalabalığı görüp anlarsın!

Sokağımız kalabalık olmuştu, her sabah bir yığın halk, ellerine torbalarını, filelerini, boş mukavva kutularını almış gelmişler, bizim pencereye bakıyorlardı. Saat dokuza doğru babam pencereye çıkıyor:

«Yarın hiçbir şeye zam yok ey ahali,» diyordu, kalabalık dağılıyordu.

Ama babam,

«Hey duyduk duymadık demeyin, yarın margarine zam var!» diye bağırırsa halk, yuvasına çöp sokulmuş arılar gibi dağılıyor, oradan buradan margarin toplamaya çalışıyorlardı.

Ortaya Zam Falcısı Zihni Baba diye biri çıkar da hiç gazeteler, gazeteciler es geçerler mi bu haberi, olayı. Gazetecinin biri gelip biri gidiyordu, babamın poz poz resimleri ve manşette sözleri...

«Zam Falcısı Zihni Baba bu hafta içerisinde hiçbir şeye zam olmayacak dedi.»

«Dikkat dikkat, Zam Falcısı Zihni Baba zam var diyor.. Zam yapılacak mal, un, zam tutarı, yüzde on dört... Zam yapılacak mal, demir, zam tutarı yüzde on beş...»

Un zammı, margarin zammı, kaput bezi zammı halkı yakından ilgilendiriyordu; böyle zamlarda kent deviniyordu, kıpır kıpır, başka zamlarda da başkaları deviniyordu fıkır fıkır...

Eh, bunca halkın devinmesi, toplanması, gazetelerin haberleri, işin içine polis de giriverdi. Babam bunları nereden biliyordu? Babamın söyledikleri tıpkısı çıkıyordu. Babam «akaryakıta yine zam olacak» diyordu. Haydi gazeteler bunu manşete çıkarıyorlar, «Zihni Baba akaryakıta ikinci zam var dedi», yöneticiler babamın inadına, «Hayır, böyle bir şey yoktur, akaryakıta zam olmayacaktır» diyorlar, ama iki gün zor dayanıyorlar, ardından hop haberlerde akaryakıt satışlarının durdurulduğu, gazyağına şu denli zam, süpere şu denli, normale bu denli zam yapıldığı yurttan sesler gibi okunuyordu.

PTT ücretlerine zam, kâğıda zam, demiryollarına zam, uçağa zam, gazeteciler günü gününe babamdan gelip haberleri alıyorlardı. Zam haberlerinin tek kaynağı babam olmuştu.

PTT'nin okkalı ilgilisi mi, gülüyor gazetede, «Zihni zam dedi ha, yalandır, PTT hizmetlerine zam yoktur.»

I ıh, babam diyecek de onlar dayanabilecekler ha, kaç gün dayanabilirsiniz ki, babamın kara kaplı kitabı öyle diyorsa öyledir. Haydi bakıyorduk PTT hizmetlerine yüzde otuz zam...

Bir yetkili ne zaman ki babam için,

«Malum çevrelerin adamı olarak halkı kışkırtıp galeyana getirerek zam haberleri uydurmakta olan» diye konuşunca yetmiş beşlik babamın ardına polis düştü. Eh, babam on sekizlik delikanlı, kırklık akıllıkanlı değil ki, adam evde oturduğu yerde oturmakta, çok çok günde bir iki saat balkona sandalye atıp esnemekte. Hop polisler de orada, bakkalın önünde babam ne yaparsa ilgileniyorlar. Eh geleniniz gidenimiz yok ki dinlesinler. Üç gün beş gün, altı gün, yedinci günü babam, «Ekmeğe Zam» deyince, gerçekten ekmeğe zam olunca, o gece evimizi polis bastı, babamın kara kaplı kitabına el koydular, babamı da alıp götürdüler...

İnanmazsınız, o günü babamın gözaltına alındığını gazeteler yazınca, bizim evin önünde toplananlardan, böyle sesleri kısılmış gibi, «Zam Falcısı Zihni Babamızı isteriz» diyenler bile oldu.

Ama babam mahkemeye verildi... Bilirkişi raporunda kara kaplı defterde bir yığın yıldız, yıldızların içerisine yerleştirilmiş, koç resimleri, saban resimleri gördüklerini, bu işaretlere hiçbir anlam veremediklerini belirtmiş.

Babam bir savundu ki kendini mahkemede, aslanlar gibi:

«IMF'ye gücünüz yetmiyor, yetmiş beşlik Zihni'ye gücünüz yetiyor. Niçin IMF'yi mahkemeye verip yargılamıyorsunuz, hangi söylediğim yalan

çıktı, hangi söylediğim zamma üç günden fazla dayanabildiniz, her dediğime zam yapmadınız mı?»

Babama bak sen, savunmasının son sözünde ne dese beğenirsiniz,

«İşte şurada söylüyorum, yarın şekere yüzde elli zam var!»

Mahkemedekiler dağılıverdiler bir anda, çil yavrusu gibi...

İŞ BULDUM

Şimdi şöyle kapıdan girdiğimde bağırıversem:

«İş buldum Saime!» desem?

Hı, böyle yüzüm olasıya güleç, öyleki gözbebeklerimin içi değil, yüzümün tümü gülüyor, burnum, kulaklarım bile, alnım bile, şöyle kapı açılır açılmaz, daha kapı yarım aralıkken,

«Saime, iş buldum, iş buldum diyorum!..»

Nasıl sevinir, nasıl o ne zamandır somurtuk duran yüzü aydınlanıverir, yeşil gözleri nasıl parlar, nemli çimen gibi... Biliyorum biliyorum, çok iyi biliyorum, mutfaktaysa, önlüğünü çıkarır, koşar, banyoda çamaşır yıkıyorsa, elindekileri bırakır, fırlayıverir kapının yanına... Hep heyecanlandığı zamanlar böyle dudakları titrer... Dudakları titrek, sanki inanmıyormuş gibi bakar bana, yo yo inanıyordur da, «Nasıl gerçekleşti bu iş, nasıl buldun?» der gibi bakar. Dolanır boynuma, biliyorum, dolanıverir, yanağını yanağıma dayar, hı belki de fazla sevinçten iki damla gözyaşı burnunun ucuna akıverir, ne zaman çok sevinse, hemen gözleri yaşarır mutluluktan Saime'nin... Biliyorum kulağıma fısıldayacağını,

«Oh kurtulduk artık Bülent, kurtulduk rezillikten, çalışacaksın, ne güzel, bıkmıştım bu rezillikten, usanmıştım...»

Bağıracak hemen,

«Çocuklar, babanız iş bulmuş!»

Selma da, Senem de koşacaklar, boynuma sarılmak için zıplayacaklar,

«Babacığım babacığım, canım babacığım, bana şunu alacaksın artık değil mi, bunu alacaksın değil mi?» diye sıralayacaklar.

Bir anda evin gerçek babası oluvereceğim... Hani şu, akşamları işten yorgun argın dönen baba. İçi huzurlu, akşama dek çalışmış, ekmeğini kazanmış, ekmeğiyle birlikte saygınlığını da kazanmış.

Ama ben?... Kaç aydır?..

Suç benim değildi, çalıştığım yer iflas edip kapanınca, biz de kendimizi kapıda bulduk. İlk zamanlar hiç önem vermedi Saime,

«Bulursun canım,» dedi, «öyle üzme kendini, sıkılırsak babamdan borç alırız, öderiz, sonra ince mince ama iki tane de bileziğim var» demişti.

Hatta pofladığım zamanlar,

«Niçin pofluyorsun hayatım, bekle biraz, mutlaka bir yerde bir iş bulursun... Hem böyle çok düşünür çok poflarsan, hastalanırsın» diyordu.

Ama çok geçmedi, iki bileziği yiyip babasından borç alınca bu kez Saime poflamaya başladı.

Her gün pencerede yolumu gözlüyordu, daha karşıdan anlıyordu iş bulamadığımı, kapıyı somurtuk bir yüzle açıyor,

«Bulamadın yine değil mi?» diye soruyordu.

Ben de konuşmadan, başımı sallıyordum, ondan sonra, bir evde iki yabancı gibi oturuyorduk. Çocuklar bile bir tuhaf bakıyorlardı yüzüme. Artık hep «Anne» diyorlardı, neye gereksinmeleri varsa, annelerinden istiyorlardı. Biliyorlardı ki benim cebimde hiç para yok. Ve yine biliyorlardı ki, otobüs parasını, sigara parasını annelerinden alıyordum.

Saime'yle hiç tartışmıyorduk ama, gözlerimiz kavga içindeydi, yo, daha doğrusu onun gözleri kavga içindeydi. Ben gözlerine yumuşak baksam bile, göz göze geldik miydi, birden bakışlarını sertleştiriyor, sonra başını ya başka yana çeviriyor, ya da çocuklardan birini yanına çağırıyordu.

Ne zaman adını seslensem,

«Ne var?» diyordu.

Sabahleyin yalnızca bir bardak çay içiyordum evde, ta akşama dek, dolaşıp duruyordum iş için,

«Gereksinmemiz yok, adresinizi alalım, gerekli olursa biz size yazarız» diyorlardı. Gazete duyurularıyla eleman arayanların yanına gittiğimde de boyuma posuma bakıp, şöyle bir yukarıdan aşağı, bir aşağıdan yukarı süzdükten sonra, aynı şeyi söylüyorlardı.

Koca kent kazan, ben kepçe, iş yoktu.

İşsizlikten yorgun eve döndüğümde, çok çalışmış da yorulmuş gibi, kendimi hemen divanın üzerine atıyordum.

Yemekte de hep aynı sözler :

«Babam daha ne zamana dek diyor, ne diyeyim babama?»

Konuşabilirsen konuş Bülent, lokmayı yutabilirsen yut Bülent, çocukların gözlerine bakabilirsen bak Bülent... Saime'ye hiç bakma, şimdi öyle bir yüz vardır ki onda, «Zehir zıkkım ye» der gibi.

«Televizyonu mu satalım, buzdolabını mı satalım, hangisini satalım, içeriye adamı sokalım, kocamın işi yok, bunları satıyoruz, alıyor musun, diyelim, ne diyorsun Bülent, öyle mi yapalım?»

Biliyor benden hiç yanıt alamayacağını, ama öfkeli öfkeli konuşuyor. Şayet bir tek ikimiz olsaymışız, şayet şu çocuklar olmasaymış, babası bir kuruş borç vermezmiş, çocuklara acıyormuş, ama Bülent ne yapıyormuş, hiç işte aylak aylak geziyormuş, niye geziyormuş, çünkü efendim kaç aydır tembelliğe alışmış.

Yo, bunları Saime kendisi söylemiyormuş, babası söylüyormuş. Saime'nin annesi de iki arada bir derede kalmış, çünkü ne zaman paraya gereksinme olsa, babaya anne iletiyormuş,

«Saimegile biraz borç» diyormuş.

Ondan sonra evde kavga çıkıyormuş, yani kendi yüzlerinden.

«İyi de Saime ben akşama dek it ayağı yemiş gibi o işyeri, bu işyeri...»

Yo yo, hiç dinlemez oldu Saime. Tavuk gibi, hemen yatağa giriyor, çocuklarla birlikte, çocukların yanında, onların odasında...

Televizyonu da açamıyorum, elektrik parası, gazete alamıyorum para yok, yalnız sigaram, biliyorum çok yakındır, bir gün bir sabah ya gelecek hafta, ya öbür hafta aynanın önüne geceden bırakılmış o parayı da göremeyeceğim, belki bir not bulacağım orada, «Babamın parasıyla sigara içemezsin»... Otobüs parası bile bırakmayacak...

Ama şimdi ben eve gitiğimde, daha kapıdan bir bağırıverirsem,

«Saime iş buldum, Saime iş buldum!...» diye.

İşte o zaman, ben yine Bülent olacağım, eski Bülent. Hı, acaba aylar sonra yanağını yanağıma dayadığında, «Canım kocacığım» da der mi?

Uf, öyle bir gereksinmem var ki, bu bir çift söze.

Böyle omuzlarımı kaldıra kaldıra girerim sokağa, adımlarımı da hızlandırırım, iş bulmuşum ben, boru mu, iş bulan adam pozunu almam gerekli, böyle müjde vermek için giden insan sallana sallana yürür mü, bir an önce müjdeyi vermek istediklerinin yanına varmak ister.

Sonra merdivenleri çalımlı çalımlı çıkarım, belki iki iki, sonra, evet evet, iş bulmuş adam pozunun içinde mutlaka bir ıslık olmalı, evet evet, iş bulan adamın efekti ya bir ıslıktır, ya da bir türkü, ama mırıldansam da olur, böyle hıhı la la taralala, gibi...

Yo, iş bulmuş adam kapıyı kendi anahtarıyla açmaz, kapının ziline basar, hem de iş bulmuş adam pozuyla basar, şöyle zile basacağı parmağı havada dolaştırır, ondan sonra butonun üzerine, dindooon, geldi Bülent, iş buldu Bülent, hem de maaş...

«Hı biliyor musun maaş kaç Saime, yo yo tahmin et, yo hayır birdenbire söyleme, düşün düşün, ama şu bendeki neşeye bak da öyle düşün... Yooo bilemedin, çık Saime çık, biraz daha çık, çık çık... Yaaa işte... Durduk durduk ama!..»

«Çocuklar, çocuklar, babanız kaç lira aylık alacakmış biliyor musunuz?»

Kim bilir karının dudaklarından o rakamlar çıkınca sen nasıl gururlanırsın, nasıl okşarsın çocuklarının saçlarını, ya işte görün babanızı, neymiş babanız, der gibi...

Ama yo hayır, pozunu al, al da kapıyı kendi anahtarınla aç, buyurgan konuş, «Saime, gelsene buraya» de... Yo yo, «Saime gel, sana müjdem var» de. İstersen hiç Saime'yi katma işin içine, sanki çocuklarla konuşuyormuş gibi, onlara seslen, «Çocuklar çok dolgun maaşla iş buldum» de. Nasıl olsa Saime koşar gelir, hemen sarılır sana...

Saime'nin sarılması... nasıl özledim...

Kaç ay oldu? Yo yo, sayma, düşünme, düşündükçe sinirlerin bozuluyor.

Saime hemen fırlar gider mi annesigile, «Kocam iş buldu» diye müjde vermeye? Evet gider, çok uzak değil, bir mahalle ötede, ayağına çabuk, iki nedenle gider, iş bulmanın şerefine et almak için, vardır kıyıda köşede üç beş kuruş, bilir senin salçalı eti sevdiğini... Yanına bir de kıvırcık, kırmızı turp...

Rakı da alır mı?

Kaç aydır içmiyorum ben?

Uf, uzun bardakta, bir duble de kendine doldur Saime. İçerdi eskiden, şimdi niye içmesin? Ne büyük mutluluk, kadehleri böyle şıngırdatıyoruz Saime'yle karşılıklı,

«Sağlığına hayatım!»

«Yeni işine kocacığım!»

Çın çın...

«Sevgimize bir tanem!»

«Aşkımıza bir tanem!»

Böyle yine çatalın ucunda birazcık et, o bana yediriyor, ben ona... Yo, hepsinden en güzeli, gözlerimiz birbirine öyle sevecen bakıyor ki... Onun yeşil gözleri bir ekin tarlası gibi rahatlatıcı, gitmiş o kötü bakışlar...

Kötü bakışlar... çok kötü bakıyor Saime...

Saime hiç böyle bakmazdı, çok kötü bakıyor son zamanlar...

Ama ben şimdi eve gittiğimde, «İş buldum Saime» dersem, bir de maaşımı söylersem?

Kaç zamandır içkievlerinin önünden geçemiyorum, canım bir içmek istiyor ki, yo öyle fıçıyla içmek değil, içkinin tadını almak, onun tadını dişlerimin arasında, damağımda duymak...

«Eee Saime, kutlamayacak mıyız bunu, niye öyle duruyorsun, haydi bakalım, şu anda evin babası yine sensin, ama yarından sonra... Haydi git bakkala, Bülent iş bulmuş de, bir ufak şişe alıver gel... Ama belki sende, bir yerde üç beş kuruş... Yo, gelirken bakkala ben uğrayacaktım, 'İş buldum Bilal Bey, ver bakalım bana oradan bir ufak' diyecektim, ama dedim ki belki evde Saime'nin bir kıyıya koyduğu üç beş kuruş, sana sormadan, anlıyor musun?»

Saime fırlar gider, biraz da turşu alır, salatalık turşusu, kaç aydır canım istiyor... Parayı gösterir de, «İşte hepsi, nasıl kutlayalım sevgilim?» derse, önce 'Rakı,' derim, artarsa et, turşu, biraz beyaz peynir, çocuklara da birer miniminnacık çikolata.»

Kaç gün önceydi, bir içkievinin camı tıklamıştı, eski arkadaşım İhsan,

«Gel iki tek at» demişti de, «Hayır» demiştim.

Çünkü ağzım içki kokarak eve gittiğimde Saime daha kötü kötü bakacaktı. Ah onun öyle kötü kötü bakması ciğerimi delip geçiyor.

Ben seni çok seviyorum Saime, çocuklarımı da çok seviyorum, ama iş bulamıyorsam benim suçum mu Saime?

Dün akşam nasıl baktı öyle, yemekte, ekmeğe uzandığımda, iki yeşil kıvılcım çıktı sanki gözlerinden...

Ama şimdi ben eve gittiğimde kapıdan,

«Saimeee, müjde, iş buldum» dersem???

Dolapta her zaman buz vardır. Uzun rakı bardağının içine iki tane buz parçası, böyle sıkıca yakalamışım rakı kadehini, Saime'nin yeşil gözleri karşımda...

«Sevgilim, canım karıcığım benim!»

«Hep şeyden Bülent, babamgilden, böyle utanarak... Yoksa ben seni öyle çok seviyorum ki...»

«Bilmiyor muyum sanıyorsun Saime?»

Kaçıncı çınçından sonra Saime göz kırpıyor, ah onun o göz kırpması yok mu? Evlendiğimiz zamanlar boyuna ona göz kırptırtırdım,

«A sonra alışacağım, yolda başka erkeklere de...»

«Yo yo, nolur bir daha, haydi hatırım için...»

Şimdi karşısına geçsem,

«Saime nolur bana bir göz kırp» desem, sanırım çatalı masaya fırlatır kalkar. Ama,

«Müjde Saime, iş buldum» dersem, kim bilir kaç kez göz kırpar...

Ah, Saime, ah!.. Biliyor musun bir ah'ı? Bu akşam sana müjdeyi getireceğim ve sen çocukların odasından benim odama... yo yo odamıza geleceksin. Evet biliyor musun Saime, biz bu gece rakı içeceğiz, biz bu gece birlikte uyuyacağız, el ele tutuşarak... Yo, kolumu başının altına koyacağım, göğsüme sokulacaksın, uyuyacaksın Saime.

İş?

Ne işi?

Hani Saime'ye müjdesini vereceğin iş?

Ama benim Saime'ye gereksinmem var, çocuklarıma gereksinmem var, canım içki içmek istiyor, karımı öpmek istiyorum, karımın gülen yüzünü, çocuklarımın boynuma dolandıklarını görmek istiyorum.

Tamam, şimdi gittin eve, kapıyı açtın, açmadan önce iş bulmuş adam pozunu takındın, tamam canım, hani efekt miydi neydi, işte dudağına bir türkü ıslık neyse yerleştirdin, Saime'ye müjdeyi verdin, böyle sırıtarak, maaşını da söyledin, Saime havaya uçtu, kollarının arasına düştü, çocuklar boynunu yanaklarını ıslattılar, sarıldın, kokladın onları, Saime fırladı gitti bakkala, rakı aldı, gelirken et aldı, koklaşa bakışa buzlu rakıları böyle çın çın, çocuklar kah kah, sonra çocukların uykusu geldi, Saime o ünlü göz kırpmasını kırptı, sen mar-

garın gibi eridin, sonra tuttun karının kollarından, yo yo kucakladın, aldın gittin odanıza...

Eee kara bıyıklı Bülent, bir de bunun yarını var, sabahı var.

Yarın nolacak, sabah nolacak?

Rakıyı içtin, eti yedin, karını kokladın, çocuklarını kucakladın, ama yarın o sözünü ettiğin para, sözünü ettiğin iş?

Hani iş Bülent, hani iş?

«Şimdi ben eve gidip de şöyle bir Saime iş buldum» diye müjdeyi verirsem???

Bu kolay oğlum bu kolay, o birkaç sözcüklü tümceyi söylemek kolay, ama iş bulmak öyle kolay mı Bülent?.. İstersen aklını başına al, boş ver, yine her zaman olduğu gibi, şöyle cılk diye usulcacık açıver kiliti, ayaklarının ucuna basa basa geç divana, uzan, baktın tabak çanak sesi, otur sofranın bir köşesine, hiç başını kaldırmadan iç çorbanı, sonra çekil köşeciğine... Karın, çocukların uyuyunca sen de ışığı söndür ve düşün, düşün, düşün!..

Ama kaç ay oldu, ben Saime'yi özledim, çocuklarımı özledim, rakı içmeyi özledim.

«Şimdi eve gidince Saime iş buldum» diye müjdeyi verirsem...

Yarın yuvan yıkılır Bülent...

Haydi karar ver, yaklaşıyorsun evine. Ayları düşün, karının elinin eline değmediğini düşün. Onun kokusunu düşün. Ve senin bu işte hiçbir suçun olmadığını düşün...

Ama bil ki yarın tüm suç senin olacaktır. Yalanın ortaya çıkınca Saime Selma'yla Senem'i aldığı gibi babasının evine gidecektir. O zaman ne yapacaksın Bülent Bey? Hiç olmazsa şimdi onların solukları hemen bir duvar ötede, ya Saime babasının evine giderse?

Hem niçin yalan söylüyorsun, yoksa yavaş yavaş dejenere mi oluyorsun?

Ne dejeneresi canım? Patlayacak gibi oluyorum. Sekiz işyeri gezdim bugün, sekizi de «Adres

bırak» dediler. Biri de sormadı, kaç aydır işsizsin, diye.

İşte sokağınız, karar ver!

Yoksa düşünmek için bu işi yarına mı bırak? Hıı?

Ama söyleyeceksem, ha yarın söylemişim, ha bugün, ne ayırdı var?

Çok kötü bakıyor Saime, bugün daha kötü bakacaktır. Ama ben şimdi az sonra, üç dakika sonra kapıdan girince,

«Saime koş, müjde, iş buldum» dersem???

O zaman?

Kapıdan giriyorsun Bülent, karar ver çabuk... Haydi merdivenleri çıkıyorsun, çatı katı ama, nasıl olsa varacaksın, işte üçüncü kata vardın bile...

Aaa, o da nesi, evet evet, dudaklarında bir ıslık... Uf ne ıslık, merdivenlerden otuz beşlik Bülent çıkmıyor, sınavda cebirden on almış lise öğrencisi çıkıyor.

Omuzlar yavaş yavaş kalkıyor, sanki ceket kendi kendine kabarıyor, ay Bülent'in yüz kasları gevşiyor, ağzı içeri doğru gidiyor, birden yayılıyor, anahtarını çıkarırken lal laaaaya başlıyor, Bülent de şaşıyor,

«Bu ben miyim?»

Evet sensin, sen iş buldun, çok dolgun bir maaş, anlıyor musun, maaşın dolgun, şimdi müjdeyi vereceksin, bu gece doya doya çocuklarını sevecek, karını kucaklayacaksın ve rakı içeceksin, salçalı et, salatalık turşusu yiyecek, kırmızı turp çiğneyeceksin, yeter ki sırıt Bülent, sırıt sırıt, biraz daha sırıt...

Şıkırt...

Efekti yükselt Bülent...

«Lal laaa, fii fi fiiii!»

Çok güzel, şimdi seslen...

Yo, kıs efekti, kır boynunu, kes yüzünün kaslarını, yarını düşün Bülent, haydi kullan şu ufacık zamanı, sonra yarın çok geç olacak...

Yo hayır, efekti güçlendir Bülent, haydi daha güçlü daha güçlü, bak işte odanız orada, doya doya koklayacaksın Saime'ni, kollarını çocuklarının omzuna dolayacaksın, rakını içeceksin, mutlu aile resmi oluşturacaksınız salçalı etin başında...

Ver müjdeyi ne duruyorsun, baksana Saime başını kaldırmış sana bakıyor, yo biliyor, içip gelmezsin, çok iyi biliyor, çünkü beş kuruşun yok, müjdeyi bekliyor, boynuna sarılmayı bekliyor, haydi kadının sezgilerinin güçlü olduğunu göster ona...

Yo, kes ıslığı, lalalayı, otur köşene...

Yeşil gözler kötü bakmıyor, bir şeyler sezinledi Bülent, haydi ver müjdeyi, ver ver, yarın nolursa olsun...

«Saimee, müjdee, iş buldum!..»

Senin ağzından mı çıktı bu sözler, yo yo tanıyamadın sesini, amma sen söyledin. Sen söyledin ki, karın yeşil gözlerini iri iri açmış sana doğru koşuyor, çocuklar da koşuyorlar.

«Ne diyorsun Saime, hem de öyle bir maaş ki..»

Maaşı da söyledin.

İşte Saime'nin kolları boynuna dolanmış, işte çocuklar ayaklarına yapışmış, işte Saime öpücükleri konduruyor, oynuyor, oynuyor, geliyor sana sarılıyor... Aynı düşündüğün gibi Bülent...

Evet düşündüğüm gibi...

«Bakkala uğrayacaktım da, böyle bir geceyi kutlamak için, sana önce söyleyeyim de dedim, borca bir ufak rakı alacaktım da, çünkü patron maaşımın yarısını yarın avans olarak verecek de...»

Yarına, o maaşın yarısı avans?

Bunu niçin söyledin Bülent?

Niçin mi? Saime'nin öyle güzel güzel baktığını görünce...

«Baba bana ayakkabı...»

«Babacığım bana da...»

Gitti Saime, bir koşu gidiverdi, hem et alacak, hem turşu, hem rakı, hem de annesigile haber verecek, on beş dakikada, çok çok yarım saat sonra dönecek.

«Yarın yarım maaş avans verecek ha Bülent?..»
«Evet Saimecim, evet canım...»
«Oh kocacım, canım benim, kırmızı turp da demiştin değil mi?»
«Hı...»
Az sonra kırmızı turpu kütürdeteceksin Bülent, rakını içeceksin, bak sen Selma'ya, Senem'e, her biri bir dizinin üzerinde, öpüp duruyorlar seni, sen de onları öpüyorsun...
Karın bu gece o çok sevdiğin geceliğini giyecek, sana istediğin denli göz atacak...
Ama yarın sen, nasıl bakacaksın karının gözüne, çocuklarının gözüne?
Yarın ne yapacaksın Bülent?
Yarın ne yapacaksın?

PASTIRMA

Kokusunu duydum ilkin, bir çarptı geçti ki burnuma, sanki beni çarptı. O sarmısak kokusunun bambaşka bir tadı var, ne sarmısaklı yoğurt öyle kokar, ne sarmısaklı güveç öyle kokar. Bu sarımsağın kokusu bambaşka. Öyle başka ki, sarmısak ancak şanına uygun en güzel kokuyu derim ki, ancak ve ancak pastırmada bulmuştur. Pastırmadan gayrısındaki sarmısak kokusunun tadında iş yoktur. İş yok ki burnuma çarpmamış, ben onca yoldan gelirken sucuk satan dükkânların önünden geçmedim mi, sarmısaklı işkembe satılan dükkânların önünden geçmedim mi, hiçbirinde sarmısak kokusu burnuma çarpmadı, ama bu dükkânın önüne gelince, yıktı geçti beni güzelim sarmısak kokusu. Kim bilir, sarmısak kokusu pastırmanın üzerinde olmasaydı ben de yürüyüp geçecektim, ama kokuyu duyduktan sonra zınk diye duruverdim. Öyle ya, biliyorum biliyorum, geçen yıl bir kez ederine bakmıştım, iki cins pastırma vardı vitrinde, birinin ederi şu, birinin ederi bu, ama ikisinin ederi de benim keseme uygun değildi... Değil almak, belki bakması bile benim için sakıncalıydı, bazen mideme gelip oturan şişkinlik için hastane doktoru, «Midenin suyu fazla» demişti. Şimdi ben alamayacağım şeye bakıyorum, bakıyorum, sonra da midemin suyu şaaar diye boşalıveriyor. Mide nerden bilsin cebin delik, bütçenin memur bütçesi olduğunu...

Ama bugün, ama bugün, yo dayanamadım, evet evet bakması da parayla değil ya, geçerim şöyle vitrinin karşısına, bir güzel bakarım pastırmalara. Hiç yani, şu anda kaldırımda gözümü ka-

pasam bulurum ben o dükkânı, o vitrini. Öyleki, bir tazı benim gibi koku alamaz şu anda, çünkü o denli burnum pastırmaya karşı uyarılmış. Belki de o anda burnumu tazılar gibi uzatmışımdır öne, tavşanlar gibi oynatmışımdır burnumun üst yanını... Ve de şaar... Biliyordum bunun böyle olacağını, mideme suların dolduğunu duyumsadım, çünkü vitrinin önündeyim...

Kaç parça pastırma öyle, her biri kol gibi, dizmişler üstüste. Nasıl da koyu çemenle sıvanmış üzerleri, iki tanesi de ikiye bölünmüş... Nasıl bölünmüş hem de, yok efendim yok, o eskidenmiş, «Ay parçası» diye kızların yüzüne bakıp derlermiş, geçmiş olsun o günler, şimdi pastırma ay parçası. Evet Allah sizi inandırsın, o ikiye bölünmüş pastırmalar ay parçası gibi görünüyor. Ne makine ne bir şey, verecekler şimdi elime bir bıçak, isterse kör kötürüm olsun, razıyım, ben o pastırmadan şöyle bir bir kuşgömü kuşgömü kese kese, oh mis gibi pastırma havasını ciğerlerimde duya duya, akşam için şöyle yemeklik hazırlarım ki...

Ederlerine bakamıyorum, bakar bakmaz vitrinin önünden uzaklaşmam gerekli. Onun için en sona saklıyorum, önce düşlerimi kuracağım, sonunda ederine bakacağım ve ondan sonra vitrinin önünden çekilip yerimi başka bir pastırma hayranına bırakacağım... Şimdi olmaz ya, ben şu pastırmadan iki yüz elli gram alsam, yani alabilsem, o zaman nereden alırım? Nah şuradan alırım, şu ay parçası gibi olanın üzerindeki öteki ay parçasından... Çekil be eder, gözüme gözüme sokulma, şunun şuracığında daha pastırmayı nereden alacağımızı kestirmeye çalışıyoruz.

Kestirdim mi, evet evet kestirdim... Yoo öyle makineyle değil, bıçakla kestirdim, ince ince... Kâğıt gibi böyle. Tastamam iki yüz elli gram. Gözüm satıcının elinde ve terazide, ne ona hak geçsin, ne de bana, şöyle ibre tastamam iki yüz ellinin üzerinde dursun.

Namussuz eder, gelir de gözüme çarparsın de-

ğil mi? Hain, insana düş bile kurdurtmayan eder, elimde olsa seni alır kıvırır kıvırır da... Yok Necati, durma artık burada, çek git vitrinin önünden, öyle bir eder var ki, üzerinde düşünü bile kuramazsın... Midenin içi «Şaaar» mı, varsın olsun, ne dedi doktor, boş bırakma mideni, şuradan şimdi bir simit alırsın olur biter.

«Ama benim canım pastırma istiyor.»

Hop hop, kim o yahu, kim o terbiyesiz? Sen kimsin ulan, pastırma yemek kim? Kaçıncı derecedesin, yan ödemen kaç lira, yakacak zammın kaç lira, hıyar, kendine gel... Hem o pastırmalar senin için yapılmıyor ki... Şuna bak, canı pastırma yemek istiyormuş. Oğlum ayağını yorganına göre uzatacaksın, bak ne diyor büyüklerin, şunun şuracığında birkaç yıl daha kaldı, sabret, sıkıntıya katlan, ondan sonra öyle pastırmalar sucuklar yiyeceksin ki, ühüü.

«Ama benim canım şimdi istiyor.»

Geri döndüm, nasıl çekiyor beni sarmısak kokusu, pastırma görüntüsü. Hayır, şu anda en kokulu leylak sarmısak gibi kokamaz, en güzel doğa parçası, en güzel manzara pastırma gibi olamaz. Bilmem hangi ressamın, bilmem ne tablosuymuş, o tabloyu böyle tutup da yumurtalı yapıp, şöyle ekmeği koparıp sarmısak kokusunu ciğerlerinde duya duya yağına banabiliyor musun? Öyleyse ne yapayım şimdi ben mavi yolculuğun en mavi köşesini, benim canım pastırma istiyor.

«Al da ye ulan Necati.»

«Çüş... Kendine gel oğlum, kendine gel, haydi çek git, boş ver!»

Vitrinin önündeydim yine.

Ah canım ay parçaları... Şimdi giriversem içeriye... Yo yo, vitrini izledikten sonra değil, şöyle vitrinin başından ayrılıp, şöyle bir dönüp geri geldikten sonra. Dükkâna hızlı hızlı girersin, elinde şöyle gösterirsin,

«Olanağı varsa, şu parçadan lütfen, iki yüz elli gram.»

İki yüz elli gram yeter mi, bir baldız, üç çocuk, iki de biz, etti altı, adam başına kırk gram... Yetsin canım... Kavga olur belli evde, çoluk çocuk birbirlerine girerler pastırmanın başında, «Sen bandın, ben yandım, sen yedin, ben yemedim, baba büyüğünü kaptı, anne kocamanını ağzına attı.» Ama olsun, sen de o arada nasıl olsa iki lokma kaparsın. Şöyle ekmeği koparırsın, kocaman bir lokma, ama el denli, kapatıverirsin yumurtaların, pastırmaların üzerine, bastırırsın, oh sünger gibi yağı çeker, sonra ekmeği şöyle bir kıvırıp, sudaki balık gibi, bir pastırma, biraz yumurta, tamam, ondan sonra isterse pastırmanın başında kızılca kıyamet kopsun. Sen atarsın koca lokmanı ağzına, başlarsın gözlerini kısıp yavaş yavaş çiğnemeye, böyle hepsini birden yutmaz, yudum yudum yutarsın lokmalarını. Yuttuktan sonra sahanda kapacağın bir lokma daha kalmışsa ne iyi, kalmamışsa boş ver, ilk lokmanın tadı sana birkaç yıl yeter...

Evet, gerçekten kaç yıl oldu sen pastırma yemeyeli?..

Unuttum... Yıllardır...

«Çok pahalı değil mi arkadaş?»

Adamın biri yanında durdu ve gitti. Ama ne denli durdu, hiç ayırdında değildin, yalnız adamın pastırma ederini çok pahalı bulduğunu söylediği zaman adama şöyle bir baktın, ama adamı görmedin. Zaten çok kızdın o adama. Sanki kendisi pahalı olduğunu bilmiyor muydu? Biliyordu. O da pahalı düş kuruyordu. İki yüz elli gramlık pastırma düşü. Bir memur, hem de derecesi kaç, kademesi kaç, hiçbir zaman pastırma düşü kurmaya hakkı olmamasına karşın, pastırma düşü kuruyordu. İşte bir adam gelip bu düşü bozuyordu. Ulan pahalıysa pahalı, sana nesi?

Biz nerede kalmıştık?

Evde kalmıştık. Şayet yumurtalı pastırma sahanından bir lokma daha kapabilirse...

Aa, yumurtalı olması şart mı? Değil mi ya, yumurtalı olmaz da fasulyeli olur... Allah, kurufasul-

yenin içinde, iki yüz elli gram pastırma... Nasıl helmelenmiş fasulye, nasıl pişmiş pastırma, tel tel olmuş, fasulye içinde kadayıf gibi. Bir açıyor tencerenin kapağını Neriman, bir dağılıyor pastırmalı kurufasulyenin kokusu odaya...

Al işte, mide yine «Şaar»... İyice şar olsun, olsun... Yanına da Neriman'ın kendi elceğiziyle yaptığı lahana turşusundan... Eh artık sen o zaman çocukların hırıltılarını dinle, evet evet, evde ne zaman iyi bir yemek, etli bir yemek olsa, üçü de hırlayarak yiyorlardı... Ya ben, ben nasıl yerim. «Şöyle suyundan bol koy Neriman» derim... Bandın mıydı suyuna, kaşığın ucuna aldın mıydı pastırma kokusu sinmiş fasulye tanelerini... Pastırma en sona, önce kaşığın üstüne, sonra ekmek arasına, pastırma özel yenmeli.

Yoksa yumurtalısı mı?

Karar ver Necati, ya yumurtalısı, ya fasulyelisi...

Dur!

Noldu? Dur canım, bir de bunun kâğıtta pişeni var. Kalın kâğıda sararsın, atarsın fırına. Ne fırını, bizde fırın ne arar? Evet evet en iyisi, en iyisi???

En iyisi yumurtalısı? Adam başı birer yumurta kırdın mıydı içine, altı yumurta, iki yüz elli gram pastırma, içine yarım paket de yağ...

Heyt dikkatli ol Necati, biri sana bakıyor, galiba elinle kolunla bir şeyler yiyor gibi yapıyorsun sen, kendine gel, vitrinin önündesin, evde pastırma sahanının önünde değil.

İki yüz gram alsam?

Adam başı tastamam otuz üç gram... Harika... Elli gram eksik ama, o elli gram kaç lira, işte eder orada, hesapla, yaa bak... Sanki iki yüz gram diye pastırmalı fasulye olmaz mı? Ay yine şaşırdım, oğlum yumurtalı mı, fasulyeli mi? Ah, canım yumurtalısını istiyor amma, ben fasulye olunca yemeğin çoğalacağını... Anlıyorum anlıyorum... Oğlum Necati, ayda yılda, ne ayda yıldası, on yılda, on beş

yılda bir aldığın pastırmayla canın ne istiyorsa onu yap ye... Canın yumurtalı istiyor, yumurtalı yap.

Haydi Necati, artık hiç düşünme, gir içeri, «Çek şurdan iki yüz gram pastırma» de... Yo öyle şöyle bir dolanıp falan gelme, sonra cayarsın, uzun hesaplara dalarsın, sonra, «Haydi boş ver» dersin. Onun için hemen gir şimdi içeriye, çektir iki yüz gram pastırmanı, tut evin yolunu...

Bir dakika!

Yüz elli gram alsana. Ne olacak yani, zaten sen bunu doyum tokum yemiyorsun ki, tadımlık, o zaman yüz elli gram yeter. Adam başına yirmi beş gram düşer, eh birer dilim, yeter de artar bile. Elli gram daha eksik aldığın için, hesapla, evet evet, gözün aydın Necati, sen bunu yiyebileceksin bugün, afiyet olsun.

Yüz elli gram olunca acaba istediğin yerden kesecek mi, yoksa sana yağı dolduracak mı, pastırma niyetine? Yo o zaman almam, benim param kıymetli arkadaş, belki sen ayırdında değilsin ama, ben tastamam on beş dakikadır şu vitrinin önünde ne hesaplar, ne kitaplar, ne düşler... Elin adamı kırk milyonluk mersedesi, üç yüz milyonluk daireyi alırken böyle düşünmez. Ama ben düşünürüm. Ben kaçıncı dereceyim bilyor musunuz? Yok beyim yok, o koltuğunun altına koyduğun derece değil, bu derece başka derece.

Aaa girdim, girdim... Girmişim... Dükkânın içindeyim.

Satıcı başka birisine pastırma kıyıyor, şimdi sıra sana gelecek Necati, çabuk kararını ver, şunu yüz gram alsan ne olacak? Adam başına on altı buçuk gram, nasıl olsa yarımşar dilim düşer, bu tadımlık değil mi canım, tadımlık da olsa, kendi yerinde maşallah ay parçası, kokusu yerinde...

Ah, gerçekten ay parçası... Bir pastırma yakından bu denli güzel olur mu, hani insanın hemen türküyü söylemesi geliyor, «Nedir bu güzellikler».. Bu ne güzel koku, gül bahçesinde miyim, yoksa pastırma hasbahçesinde miyim? İnsanın içinde şey

pardon midesinde ancak bu denli güzel duygular yeşerebilir.

«Buyrun...»

Ah bana deniyor.

«Yüz gram lütfen, şundan olsun!»

Ay parçasının kardeşinden... Adam onu eline aldı, doğruyor, işte bir dilim, karımın, işte ikinci dilim Suna'nın, üçüncü dilim Sadık'ın, dördüncü dilim Aycan'ın, beşinci dilim baldızımın, altıncı dilim benim... Aaaa yedinci dilim, yedincisi de var, cabası gibi, fazlası gibi... Biliyorum, bu yedinci dilim Suna'nın olacak, çünkü evin en küçüğü, afiyet olsun Suna'ma.

«Buyrun efendim, parayı kasaya lütfen...»

Elimi cebime attım... Cüzdan... Pastırma... Kasa... Dükkân döndü, kasa döndü, adam döndü, ben döndüm, vitrin döndü, sokak döndü, her yanımdan sarmısaklı terler boşandı, o kocaman pastırma kalıpları kütük oldu, kafama indi küt küt, boğuldum, morardım, bağırdım, sanki yıllardır biriktirmişim gibi bağırtımı:

«Cüzdanıııım, cüzdanımı çalmışlar!»

Fırladım sokağa, kaldırım boyunca koşmaya başladım. O adamı arıyordum, düşlerden beni uyandıran, «Çok pahalı değil mi arkadaş?» diyen adamı. O çekip götürmüştü mutlaka cüzdanımı... Yoksa o da başka bir vitrinin önünde mi düş kurmuştu??

EN İYİ İLAÇ

Şu kalbimin üzerindeki sancı yok mu?.. Ne işler açtı başıma ne işler. Kaç yılımı zehir ettiği gibi, doktorlara ilaçlara verdiğim paralarla bir ev sahibi bile olabilirdim, ki annemden kalan ev de bu uğurda gitti.

Benim ne kuşkulu kuruntulu olduğumu, topluiğne batınca tetanos, kedi tırmalayınca kuduz, altı ayda bir de tifo tifüs karmaaşı yaptırdığımı biliyorlar ya arkadaşlarım, sonra ufacık bir bulantıda, ufacık bir kuşkuda ınidemi çamaşır gibi yıkattığımı da biliyorlar ya, tamam, ben böyle,

«Ah ıh işte şuracıkta,» deyince, başladılar yine konuşmaya. Kimi,

«Aman arkadaşım hiç durmaya gelmez bu iş,» dedi.

Kimi,

«Kalp bu, fren yaptı mıydı hapı yuttun, hiçbir şeye benzemez bu organ, tulumba değil ki gönünü değiştiresin,» dedi.

Bir bayan arkadaş,

«Kalp nakli için yeni bir kalp ya bulursun, ya bulamazsın,» dedi.

Biri de taptaze bir örnek verdi:

«Dağlar gibi adam, kahvede böyle kahvesini eline almış, tam dudağına götürecek, şakkadak yıkılmış.»

İşte bu sözle birlikte, sanki o kahvedeki dağ gibi adam yıkılmadı, ben yıkılıverdim.

«Yahu arkadaşlar!..»

«Aman durma, yol yakınken.»

Hangisi bilmem, filmlerdeki ince ses gibi konuştu, titrek ama etkili:

«Yarın çok geç olacaktır.»

Hiç geç kalır mıyım? Daha genciz, evleneceğiz, çoluk çocuk sahibi olacağız, koştum gittim iç hastalıkları uzmanının birine. Doktor, ötemi berimi bir güzel gözden ve kulaktan geçirdikten sonra, «Hıım» dedi, ardından «Yaaa» dedi, bende şafak attı, ağlamaklı,

«Çok önemli mi doktor bey?» diye sordum.

«Önemli değil ama, olabilir,» dedi. «Sen şimdi şu ilaçları al, bir hafta kullan, görüşeceğiz.»

Başladı reçeteyi yazmaya.

Ah şu doktorlar, dinlerler, bakarlar, sonra da kaşlarını çatarlar, hiçbir şey söylemezler, yahu dalak benim dalağım, yürek benim yüreğim, söylesene bir şey, yoo, ilaçları kullanmalı bir hafta sonra gelmeliymişim.

Olur...

Onca iğneyi vurdurdum, şurupları içtim, hapları yuttum... Gittim yine bizim doktora.

«Ağrı geçti mi?» diye sordu.

«Hayır,» dedim.

Altdudağını büzüp sarkıttıktan sonra saçsız kafasını kaşıdı, başını yukarı kaldırdı, duvarlara baktı, galiba ben ölüyorum, benim ruhumu duvarlarda görüyordu, böyle kanatlı mıyım, yoksa kanatsız mıyım?

Demek durum çok kötü ki, doktor kara kara düşünüyordu.

«Röntgen,» dedi, birdenbire.

Ne diyebilirim ki, tek iyi olayım da. Bir arkadaşı varmış, bir mektup yazıverdi arkadaşına.

Ben bilirim, gün geçmiyor ki bu filmler pahalılanmasın, aman aman bence dünyanın en pahalı filmleri bu filmler. Bir tane çekse ya, üç tane birden çekti.

Geldim yine iç hastalıkları uzmanına. Filmleri ışıklı bir yere takıp inceledi. «Yaa yaaa»... «Hım hım» dedi, filmi ışıktan aldı, bana dönerek,

«Perhiz yapacaksınız,» dedi.

Sevdiğim şeyleri yasak, sevmediğim şeyleri öz-

gür bırakan bir yemek listesi uzattı. Ben de vizite ücretini ödedim.

Eh, perhiz bu boru mu, hiç kabak haşlaması yenir mi, üzerine çiğ mısırözü yağı dökülmüş; hiç elma yenir mi, suda pişirilmiş, efendime söyleyeyim, hiç pirinç lapası yenir mi, böyle tatsız tuzsuz?

Bir ayın içinde iğne iplik oldum. Etlerle kemikler arasında bir iki milimetre kalınca, gittim yine bizim iç hastalıkları uzmanına.

«Amma olmuşsun ha, maşallah tüy siklet,» demesin mi?

Hiç koskoca doktora, «Sayenizde» denir mi? Demedim, yalnızca acı acı gülümsedim. Aman, biliyorum gülümsememi, şu hani Afrika'daki aç çocuklar gibi gülümser olmuştum, aynanın karşısına geçiyor, gülümsüyor, kendi durumuma kendim acıyor, ayna karşısında gülümseyerek ağlamaya başlıyordum.

Doktor,

«Ağrın var mı?» diye sordu.

«Eskisi gibi,» dedim.

Şöyle yarım yamalak bir incelemeden sonra,

«En iyisi seni falanca beye göndereyim,» dedi. (Onca doktor gezmiş adamım nerden usumda kalsın falanca beyin adı, hem çok mu önemli?) Arkadaş yeni bir aygıt aldı. Bu aygıt size kesin tanıyı koyacaktır.»

Vay bana, vaylar bana, demek daha bir buçuk aydır tanı konmamış.

«Doktor bey, yoksa ben onulmaz bir hastalığa???»

«Yok canım, siz neler söylüyorsunuz?»

Yeni aygıt alan, benim hastalığımı şıppadak bilecek olan arkadaşına mektup yazıyordu. Yazıyordu da, niye yine havaya duvarlara bakıyordu bu adam, yo, mutlaka umarsız dertlere düştüğümü biliyor, beni şimdiden ölmüş kabul ederek duvarda ruhumu izliyordu.

Eh aygıtın maşallahı var, rafineri gibi, her ya-

nında teller, borular, bir tünele girer gibi girdim, bir başka tür röntgen aygıtı. Başka tür röntgen aygıtı olduğu için parası da başka türlü.. Varsın olsun, tek iyi olayım da.

Onca paraya, yeni aygıtlı doktor, elime bir mektup tutuşturdu. Gittim bizim iç hastalıkları uzmanının yanına; mektubu okudu, yine «yaaa»ladı, yine «hım»ladı, sonunda üç kâğıt kullanarak uzun bir reçete yazdı.

«Sakın perhizi bozma,» diye de beni uyardı.

Galiba biz gidiciyiz. Çünkü yeni aygıt bunca ilaç dedikten sonra? Eczacı yüzüme acıya acıya baktı, koskoca bir torbaya ilaçları doldurdu, doldururken bir de «Iıh» diye iç çekmez mi?

«Yani ki yakında ölecek olan bir adama bunca ilaç eziyeti niye ki?» der gibi.

Eczaneden kuş gibi çıktım, kuş gibi eve geldim.

Ah o ilaçlar hiç biter mi?

Leblebi gibi hap atıyor, su gibi şurup içiyor, dikiş diktirir gibi iğne vurdurtuyordum. On ikide iki hap mı, yoksa iki de on iki hap mı, hapların sayılarını, saatlerini şaşırıyordum.

Böyle rüzgârlı havalarda dışarıya çıkamayacak denli zayıflamıştım. Arkadaşlarım,

«Aman yahu öleceksin, nereden buldun o doktoru, bu adam seni resmen öldürecek,» dediler.

Hatta daha ileri gittiler, bu doktorla herhangi bir kan davamız var mı yok mu, onu da araştırmamı önerdiler, adam kan davası güttüğü için beni iğnelerle şuruplarla öteki dünyaya gönderecekmiş...

Son kez salt bunun için gittim bu doktora, baktım hemşehri miyiz, babamı annemi tanır mı, aramızda herhangi bir kan davası var mı? Yooo, yokmuş, adam kuzeyden, ben güneyden, ne babamı tanıyor, ne de annemi.

Başka bir doktora gittim. Yeni doktorum çok babacandı. Ben eski reçeteleri çıkardıkça, gülüyor-

du, kahkahalar atıyordu; arada bir ciddileşiyor, şap şap dizlerine vurarak,

«Vah vah vaaah, vah vah vaaah!» diyordu.

Reçeteleri gülmece kitabı gibi okudu, sonra ciddi ciddi oramı buramı yokladı, kafamın ardını, göbeğimin üstünü de unutmadı.

«Yazık etmişler,» dedi.

«Hem yazık, hem de kazık doktor bey,» dedim ağlamaklı.

Kesin konuştu :

«Perhizi hemen bırak, öleceksin be! Sonra şu yazacağım ilaçları kullan, ilaçlar bitince gel!»

Doktorun yanından çıkar çıkmaz, turşucudan turşu aldım, kebapçıya girdim, bol soğanlı kebap, salatalık, biber turşusu, bir güzel karnımı doyurdum. Yoo, perhizi bıraktım ama ilaçları bırakmak yok, çünkü bu doktorumu çok sevdim. İlaçlar biter bitmez doktorumun yolunu tuttum.

«Nasıl ağrı falan?» diye sordu.

«Var,» dedim, «ama biraz aşağıya kaydı...»

«Haa, o zaman film çekeceğiz,» dedi.

Kim ne derse desin, bu doktorlar benim iç organlarımın şekline meraklılar, acaba midem nasıl, acaba kalbim nasıl, acaba ciğerlerim nasıl?

«Sıkı tut soluğunu, soluk alma soluk alma.»

Şıkırt, çıktı bizim ciğerlerin filmi, ayna gibi.

Nah ayna gibi... Öteki doktor bizi perhize çekerken öldürmüş de haberimiz olmamış, biz ilaçları yutup yutup uyumuşuz. Bizim ciğer hapı yutmuş. Eh, amma doktorumun maşallahı var, deneyli, babacan, kalemi işlek, yazıp duruyor reçeteleri...

«Şu şunun için, kırmızı bunun için, sarı yemeklerden önce, yeşil yemek arasında, nah bademşekeri gibi olanlar sekiz saatte...»

Yo ben uysal bir hastayım, yani doktorum, «Haydi şu eczaneye gir, en baştaki ilaçtan başla atıştırmaya» dese, hop gözümü kapar yaparım.

İyi de, bunca ilaçtan sonra şu göbeğimin iki yanındaki ağrı da ne oluyor?

«Barsak büzülmesi...»

«Vah vah vah, ne dediniz doktor bey?»

«Barsak büzülmesi.»

Öyle rahat söylüyor ki adam, barsak dolması, kokoreç der gibi...

«Nolacak doktor bey?»

«Edeceklerini etmişler, seni perhiz ettire ettire barsaklarını büzmüşler.»

Büzük barsak, tıstıslı bir yürek, hırlayan bir akciğerle çıktım doktorun yanından ve de yine upuzun bir reçeteyle.

Arkadaşlarım,

«Alma bu ilaçları,» dediler. «Bu doktor ötekinden de berbat.»

«Yahu asıl bunu araştır, bununla aranızda eskiden bir kan davası falan olmasın,» dediler.

Diyen diyene, ama ben elden gidiyorum. Gerçi son doktorum reçeteyi yazarken duvarlara bakıp ruhumun kanatlı mı, yoksa kanatsız mı olacağını düşünmüyordu ama, şu durumum da hiç iyi değildi, yani şimdi gece yarısı birisi kulağıma,

«Eyyy adam, sen ölmüşsün» dese, inanacak, sabahleyin yataktan hiç kalkmayacaktım. Çünkü ölüler yataktan kalkamazlar.

Yok ama, kalktım. Şimdi babacan doktorla aramızda eski bir kan davası var mı yok mu, onu araştıracak durumda değilim, sağlığım gidiyor şu anda, ölüyorum.

Yeni bir doktor buldum. Yoo, yooo, çok iyi, on numara, iyi para alıyor ama on numara, adam Prof... Okkalı Prof, kalıp kilo yerinde, proflara yakışan hiç konuşmamazlık da yerinde. Ben ne sorarsam sorayım, öhhö, sanki kapıya sesleniyorum, soruma yanıt vermiyor amma,

«On beş gün sonra gel,» diyordu.

Bölük pörçük öğrenebildim, bende çok inatçı bir gaz varmış. Nasıl bir gazmış ki bu, sevmiş benim bedenimi hiç çıkıp gitmiyor, eh dursun bakalım durduğu yerde, patlatıp öldürmesin de. Ciğerlerdeki dumanmış, eh olur, havalar dumanlı na-

sıl olsa. Midemdeki de sinirmiş. Aslında her yanım sinirmiş, sırım gibi.

Gittim «sinirci doç»a, geldim «iççi prof»a... Gittim «sinirci doç»a, geldim «iççi prof»a...

Galiba adam beni şoka da soktu, bilmiyorum veballeri günahları boyunlarına, yoksa gele gide ben mi şoke oldum. Öyleki, yirmi bir gün yumurtaların üzerinde yatmış, yirmi birinci günü hepsi de cılk çıkmış, kuluçka tavuk gibi serseme dönmüştüm.

Sinirci doç beni pek sevdi, hiç bırakmak istemiyordu, çünkü söyleşimi çok seviyordu, konuşuyor, sonra da vizite ücretini verip çıkıyordum.

Sinir kesildim iyice. İççi prof,

«Sinirin midene vuruyor,» dedi.

Taşı eriten midem, makarnaya granit gözüyle bakar olmuştu. Su içsem, sanki kemik yutmuşum gibi midemin orasına burasına bıçaklar saplanıyordu.

Beş film çekildi, mide sarkması ve ülser...

Allah Allah!..

Mideyi iple yukarıya çekmek olası olmadığına göre, gelsin yine ilaçlar ülser için ayrı, sarkmışı yukarı kaldırmak için ayrı.

Ama solumdaki apandist olabilirmiş...

On ikiden vurdular, tamam apandist, aman ne kolay, rafadan yumurta pişirmekten kolay, iyi de bir de bana sorun.

Tam apandist ameliyatından bir hafta sonra kan işemeye başladım.

«Normaldir,» dedi yeni doktorum, «bunca ilaç, ne yapar insanın böbreklerini?»

Ah merak eder dururdum, yahu yoksa ben böbreksiz miyim, diye? Öyle ya onca hastalığın yanında, ancak böbreksiz bir insanın böbrek ağrısı, hastalığı olmazdı.

Ah bu son doktor ah, ne ilaç yazıyordu, ne de bir şey,

«At bu kafayı at,» diyordu.

«Doktorcuğum her yanımda sancılar???»

«At bu kafayı at!..»

«Aman doktor, ilaç, film?»

«At bu kafayı at!..»

Ay pek sevdim bu doktorun yanında çalışan hemşireyi. O da beni sevdi galiba. Bunca hastalıklar içinde evleniverdik, daha doğrusu kendimi evli buluverdim.

Doktor bu be!.. Hay Allah razı olsun benim hanımdan. Şimdi de oram buram ağrımıyor mu, ağrıyor, amma ben,

«Ah şuram,» dedim miydi, bizim hanım süpürgeyi kapıyor, orama orama,

«Vah buram,» dedim miydi, bizimki yine süpürgeyi kapıyor, burama burama yapıştırıyor. Sağ olsun, öyle de iyi vuruyor ki, yaradana sığınıp sığınıp.

Sağlığım mı? Yo yo iyi oluyorum galiba. Bu gidişle bir iki aya inşallah hiçbir şeyciğim kalmayacak, turp gibi olacağım, hanımımın elleri dert görmesin...

ÜLKE YÜRÜYOR

Ah benim aylığım ah, eşeğin kuyruğu gibi, ne kısalır, ne uzar, yo uzamaz değil maaşım, uzamasına uzar ama, etin ekmeğin şunun bunun da ederleri uzar. Hem öyle uzar ki, benim maaş yanında güdücük kalır. Ondan sonra ben başımı alırım iki elimin arasına düşünür de düşünürüm; benimle birlikte karım da düşünür, beş çocuğum da düşünür, kaynanam da kayınbabam da, benim annem de babam da düşünürler!

On iki baş bir evde otururuz biz, niye ki, babamın ufacık ama çok ufacık bir geliri vardır, ama ne gelir ya, kahvesine, sigarasına ancak yeter, arada bir de çocuklara şekerli leblebi alır. Kaynanamın da geliri vardır güya, ama ne gelirdir ya, ilçedeki evlerini kiraya vermişler, kira geliri varmış kaynanamın, ne gelir ya, içinde oturan ne kirayı artırır, ne de çıkar, bir avukat falan tutsak bu iş için, nerde para? Kaynanamın posta havalesi geldiği gün o da çocuklara mevsimine göre bir iki kilo meyve alır, geriye kalan parasını da eczaneye yatırır, siyatiği romatizması için eczanedeki ilaçların tümünü bir bir dener.

Böylece on iki baş horanta kala kala benim maaşıma kalır.

«Mucize!»

Herkes bizim geçimimiz için mucize der, eşeğin kuyruğu aylığımla, bir ay otuz gün, yeriz, içeriz, gezeriz, elektrik parası su parası veririz, hastalanırız, ölürüz... Yaşlı amcam ve bir çocuğumu doktorun «Al, yedir» dediklerini alıp yediremediğim için yitirdim, Allah rahmet eylesin.

Eh, durum böyle olunca, evde hanımın annesi babası, benim annem babam olunca, hiç öyle bir evde tartışma eksik olur mu? Elbette olmaz.

Yine böyle, çocukların «Açız açız!» efektiyle biz karı koca kavga ediyorduk, kaynanam, kayınbabam karımdan yana, benim annem babam benden yana, karım bağırıyordu:

«Mantom yok, ayakkabım yok, hırkam yok!»

Ben bağırıyordum:

«Benim var mı, koskoca kışı yazlık pantolonla geçirmedim mi?»

Sanki bu bağırmalar çağırmalar, karı koca birbirimizi kırmalar derdimize umar olacakmış gibi? Nerde olmuş, hangi ailede olmuş ki, bizde olsun.

«Ne yapabilirim ki, çalıştığım yerden ne çalabilirim ki, kimden rüşvet alabilirim ki?»

Karım bağırdı:

«Yapamazsın elbette, bunları yapamazsın, ama yürüyemez misin?»

Yumuşadım, sordum:

«Ne yürümesi?»

«Basbayağı yürüme işte, yürürsün, olur biter...»

Bu akıl, gerçekten kaynanam haklı, benim hanım okusaymış çok bir şeyler olurmuş, amma okumamış, olanak olmamış.

«Yaşşa karıcığım,» dedim, «elbette çok iyi düşündün, çok güzel bir akıl, yürüyeceğim, hem de yarından tezi yok hemen.»

Ama bir kişinin yürümesiyle kim ilgilenirdi ki? Sanırım ailenin öteki bireyleri de bunu düşünmüş olacaklar ki, kimse kimseyi çağırmadan, uyarmadan, adı yemek masası olan, ama üzeri ayda ancak birkaç kez yemek gören masanın başında toplanıverdik. Babam,

«Bir kişiyle olmaz bu iş,» dedi, «ben de bu yaşlı halimle yanında yürüyeyim ki, bir şeye benzesin.»

«Olmaz baba, yaşlısın,» dedim.

Adamcağız boş yemek masasının ortasına uzun uzun bakıp, içini çektikten sonra,

«Yaşlıyım ama oğlum, midem taşı bile eritir,» dedi.

Annem atıldı oradan:

«Ben kocamı o ıpıssız yollarda bir başına koymam, ben de geleceğim,» dedi.

Ondan sonra,

«Ben de,»

«Ben de,» diye iki gönüllü daha çıktı.

Kayınbabam,

«Yahu toptan yürüsek ne dersiniz?» dedi.

«Ben gitmem,» dedi kaynanam, «şuracığa varmadan romatizmalarım tutuverir, sonra başınıza dert olurum.»

Karım,

«Kucağımdaki çocuğu sırayla taşırsanız, gelirim,» dedi.

Of, şu kadındaki özveriye bak, benim aslan karıcığım, kalktım alnından öpüverdim.

«Seninle övünüyorum karıcığım!.. Şimdi ailecek böyle, bir de kucakta çocuk, ah ah sonuncular ikiz olsaydı, iki kucak çocuğuyla...»

Bu çok önemli buluşun sevinciyle o gece çoluk çocuk, genç yaşlı çaldık, çığırdık, oynadık, göbek attık.

Sabah ola, hayır ola!

Oldu oldu, hayır oldu ki hem de nasıl hayır oldu, atladım dolmuşa, gittim gazete bürolarına, bir bir hepsini dolaştım,

«Efendim biz yarın ailecek yürümeye başlıyoruz,» dedim.

«Niçin yürüyeceksiniz acaba, öğrenebilir miyiz?»

«Açız da ondan efendim, ne doğru dürüst et yiyebiliyoruz, ne meyve yiyebiliyoruz, çocuklara bir gazoz içiremedim daha, ne eğlencemiz var, ne peynirimiz, yok, hiçbir şeyimiz yok.»

«Aç olduğunuz için yürüyeceksiniz demek?»

«Evet efendim.»

«Çok enteresan, tam bir haber.»

«Bir de kucakta çocuk var...»

«Çok enfes...»

«Yetmişlik iki adam, babam kayınbabam, altmış sekizlik annem, çocuklarım, karım...»

«Harika, manşete geçeriz...»

«Sağ olun efendim.»

«Pekiyi, yürüyüşün adı ne olacak?»

«Vallahi efendim, Allah zengine 'Yürü Ya Kulum' demiş, onlar da yürümüşler, böylece zengin olmuşlar, biz de yürürsek, zengin olamayız ama, belki bu açlıktan kurtuluruz, çünkü belki bir ilgilenen bulunur, şu bizim ev kira, bakkal borç, maaş borç'un umarına bakar...»

«Demek yürüyüşünüzün adı 'Yürü Ya Kulum' yürüyüşü, ama yo, biz buna başka bir ad buluruz, manşete ayrı bir başlık, sonra onun altında daha ufak bir başlık, çok güzel çok güzel...»

«Nereye dek yürüyeceksiniz?»

«Niyetimiz tüm ülkeyi dolaşmak, asfalt yollar bitince toprak yollar, onlar biterse, köy yolları falan, yani hakkımızı alıncaya dek... Baksanıza beyim ne üstte var, ne başta, ne yemek borusunda...»

Gazeteciler çok ilgilendiler, yanımıza muhabirler koyacaklarını da söylediler.

Saptanan saatte kaynanam bizi evden uğurladı. Ah karıcığım, gözleri yaşarmıştı onca gazeteciyi bir arada görünce, hele ana kızın ayrılması pek acıklı oldu. «Kendine iyi bak»lar, «Hakkını helal et»ler ve flaşlar flaşlar flaşlar...

Yaşamımda hiç böyle uğurlanmamıştım evden, hiç böyle çıkmamıştım evden, hani kocaman adamlar gibi, hep fotoğraflarım çekiliyor, ağzıma mikrofonlar dayanıyor. Hele bebeğimizin poz poz resimlerini alıyordu gazeteciler. Karım konuşuyordu, babam konuşuyordu, kayınbabam konuşuyordu, annem konuşuyordu. Ve kafile yürüyordu.

«Açlar kafilesi yola çıktı.»

«Bu maaşla bunca insan geçinebilir mi?»

«Yok mu bunlara acıyan?»

«Bu bebenin suçu ne?»
«İlgililer neredesiniz?»

Bunlar, bir gün sonra çıkan gazete başlıklarıydı.

Ah, bunlar başlık değil, cankurtaranmış meğer... İlk gecemizi bir benzinlikte peynir ekmek yiyerek geçirmiş, üzerine de bol bol su içmiş, benzinliğin duvarının dibine kıvrılıp uyumuştuk. Ama bu haber çıkınca,

«İşte, açların en ufağı dün gece böyle uyuyordu» diye benim bebenin resmini gösteren altyazılı haber; tamam, o oldu artık, sabah kahvaltısını köyün birinde yaptık ki, uh aman breh aman, aman ki ne aman... Köylüler okumuşlar haberi ve öğrenmişler ki, iki saat sonra yol üzerindeki köylerinden geçeceğiz, «İnsanlık öldü mü?» Hiç insanlık ölür mü? Yo ben yaşamımda öyle yoğurt kaymağı yemedim, ben yaşamımda öyle tereyağı hiç ağzıma almadım, ben öyle lezzetli iki sarılı yumurta yemedim, zeytin parmak gibi, bal bin bir çiçek. Sanki babam yemiş mi, annem yemiş mi, kayınbabam yemiş mi, ya çocuklarım, ah canım yavrularım benim, yiyin yiyin, topak topak et olsun, ye karıcığım ye, ye ki süt olsun... Süt... Yo hayır, ben yaşamımda böyle süt de içmedim.

Kayınbabama baktım, babama baktım, maşallah, sanki on sekizlik delikanlılar, maçtan gelmiş veya koşmaktan gelmiş gibi bir yiyorlar ki, babam bir şey değil maşallah yüreği sağlam ama, kayınbabamdan korkarım, bunca yedikten sonra, ama ah işaret de edemem ki...

Bir gün sonraki gazetelerde yine resimlerimiz çıktı, yine haberler :

«Açları sabah kahvaltısında yol üzerindeki Yeniköy ağırladı. Yeniköy muhtarı çok olumlu bir iş yaptıklarını söyledikten sonra, o üç yaşındaki çocuğun tereyeğlı ballı ekmek yiyişini hiç unutmayacağım, dedi. Çocuk ballı ekmeği yerken gözlerini yummuştu ve bir kedi gibi mırıltılı sesler çıkarıyordu.»

«Açları öğle yemeğinde S......... ilçesi doyurdu.

Tüm ilçe ana yola dökülmüş açları izlemişlerdi. Hemen yol kavşağının yanındaki kahvede açlara sunulan öğle yemeğinde, kızarmış tavuk, suböreği, kuzu tandır, kadınbudu köfte, baklava ve kadayıf vardı. Açlardan yetmiş yaşındaki Ömer Uçar yemekten sonra küçük bir kriz geçirdi, ilçe hükümet doktoru bu kriz için, yorgunluktur, dedi.»

«Açlar, akşama N......... ilçesine vardılar. Açların ilçeye geç vakit girmiş olmalarına karşın, ilçeli elinden geleni esirgemedi, onları en iyi şekilde ağırladı. N......... ilçesinin en ünlü yemekleri açların önüne kondu.»

Hayır, kayınbabamın geçirdiği kriz yorgunluktan değildi, kaç yıldır ben diyeyim on, siz deyin yirmi yıldır canı suböreği istermiş, işte orada suböreğini karşısında görünce, bir yedi bir yedi ki, ondan sonra kriz geldi. Yolda kayınbabama,

«Baba,» dedim, «bak artık öyle çok yemene gerek yok, nasıl olsa biz yürüdükçe bizi balla kaymakla besleyecekler, onun için yiyeceğin denli ye.»

«Öyle oğlum öyle,» dedi, «aman aman sunulan sigaralar, baksana her yanım en iyi sigaralarla dolu, şu torbanın içine bak, sucuklar, şekerler... Yalnız bir şey diyeyim mi, vallahi de billahi de bunlar Nimet Hanımsız boğazımdan geçmiyor, ben ne yapıp edeceğim, bu kriz bahanesiyle kafileden ayrılacağım, annenizi de getireceğim, zavallıcık o da yesin yediklerimizden.»

Kayınbabam tüydü.

Köylerden geçiyoruz, ayranlar, şerbetler, zorla elimize tutuşturulan içi peynirli dürümler... İlçenin birine varıyoruz, ühüüü ne karşılama, ille de bebeğimiz ve annesi... Bebe, kadınların ellerinde kucaklarında, ondan sonra gelsin şölen sofrası...

Kayınbabam, kaynanamı aldı geldi. Kaynanam ne dese beğenirsiniz,

«Vallahi üç gün içinde şişmanlamışsınız siz ayol...»

Beşinci gündü, yanımızda bir otomobil durdu, a baktım bizi hiç arayıp sormayan akraba çocukları...

«Ah canım kardeşim,» diyen,

«Yenge,» diyen,

«Hala,» diyen...

«Ah canım asker arkadaşım,» diyen...

«Yahu siz niye geldiniz, hı arkadaşlar, akrabalar?»

«Aaa, hiç sorulur mu,» dediler, «böyle bir günde sizleri yalnız bırakır mıyız, haklı davanızda yanınızdayız.»

Diyemedim artık, «Suböreğinin mi, yoksa kuzu tandırın mı yanındasınız?» diye.

Topladım, söylevimi çektim :

«Sevgili ailem, sevgili akrabalarım, açların yürüyüşü mutlaka meyvesini verecektir. Bu meyveyi mutlaka yiyeceğiz arkadaşlar!..»

Ah o ne meyveler...

Elmanın kilosu kaça, alınır mı hiç eve? Kirazın kilosu kaça, kiraz değil sanki boncuk ateş, insanın elini yakıyor. Bir kilo çilek alabilmek için bir yıl çile çekmem gerekli benim. Ama bu yürüyüşte, Y......... ilçesinde, utanmadım çileği avuçla yedim, ah ne kokulu çilekler, ilçenin çileğiymiş, böyle patlamış nar gibi.

Çileği avuçla yiyişim gazetelerin birinci sayfasına çıktı. Babamın kocaman bir kuzu budunu böyle iki eliyle tutup kemirişi, üçüncü sayfada çıktı. Çocuklarımın ellerinde birer turfanda karpuz, son sayfalarda çıktı.

«Açlar Yürüyorlar!»

«Açlar A......... kentine vardılar!»

Biz, günde yirmi - otuz kilometre yürüye yürüye tam bir ay durmadan yol aldık. Her gittiğimiz yerde et ekmek, baklava börek... Et ekmek dediysem söz gelişi, artık elimizi ekmeğe sürmüyorduk, çünkü bildik bileli hep onu yemiştik. Kaçar kilo şişmanlamıştık bu bir ayın içinde bilmiyorum, kucağımızdaki bebemiz nurtopu gibi olmuştu, beş yüz metreden fazla hiçbirimiz taşıyamıyorduk.

Ama ikinci ayda işin rengi değişiverdi, bizim işler ters gitmeye başladı, yo yo basın yine ilgileni-

yordu, öyle her gün değil elbette, ama haftada en az iki haber oluyorduk gazetelere. Yalnız şimdi başka bir olay başlamıştı, yolüzeri hangi köyden geçsek, hangi ilçeden geçsek, haydi köyü ilçeyi boşaltıyorduk demeyeyim, abartma olur, ama köylerden ve ilçelerden öyle insan seli takılıyordu ki ardımıza, bizim açların bir başı buradaysa, öbür ucu beş kliometre ötedeydi.

Gazeteler manşet atıyorlardı:

«Ülke Yürüyor!»

Hangi yol kavşağıydı şimdi bilmiyorum, işte orada, bir baktık ki, diğer yollardan öyle bir insan seli geliyor, öyle bir insan seli geliyordu ki, zannedersiniz Haçlı Seferlerinin kara seferlerinden biri...

«Ulan aman bunlar da kim?»

Bir karışış karıştık ki birbirimize, değil kim olduklarını sormak çoluğu çocuğu da yitirdim o kargaşalıkta.

«Yahu kardeşim, bizim çocukları gördün mü?»

«Yoo, sen hangi kafiledensin ki?»

«Bu işe ilk başlayanlardan, baksana bana...»

«Haa tanıdım vallaha abi, çok memnun oldum sizinle tanışmaktan, biz güneyden geldik abi, bu kafilenin hepsi güneyden...»

«Ya siz kardeşim?»

«Biz kuzeyden geldik...»

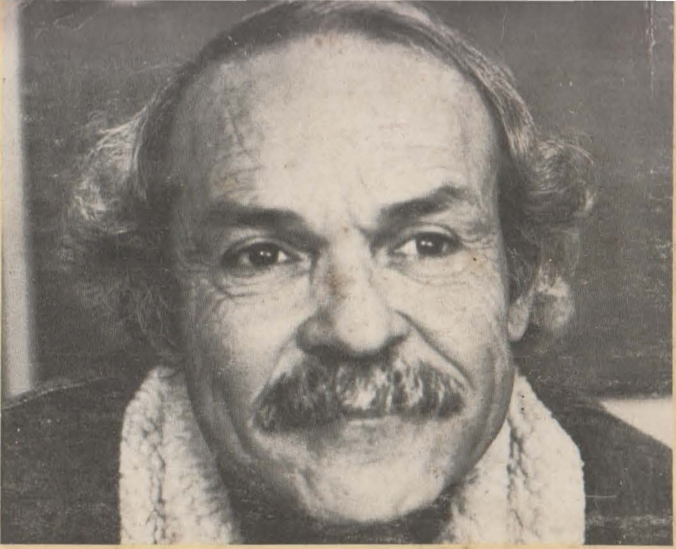
Öbür kafile doğudan gelmiş...

Şu kargaşanın içinde bir bulabilsem karımı, çocuklarımı... Ova, dağ, taş insan dolu... Dört günde zorla bulabildim çocuklarımı. Kaynanam, kayınbabam, annem babam kim bilir hangi kafilenin içinde yitip gitmişlerdi. Karıma,

«Ha gayret, Ankara'ya bir an önce varalım,» dedim.

«Varınca nolacak?» diye sordu.

«Artık bu ülkede bize ekmek kalmadı kızım, Dışişlerinden izin alıp Avrupa'da yürümeye devam edeceğiz...»

Fotoğraf: Ümit OTAN

AZRAİL NASIL RÜŞVET YEDİ?

İşte Muzaffer İzgü'den yepyeni bir kitap daha...

Öykülerinde gülüp geçtiğimiz, ama içimizden kolay kolay çıkmayacak olayları ele alır, Muzaffer İzgü. Öykülerin çoğunda anlatılanları dün yaşadık, bugün yaşıyoruz, kuşkusuz yarın da yaşayacağız. Haksızlıklar, yanlışlıklar, yalan dolan, karalama, rüşvet... bütün çirkinliği ve bütün gülünçlüğüyle birbirini izliyor çünkü. Yaşam koşullarının gülmek bir yana, soluk almayı bile olanaksız kıldığı son yıllarda Muzaffer İzgü gibi kalemler de olmasa insan olduğumuzdan kuşkuya düşeceğiz nerdeyse... Azrail'in bile rüşvet yiyip yemediğini düşünür olduk...

AZRAİL NASIL RÜŞVET YEDİ? Öyle ya, rüşvetin evrensel boyutlara ulaştığı uzay çağında Azrail de rüşvet yer mi, yer...

AZRAİL NASIL RÜŞVET YEDİ? Bu kitapta İzgü, sıcacık, yalın anlatımıyla hem bizleri, hem de geleceğin okurlarını güldürecek, kolay kolay eskimeyecek öyküler sunuyor.

kapak baskısı pan matbaacılık ankara 12 14 22

KDV dahil ~~800 Lira~~